

SEANCES DU LUNDI 19 JUIN 1989
VERGADERINGEN VAN MAANDAG 19 JUNI 1989

ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGE:

Page 2643.

MESSAGES:

Page 2643.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Page 2643.

1. Démission et nomination d'un membre du gouvernement.
2. Cour des comptes.
3. Caisse des dépôts et consignations.
4. Commission nationale permanente du Pacte culturel.
5. Dépenses en marge du budget.

DECES D'UN ANCIEN SENATEUR:

Page 2644.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget de la Gendarmerie pour l'année budgétaire 1989.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2643.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 2643.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 2643.

1. Ontslag en benoeming van een regeringslid.
2. Rekenhof.
3. Deposito- en Consignatiekas.
4. Vaste Nationale Cultuurpactcommissie.
5. Uitgaven buiten de begroting.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR:

Bladzijde 2644.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1989.

5 feuilles/vellen

362

Projet de loi ajustant le budget de la Gendarmerie de l'année budgétaire 1988.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. De Bremaecker, rapporteur, Bosmans, Eicher, Janzegers, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Kenzeler, De Beul, Pataer, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 2644.

Projet de loi contenant le budget de la Gendarmerie pour l'année budgétaire 1989.

Discussion et vote des articles, p. 2656.

Projet de loi ajustant le budget de la Gendarmerie de l'année budgétaire 1988.

Discussion et vote des articles, p. 2658.

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Défense nationale pour l'année budgétaire 1989.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1988.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Eicher, rapporteur, Egelmeeers, Flagothier, Pécriaux, De Bremaecker, Peetermans, De Beul, Janzegers, Ottenbourgh, M. Coëme, ministre de la Défense nationale, p. 2659.

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Défense nationale pour l'année budgétaire 1989.

Discussion et vote des articles, p. 2674.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1988.

Discussion et vote des articles, p. 2679.

PROJETS DE LOI (Dépôt):

Page 2680.

Projet de loi complétant la loi du 3 juin 1964 modifiant l'arrêté royal n° 42 du 31 août 1939 réorganisant l'Office national du Ducroire et autorisant le ministre des Finances et le ministre qui a les relations commerciales extérieures dans ses attributions, à consentir des prêts à des Etats ou à des organismes étrangers.

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Santé publique et de l'Environnement pour l'année budgétaire 1989.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 2680.

M. Verhaegen. — Proposition de loi protégeant la vie privée de l'individu au niveau des banques de données.

PROPOSITION (Dépôt):

Page 2680.

M. Pataer. — Proposition de révision de l'article 6, alinéa 2, deuxième membre de phrase, de la Constitution.

INTERPELLATION (Retrait):

Page 2680.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1988.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren De Bremaecker, rapporteur, Bosmans, Eicher, Janzegers, mevrouw Tyberghien-Vandenbussche, de heren Kenzeler, De Beul, Pataer, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 2644.

Ontwerp van wet houdende de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1989.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2656.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1988.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2658.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1989.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1988.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Eicher, rapporteur, Egelmeeers, Flagothier, Pécriaux, De Bremaecker, Peetermans, De Beul, Janzegers, Ottenbourgh, de heer Coëme, minister van Landsverdediging, blz. 2659.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1989.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2674.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1988.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2679.

ONTWERPEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2680.

Ontwerp van wet tot aanvulling van de wet van 3 juni 1964, tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 42 van 31 augustus 1939, houdende reorganisatie van de Nationale Delcreditedienst, en tot machtiging van de minister van Financiën en de minister die de buitenlandse handelsbetrekkingen in zijn bevoegdheid heeft, leningen aan Staten of buitenlandse organismen toe te staan.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu voor het begrotingsjaar 1989.

VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2680.

De heer Verhaegen. — Voorstel van wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer met betrekking tot databanken.

VOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 2680.

De heer Pataer. — Voorstel tot herziening van artikel 6, tweede lid, tweede zinsdeel, van de Grondwet.

INTERPELLATIE (Intrekking):

Bladzijde 2680.

M. Monfils au secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture sur « les incidents récents qui ont opposé gendarmes et agriculteurs à propos d'un cheptel suspecté d'être atteint de brucellose et l'insuffisance de la politique gouvernementale en matière d'éradication de cette maladie ».

De heer Monfils tot de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw over « de recente botsingen tussen rijkswachters en landbouwers rond vee waarvan vermoed werd dat het met brucellose besmet was en over het gebrekkig beleid dat de regering voert om die ziekte uit te roeien ».

PRESIDENCE DE M. HENRION, VICE-PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER HENRION, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 5 m.
De vergadering wordt geopend te 14 h 5 m.

CONGE — VERLOF

M. de Wasseige, pour d'autres devoirs, demande d'excuser son absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heer de Wasseige, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 8 juin 1989, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Contenant le budget du ministère des Finances pour l'année budgétaire 1989;

Bij boodschappen van 8 juni 1989 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Houdende de begroting van het ministerie van Financiën voor het begrotingsjaar 1989;

2° Contenant le budget du ministère des Classes moyennes pour l'année budgétaire 1989;

2° Houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1989;

3° Ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1988;

3° Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand van het begrotingsjaar 1988;

4° Contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1989.

4° Houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1989.

— Inscrits à l'ordre du jour.

Op de agenda geplaatst.

Par message du même jour, la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tel qu'il lui a été transmis par le Sénat, le

projet de loi modifiant la loi du 3 avril 1953 d'organisation judiciaire et la loi du 7 juillet 1969 déterminant le cadre du personnel des cours et tribunaux du travail.

Bij boodschap van dezelfde dag deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals het haar door de Senaat werd overgezonden, het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 april 1953 betreffende de rechterlijke inrichting en van de wet van 7 juli 1969 tot vaststelling van de personeelsformatie van de arbeidshoven en -rechtbanken.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS

Démission et nomination d'un membre du gouvernement

MEDEDELINGEN

Ontslag en benoeming van een regeringslid

M. le Président. — Par lettre du 19 juin 1989, le secrétaire du Conseil des ministres m'a transmis une copie de l'arrêté royal du même jour portant démission et nomination d'un membre du gouvernement.

Bij brief van 19 juni 1989 heeft de secretaris van de Ministerraad mij een afschrift overgezonden van het koninklijk besluit van dezelfde datum houdende ontslag en benoeming van een regeringslid.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Par dépêche du 31 mai 1989, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations:

1. Au sujet du projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement pour l'année budgétaire 1989;

Bij dienstbrief van 31 mei 1989 deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede:

1. Over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, voor het begrotingsjaar 1989;

2. Au sujet des délibérations n°s 3059, 3060 et 3061, prises par le Conseil des ministres du 19 mai 1989, concernant des dépenses faites en marge du budget.

2. Over de beraadslagingen nrs. 3059, 3060 en 3061 aangenomen in de Ministerraad van 19 mei 1989, betreffende uitgaven buiten de begroting.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Caisse des dépôts et consignations

Deposito- en Consignatiekas

M. le Président. — En exécution de l'article 36 de l'arrêté royal n° 150 du 18 mars 1935, le ministre des Finances transmet au Sénat, le rapport sur les opérations de la Caisse des dépôts et consignations pendant l'année 1988.

Ter uitvoering van artikel 36 van het koninklijk besluit nr. 150 van 18 maart 1935, zendt de minister van Financiën aan de Senaat, het verslag over de verrichtingen van de Deposito- en Consignatiekas gedurende het jaar 1988.

Il est donné acte de cette communication au ministre des Finances.

Van deze mededeling wordt aan de minister van Financiën akte gegeven.

Commission nationale permanente du Pacte culturel

Vaste Nationale Cultuurpactcommissie

M. le Président. — Par lettres des 6 et 13 juin 1989, les présidents de la Commission nationale permanente du Pacte culturel ont transmis au Sénat, conformément à l'article 26 de la loi du 16 juillet 1973 garantissant la protection des tendances idéologiques et philosophiques et du décret du 28 janvier 1974 concernant le Pacte culturel, le rapport d'activité pour la période du 1er janvier 1988 au 31 décembre 1988.

Bij brieven van 6 en 13 juni 1989 hebben de voorzitter van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie aan de Senaat overgezonden, in uitvoering van artikel 26 van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt en van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact, het jaarverslag van de Commissie voor de periode van 1 januari 1988 tot 31 december 1988.

— Dépôt au greffe.

Neergelegd ter griffie.

Dépenses en marge du budget

Uitgaven buiten de begroting

M. le Président. — En application de l'article 24, alinéa 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, le Premier ministre a donné connaissance au Sénat, par dépêche du 9 juin 1989, des délibérations (n°s 3062

et 3063), prises par le Conseil des ministres et relatives à des dépenses faites en marge du budget.

Overeenkomstig artikel 24, 2e lid, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, heeft de Eerste minister, bij dienstbrief van 9 juni 1989, aan de Senaat kennis gegeven van de beraadslagingen (nrs. 3062 en 3063), door de Ministerraad getroffen betreffende uitgaven gedaan buiten de begroting.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au Premier ministre.

Van deze mededeling wordt aan de Eerste minister akte gegeven.

DECES D'UN ANCIEN SÉNATEUR

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

M. le Président. — Le Sénat a appris avec un vif regret le décès du comte Charles de Limburg Stirum, ancien sénateur pour l'arrondissement d'Arlon-Marche-Bastogne-Neufchâteau-Virton.

De Snaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van graaf Charles de Limburg Stirum, gewezen senator voor het arrondissement Aarlen-Marche-Bastenaken-Neufchâteau-Virton.

Votre Président a adressé les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

Uw Voorzitter heeft aan de familie van ons betreurd gewezen medelid het rouwbeklag van de vergadering betuigd.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE RIJKSWACHT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN DE RIJKSWACHT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DE LA GENDARMERIE POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DE LA GENDARMERIE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van de Rijkswacht.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget de la Gendarmerie.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Bremaeker, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, in zijn inleiding wijst de minister van Landsverdediging erop dat ook de rijkswacht haar deel heeft bijgedragen tot de gezondmaking van de openbare financiën.

Inzake het personeel kan worden gesteld dat het aantal manschappen op een aanvaardbaar peil werd gehouden ondanks het

jaarlijks terugkerend personeelstekort en de blijvende recrutingsproblemen.

Het feit dat veel administratieve en logistieke taken moeten worden vervuld worden door leden van het operationeel korps, heeft tot gevolg dat de actiemogelijkheden van dit laatste nog te beperkt zijn.

Wat de dienstplichtigen betreft die kiezen hun militaire dienst bij de rijkswacht te vervullen blijkt dat het jaarlijks vastgestelde contingent van 400 eenheden nooit werd bereikt. Op het ogenblik van de uiteenzetting van de minister waren er slechts 242 in dienst.

In het kader van de sectoriële problemen betreffende het rijkswachtpersoneel, gaf de regering haar akkoord voor het toestaan van bepaalde nieuwe voordelen voor een bedrag van 300 miljoen in 1989 en 527 miljoen in 1990. Deze bedragen zullen vooral effect hebben op weekend- en nachtprestaties.

De minister stelt tevens het nemen van een aantal maatregelen voorop in verband met de verbetering van de juridische bescherming van het personeel voor feiten gebeurd in de uitoefening van de dienst, de overlevingspensioen en van weduwen jonger dan 45 jaar en het uitwerken van een bijstand voor rijkswachters die het slachtoffer werden van gewelddaden, en voor hun recht-hebbenden.

De gevolgde politiek betreffende de opleiding van het personeel werd niet gewijzigd. Alleen de diversificatie van de opleiding voor officieren werd voortgezet.

Inzake de organisatie van de eenheden werden de oorspronkelijke vastgelegde opties herzien ingevolge een studie over de reorganisatie van de territoriale eenheden die belangrijke organisatorische en menselijke problemen aan het licht bracht.

In verband met de uitrustingen en het materieel zal de in 1988 bestaande trend tot modernisering en nieuwe investeringen zich in 1989 voortzetten, weliswaar binnen de beperkingen door de budgettaire enveloppe opgelegd.

Het beleidsplan voor de informatica van de rijkswacht werd het voorwerp van een nieuw kritisch onderzoek ten einde de werkelijke behoeften in overeenstemming te brengen met de beschikbare investeringsmogelijkheden en werkingskosten.

Met betrekking tot de voor haar werking vereiste gebouwen en terreinen heeft de rijkswacht haar behoeften geëvalueerd en vastgelegd in een vijfjarenplan. De twee grote lijnen volgens welke moet worden gewerkt zijn de voortzetting van het renovatieprogramma van de grote kwartieren en het verbeteren van het comfort van de logementen voor families en meer in het bijzonder voor rijkswachters die nog vrijgezel zijn.

Een verdere analyse van de begrotingsvoorstellen werd door de minister van Landsverdediging verduidelijkt aan de hand van een aantal geprojecteerde tabellen en grafieken die ook terug te vinden zijn in het gedrukt verslag namens de commissie voor de Defensie.

Bij de algemene bespreking vragen meerdere leden een concrete uitleg over bepaalde artikelen van de begroting voor 1989, zowel voor de gesplitste als de niet-gesplitste kredieten.

Meerdere leden wijzen erop dat de reputatie van de rijkswacht de jongste tijd te lijden heeft van het bekend maken en tot uittrenturen herhalen van relatief kleine feiten. Zij hopen dat in de loop van de volgende maanden afdoende zal worden gesleuteld aan de verbetering van het imago van de rijkswacht.

Ook het begrip «demilitarisering» van de rijkswacht vormt het onderwerp van meerdere intezettingen.

Een lid stelt vragen over de verhouding rijkswacht-staatsveiligheid en wenst te weten wie de verantwoordelijken zijn en op welke manier de samenwerking geschiedt. Ook het toezicht op de groep-Diane en de groep-Wegencontrole maakt het voorwerp uit van meer specifieke vragen.

Een aantal leden drukken hun bezorgdheid uit over de in de computers van de rijkswacht opgenomen data, en meer in het bijzonder over de gegevens betreffende de politieke activiteiten.

Andere onderwerpen waarover vragen worden gesteld, zijn de fondsen voor het ontwikkelen van foto's en de aankoop

van fotomaterieel, de betere samenwerking tussen de diverse politionele diensten inzonderheid voor nacht- en weekendwerk, de veiligheid van de transmissie, de prestaties ten voordele van derden, het gebruik van vervoermiddelen te land en in de lucht, de kredieten voor het wetenschapsbeleid en de paarden van de rijkswacht.

Ook wordt nog ingegaan op de wenselijkheid een meer sociaal-menselijk gerichte politiek ten opzichte van het personeel en eventuele naastbestaanden te realiseren, en dit meer in het bijzonder voor het karig overlevingspensioen van weduwen van rijkswachters die omkomen tijdens de uitoefening van hun functies; de beperking van de burgerlijke aansprakelijkheid tot de gevallen waarin bedrog of een zware fout van de belanghebbende werd vastgesteld; de gratis juridische bijstand van elke rijkswachter die vervolgd wordt omwille van feiten die zich voordeden tijdens de dienst; de vergoeding van de schade tijdens de uitvoering van de dienst, berokkend aan het personeel van de rijkswacht; het toewijzen van juridische en morele bijstand; en de sectoriële programmatie.

Een ander commissielid spreekt zijn bezorgheid uit over het lage recruteringcijfer bij de rijkswacht en het gering aantal vrouwen in het korps.

Ook over de interne benoemingen bij de rijkswacht worden vragen gesteld alsmede over de taken van het in dienst van de rijkswacht zijnde burgerpersoneel en de onderzoeken uitgevoerd bij familieleden van rijkswachters in geval van huwelijk.

De minister van Landsverdediging geeft naar beste vermogen antwoord op de gestelde vragen en verwijst voor de vragen die een zekere opzoeeking vergen naar het verslag van de vergadering waarin de antwoorden op deze vragen *in extenso* zullen worden opgenomen.

In onze hoedanigheid van rapporteur lijkt het ons aangewezen de minister van Landsverdediging te herinneren aan het feit dat hij, naar aanleiding van de besprekingen in commissie-vergadering over de gegevens van de computers van de rijkswacht, het voornemen uitsprak hierover een aparte verklaring af te leggen.

Het ontwerp van wet houdende de begroting van de Rijkswacht voor het fiscaal jaar 1989 werd bij eenparigheid van de twaalf aanwezige leden aangenomen.

Het gedrukt verslag werd unaniem goedgekeurd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Bosmans.

De heer Bosmans. — Mijnheer de Voorzitter, in de afgelopen jaren heb ik deelgenomen aan besprekingen over het rijkswachtbeleid in ons land. U zult dan ook van mij aannemen dat ik met interesse de begroting heb geanalyseerd.

Inzake de evolutie zijn er wel een aantal interessante opmerkingen te maken. Zo is er eerst en vooral de vaststelling dat er voornamelijk na 1984 — in het verslag van collega De Bremaeker is dit eveneens zeer getrouw weergegeven — voor de rijkswacht een aantal zaken ten goede zijn veranderd. Zo werden de budgetten aanzienlijk verhoogd, het voertuigenpark vernieuwd, de bewapening gemoderniseerd en het beveiligingsmaterieel aangepast. Dit zijn de positieve opmerkingen.

Maar er zijn ook negatieve. Vandaag de dag zien we dat op het gebied van de modernisering en aanpassing van de informatica en de telematica het beleid ernstige achterstand heeft opgelopen op wat oorspronkelijk was gepland.

Ter zake leert een nadere begrotingsanalyse ons dat de initiële begroting 1989 met iets meer dan 220 miljoen de na de begrotingscontrole aangepaste initiële begroting van 1988 overschrijdt. Laten we aannemen dat we hier kunnen spreken van een constant gegeven waarbinnen de interne verdeling van de betalingskredieten in dezelfde verhouding zijn gebleven, namelijk iets meer dan 3/4 personeelstoelage, een kleine 20 pct. werkingstoelagen en de rest, iets meer dan 6 pct. wordt besteed voor investeringskredieten. Inzake de personeelskredieten is het interessant te weten dat de bezoldigingen 88,6 pct. vertegenwoordigen tegenover een toelagepercentage voor

weekend- en nachtprestaties en bijkomende prestaties van ongeveer 11,2 pct.

Toch blijft het de vraag in hoeverre voor het rijkswachtpersoneel in de begroting 1989 de nodige ruimte werd geschapen om van een ernstige verbetering van het geldelijk statuut te kunnen spreken.

Rekening houdend met de gevoerde syndicale actie van het NSRP — Nationaal Syndicaat van het rijkswachtpersoneel — eind maart van dit jaar, is het zeer de vraag of uw begrotingsvoorstellen, mijnheer de minister, in overeenstemming te brengen zijn met de geuite eisen van de rijkswachters: een beter loon en betere extra vergoedingen voor hun geleverde prestaties.

Maar dit is lang niet alles. Ik geloof dat een ernstig personeelsbeleid voor de rijkswacht verder moet gaan dan een louter wegwerken van de duidelijke tekortkomingen in het geldelijk statuut. Niemand betwist dat de werkomstandigheden van de rijkswachter in vele gevallen moeilijk zijn en dat hij hiervoor niet altijd naar verhouding wordt bezoldigd. De vereenvoudiging van het zeer complexe systeem van vergoedingen en toelagen is een verbetering die toe te juichen is. Nochtans kunnen de verbeteringen door vereenvoudiging niet verhelen dat een fundamentele herziening van de weddeschalen op korte termijn meer dan wenselijk is. Tot mijn spijt heb ik in het voorgestelde beleid voor dit jaar hiervan weinig of niets teruggevonden.

Wat de personeelsbezetting betreft stelt men vast dat het huidige aantal manschappen van het operationeel korps nagenoeg met het wettelijk bepaalde aantal overeenstemt, met uitzondering dan van een tekort van een honderdtal officieren. Een groter tekort is er echter bij de administratieve en logistieke diensten. Blijkens verklaringen van generaal Berckmans voor de kamercommissie-banditisme zou het tekort hier 1 000 eenheden kunnen bedragen. Het is duidelijk dat hiervoor zeer snel een passende oplossing moet worden gevonden.

Maar dit is niet de enige negatieve vaststelling. Steeds meer wordt het rijkswachtkorps overladen met nieuwe opdrachten: hierbij denk ik aan verkeersopdrachten ingevolge de verkeersintensiteit, aan ordehandhavingen op min of meer privé-terreinen, zoals voetbalvelden, aan veiligheidsopdrachten in de luchthavens en dergelijke meer. Maar al zouden deze opdrachten zelfs nog kunnen ressorteren onder een of andere specifieke kwalificatie van de rijkswachters, dan moet men zich toch ernstig afvragen hoe het met andere opdrachten gesteld is zoals de rijkswachtaanwezigheid bij het vervoer van gevangenen, de rijkswachtaanwezigheid in gerechtszalen en het begeleiden van geldtransporten van de Nationale Bank en de Post. Zijn er hier niet een aantal taken weggelegd die zouden kunnen worden overgedragen aan bijvoorbeeld privé-bewakingsdiensten? Men zou in dit verband kunnen refereren aan het fouilleren op de luchthavens, een opdracht die de rijkswacht zou hebben overgedragen aan de Regie der Luchtvaart.

Het is mijns inziens de hoogste tijd dat bepaalde alternatieven ernstig worden overwogen wil men op relatief korte termijn de bijkomende prestaties, die, in hun totaliteit in 1988, 1,8 miljoen uren bedroegen, binnen redelijke perken houden.

Om de noden binnen het administratief en logistiek korps enigszins te lenigen besliste de vorige regering in mei 1986 aan dienstplichtigen de kans te geven hun militieplicht bij de rijkswacht te vervullen. In uw uiteenzetting voor de senaatscommissie moest u vaststellen, mijnheer de minister, dat het jaarlijks geplande contingent van 400 aan de rijkswacht toe te stane dienstplichtigen nooit werd bereikt. In 1988 zou het aantal dienstplichtigen slechts 220 hebben bedragen en dit in weerwil van een informatieve campagne. Men kan dit betreuren, doch mij verwondert het niet. Tijdens de bespreking van de Rijkswachtbegroting voor het begrotingsjaar 1986 werden in de Senaat door verscheidene leden een aantal, zeg maar ingebeelde, bezwaren geuit waardoor de geplande aanwerving eigenlijk overschaduwde werd door een anticampagne. Ik herinner mij nog zeer levendig, en de rapporteur mag mij dat niet kwalijk nemen, de uiteenzetting van collega De Bremeaeker die ter zake argumenteerde dat:

— Ten eerste, het opnemen van militairen het militair karakter van de rijkswacht alweer zou accentueren;

— Ten tweede, «beweerd wordt» dat deze militairen niet zullen worden ingezet bij de handhaving van de orde, maar voor administratieve taken in territoriale eenheden, maar dat de militairen zeker niet zijn opgeleid voor contacten met de burgers;

— Ten derde, werd beweerd dat het rijkswachtcommando slechts een hernieuwde informantenverwerving op het oog had.

Ik heb enkel deze vaststelling willen maken, omdat, indien men toch de 400 militairen had kunnen aantrekken over de jongste 3 jaar, men misschien beter in staat zou zijn sommige personeelsaanwervingen beter te doseren en het geldelijk statuut van de rijkswachter reeds, of in de onmiddellijke toekomst, te revaloriseren.

In het kader van het zogenaamd moderniseringsplan voor de rijkswacht, zou ik toch vooral de aandacht willen vestigen op de noodzaak van de veiligheid van de transmissie van de radiouitzendingen. Veilige transmissiemiddelen zijn immers een absolute noodzaak om met enig succes de bevolking te kunnen beveiligen tegen de roekeloosheid en het totaal gebrek aan eerbied voor het menselijk leven van de huidige generatie criminelen en terroristen. Deze beleidsopties moeten als een minimum worden beschouwd.

Een ander belangrijk punt is de vorming. Ik onderschrijf de duidelijke wil van de minister om de vorming niet enkel praktischer te oriënteren, maar ook op een gediversifieerde basis te organiseren voor de officieren. Deze hervorming waarvan de basis reeds door de vorige regering werd gelegd, lijkt mij vrij belangrijk. Ik hoop zelfs dat ze leidt tot een betere beheersing van de problemen door een betere disciplinaire aanpak en tevens tot een grotere dialoog, zowel intern in de rijkswacht als ten opzichte van de bevolking. Een dergelijke diversificatie mag niet leiden tot een gebrek aan cohesie en zeker niet tot een naast elkaar praten van verscheidene specialisten die tenslotte niet meer dezelfde taal zouden spreken.

Een ander steeds terugkerend punt van discussie is de gebrek-kige samenwerking tussen de politiediensten. Ten opzichte van de zware criminele daden van de jongste jaren is er wel enig resultaat geboekt inzake samenwerking, doch die is zeker nog beneden de maat. Voor een efficiënte coördinatie moeten de verschillende diensten kunnen beschikken over de noodzakelijke middelen. In dit verband heb ik akte genomen van de verklaring van de minister. Indien hij in het kader van een alternatieve financiering voor 1989 bepaalde voordelen ten gunste van de Rijkswacht zou loskrijgen, zou hij die in hoofdzaak besteden voor computers voor de diensten en voor het tot stand brengen van betere betrekkingen tussen de diensten van rijkswacht en politie. Eerlang, zo werd gezegd, zal de regering dit punt moeten behandelen. In dit verband interesseert het mij ten eerste van de minister te vernemen aan welke alternatieve financieringen hij ter zake denkt.

Tenslotte wil ik nog even de aandacht van de minister vragen voor volgens mij twee belangrijke zaken.

In de eerste plaats meen ik dat er in een zeer nabije toekomst naar moet worden gestreefd de rechtszekerheid van de rijkswachters bij de dienstuitvoering en hun aansprakelijkheid duidelijker te bepalen, alsmede de verdediging in rechte te veralgemenen. Deze belangrijke gegevens mogen evenwel niet tot onverantwoordelijkheid in de uitoefening van de dienst leiden.

Ten tweede vind ik het militair statuut het enige geschikte voor de rijkswacht. Nochtans zou men dit statuut moeten aanpassen aan de burgerlijke opdrachten. Meer efficiëntie, minder logheid en meer openheid lijken mij daarbij wenselijk. Zulke kenmerken garanderen het militair statuut meer onafhankelijkheid en degelijkheid, zonder dat het menselijke en het individuele element prijs wordt gegeven.

Ik moge besluiten met de algemene opmerking dat de beleidsopties van de begroting 1989 niet zo direct een waarborg vormen voor de toekomstige werking van de rijkswacht enerzijds, en voor een verhoging van haar operationele slagkracht, aangepast aan de noden en de verwachtingen van deze tijd, anderzijds. Deze redenen leken voor de PVV-senaatsfractie meer dan voldoende om deze begroting niet goed te keuren. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Eicher.

M. Eicher. — Monsieur le Président, une fois n'est pas coutume, je débute mon intervention — les exercices budgétaires précédents ne m'en ont pas donné l'occasion — en exprimant ma satisfaction à M. le ministre.

En effet, il y a longtemps que nous voyons le malaise au sein de la gendarmerie se développer — parmi son personnel et au travers du discours de ses représentants — et que, du haut de cette tribune ou en commission, nous lançons des avertissements aux ministres de tutelle et au gouvernement au sujet de l'importance des revendications des gendarmes et de l'urgence avec laquelle leurs problèmes devaient être résolus.

Enfin, un ministre s'est efforcé de discuter avec les gendarmes, d'écouter leurs revendications et de tracer avec eux un ensemble de mesures destinées à améliorer leurs conditions d'existence et de travail. Enfin, un ministre s'est évertué à convaincre le gouvernement de s'engager à fournir un effort complémentaire pour le personnel de la gendarmerie: mesures pécuniaires touchant aux prestations nocturnes et de week-end, amélioration de la protection juridique, recherche d'une solution au problème des pensions de survie des veuves de moins de quarante-cinq ans, assistance aux gendarmes victimes d'actes de violence et à leur ayants droit, étude d'un système disciplinaire propre à la gendarmerie, étude — enfin — du problème de la parité des traitements entre polices et gendarmerie. Tous ces avantages sectoriels spécifiques étaient réclamés depuis trop longtemps par le personnel de la gendarmerie que les gouvernements précédents n'avaient pas voulu écouter.

Certes, d'importants efforts ont été consentis en faveur du corps, en 1985 et en 1986, mais uniquement pour l'amélioration des moyens d'intervention du gendarme — son armement, ses transmissions, son charroi... —, ce qui était indispensable, non seulement à l'amélioration de l'exercice des missions de la gendarmerie, mais aussi à une meilleure sécurité des citoyens. Néanmoins, ces efforts ont été fournis au détriment de la nécessaire — et tout aussi urgente — revalorisation du statut du personnel.

Depuis les décisions du Conseil des ministres des 11 et 19 mai derniers, on peut dire que le dialogue est enfin restauré entre les autorités publiques et les membres du personnel de la gendarmerie et que ceux-ci peuvent enfin espérer une amélioration très proche de leur situation.

Le gouvernement a subordonné la réalisation de son effort à l'engagement que devaient prendre les organisations syndicales de respecter une paix sociale pendant deux ans. Le fait que les deux organisations concernées ont accepté cette trêve constitue un signe encourageant. Il démontre que le ministre a proposé au gouvernement un lot de mesures répondant parfaitement aux attentes des gendarmes. Il démontre tout autant la responsabilité et la maturité des organisations syndicales représentatives de la gendarmerie.

Le fait syndical a été difficile à faire passer auprès de la gendarmerie mais, aujourd'hui, il est acquis, même s'il a, de par les dispositions de la loi, dû prendre une forme particulière par rapport au reste de la fonction publique. Je souhaite que ce syndicalisme évolue vers des formes moins corporatistes et rejoigne les grandes centrales traditionnelles. Toutefois, tant que la loi ne l'y autorise pas, j'espère que l'on respectera le syndicalisme de la gendarmerie tel qu'il est, comme un syndicalisme à part entière.

C'est ici, monsieur le ministre, que j'émet une réserve, et une seule, sur le lot de mesures arrêtées dans le courant du mois de mai. Je ne comprends pas pourquoi vous avez proposé que le gouvernement attribue un sens rigide à son exigence de paix sociale.

Pourquoi avoir refusé d'envisager avant l'issue des travaux du groupe intercabinets chargé d'étudier le problème de la parité « police-gendarmerie » en matière de traitements, soit avant deux ans au moins, les mesures d'exécution de l'article 2 de la loi syndicale du 11 juillet 1987, article qui concerne plus spécifiquement les matières négociables?

La nécessité de cette disposition m'échappe. Je comprends encore moins son lien avec le reste des mesures prises, elles, en faveur des gendarmes.

Le statut syndical de la gendarmerie est resté jusqu'à ce jour incomplet. Les premiers arrêtés d'exécution de la loi de 1978 n'ont été déterminés que le 13 janvier 1988, soit avec 10 ans de retard, et seulement pour trois des quatre matières prévues: l'exercice des prérogatives syndicales, la désignation des représentants syndicaux et la création du comité de négociation.

Malheureusement, toutes ces dispositions resteront lettre morte tant que les mesures d'exécution relatives aux matières négociables n'auront pas été prises. Or, ce sont précisément ces mesures que vous venez de renvoyer à deux ans, ce qui a pour effet immédiat de rejeter les syndicats — qui viennent pourtant de prouver leur sens du compromis — hors des prochaines discussions relatives au statut pécuniaire de la gendarmerie.

Certains considèrent cette décision comme un retour en arrière par rapport à la loi de 1978, puisque celle-ci justement, en son article 2, cite explicitement le statut pécuniaire parmi les matières négociables.

J'aimerais entendre votre avis à ce propos, d'autant qu'il semblerait que cette disposition a failli provoquer le rejet de l'ensemble de l'accord par le plus important des deux syndicats. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Janzegers.

De heer Janzegers. — Mijnheer de Voorzitter, vorig jaar werd de begroting 1988 begin december besproken. Op het belang van een begroting heb ik wellicht niet de nadruk te leggen. Het is een overzicht van de geplande uitgaven van de uitvoerende macht, gebaseerd op het beleid dat men wil voeren. Van de wetgevende macht wordt verwacht dat zij dit kritisch doorlicht en desnoods bijstuurt. Deze vrij belangrijke opdracht van toezicht wordt echter uitgesteld door het laattijdig indienen van begrotingen. We hebben het nu over geld dat al uitgegeven is, over beleidsbeloften die in theorie nog moeten worden nagekomen vóór 31 december 1989. Ik geef toe dat er een verbetering is van 6 maanden tegenover de begroting 1988 en dat het ook aan ons, parlementsleden, ligt dat wij zonder veel weerstand opgesoupeerde of half opgesoupeerde begrotingen zonder meer goedkeuren. Toch hoop ik dat we de begroting 1990 in de loop van het najaar zullen kunnen bespreken. Eerlijk gezegd ben ik pessimistisch, ook over de vele beloften die het 24 pagina's tellende verslag bij deze begroting nog bevatten en die uiteraard ook vóór 31 december aanstaande moeten worden ingelost. Ik heb ze nageteld en kom zo op 15 beloofde rapporten, studies, evaluaties, bijschavingen, gezochte oplossingen, te nemen maatregelen, ontwerpen van wet, te houden debatten en plannings.

Ik kan ook niet nalaten te zeggen dat ik mij geërgerd heb aan de taalgebruik en het definitieve versie van het verslag. Lezen dat «het tekort aan officieren zeer traag «geresorbeert» wordt», dat «jongeren na twee jaren ondervinding nog steeds kiezen om hun militietijd bij de rijkswacht door te brengen» en dat het aantal dienstplichtigen «maar 242 eenheden» bedroeg, veroorzaakt maagpijn. En dan verklaart de minister dat hij blijft «volharden dat die chronische langdurige extra prestaties ons rechtstreeks inlichten over het specifieke van de handhaving openbare orde, gezien de omvang van de op te stellen dispositieven en hun onvermijdelijke financiële gevolgen». Mijnheer de Voorzitter, zowel onze Nederlandse taal als onze minister verdienen echt een betere behandeling...

Wat de begroting zelf betreft, zal ik het eerst hebben over het imago van de rijkswacht. Men kan moeilijk over de rijkswacht praten zonder het te hebben over de vele grote en kleine schandalen waarbij rijkswachters de vorige jaren waren betrokken. Vele van die schandalen bestaan reeds jaren, maar duiken telkens opnieuw op, omdat er geen antwoord komt op de vele vragen die de burgers terecht stellen. Er waren niet alleen de vrij laattijdige revelaties van ex-luitenant-kolonel Vernailen, het dossier van de Bende van Nijvel en de mogelijk aanverwante dossiers van extreem-rechtse groepen, maar ook de interne

corruptie waar allerlei demarches gebeuren, zoals bij de gerechtelijke enquête van onderzoeksrechter Bulthé. Een parlementaire vraag onthult dat 107 van de 680 officieren bij de rijkswacht tussen 1982 en 1988 in aanraking zijn geweest met het gerecht, dat betekent 1 op 6. Er waren maar 3 vrijspraken en 6 veroordelingen. 97 maal werd de zaak geseponeerd door de betaling van een minnelijke schikking, door overlijden of door verjaring van de feiten.

Uit een andere parlementaire vraag blijkt dat er tussen 1984 en 1988, ondanks de strenge toelatingsvoorwaarden en opleiding, 359 rijkswachters vrijwillig ontslag namen. In diezelfde periode werden er 102 buitengezet om strafrechtelijke of tuchtrechtelijke redenen. Die cijfers moeten weliswaar gerelativeerd worden, want het gaat hier om hooguit 3 pct. van het personeel, maar het betekent toch dat elke week een rijkswachter het voor bekeken houdt en dat er om de twee weken een van ambtswege ontslag krijgt.

In de commissie werd gezegd dat de kleine corruptie historisch te verklaren is door de meerdere-mindere relatie enerzijds, waarbij de ondergeschikte al dan niet vrijwillig bereid was zijn chef te plezieren in de hoop op bepaalde gunsten, en door de lage bezoldiging, anderzijds, waardoor diezelfde uitwisseling van diensten en soms goederen ook gebeurde naar de burgerbevolking. Dat hierbij dan middelen groeien van wederzijdse chantage is duidelijk. Dat dit niet kan blijven duren is ook duidelijk. Vandaar dat wij vragen, ten eerste, dat er werk wordt gemaakt van de complete opheldering van die kwalijke zaken waarbij de rijkswacht betrokken is en ten tweede, dat er ernstige maatregelen worden genomen om de rijkswacht tegen misbruiken te beschermen.

Voor de opheldering van het eerste punt vertrouwen wij op de parlementaire onderzoekscommissie die ter zake uitstekend werk verricht. Zij mag volgens ons nog iets alerter optreden dan nu. Zij moet het hele dossier banditisme en eventuele verwevenheid met politiediensten tot op het bot onderzoeken. Zij moet die opdracht vervullen zonder aanzien des persoons. Alle bezwarende documenten, alle getuigenissen, alle resultaten van de confrontaties, moeten het voorwerp uitmaken van een zorgvuldige analyse. Alle zogenaamde «geheimen» moeten haar worden geopenbaard. Kortom, zij moet de waarheid aan het licht brengen.

Wij vragen dan ook dat de minister kordaat optreedt daar waar er in de rijkswacht pogingen zijn om bepaalde onderzoeken te blokkeren.

De verdenkingen en eventuele binding van sommige rijkswachtofficiërs met de georganiseerde misdaad moeten ofwel worden bevestigd, ofwel worden verworpen. Hierover mag geen onduidelijkheid blijven bestaan.

Voor het tweede punt in verband met de maatregelen om uitwassen te voorkomen, rust de verantwoordelijkheid bij de regering. Zij heeft op 11 mei 1989 al een eerste positieve beslissing genomen door de minister van Justitie, Binnenlandse Zaken en Landsverdediging opdracht te geven om een ontwerp van wet voor te bereiden om de controle op de veiligheidsdiensten te versterken. Dat is geen gemakkelijke opdracht. Er moet immers worden voorkomen dat de controleurs op hun beurt een soort superagenten worden die over alle wetenschap beschikken, maar aan niemand rekenschap zijn verschuldigd.

De militaire organisatie van het korps van de rijkswacht is ook een reden tot uitwassen.

Verleden jaar reeds vermeldde ik dat het standpunt als zou een militaire organisatie per definitie een efficiënte organisatie zijn, al lang door diverse studies weerlegd is. De Amerikaan Bittner noemt het militaire politiemodel een «primitieve organisatie van brutale gemakkelijheid». De eis tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid verspilt de talenten van de politiediensten en remt het persoonlijk initiatief af. Dat wordt door heel wat rijkswachters vastgesteld. Er ontstaat een prestatiedrang die het kan halen op de wet. Daarvan worden vooral de burgers het slachtoffer.

De problemen hebben ons inziens ook te maken met de wijze van recrutering, de politisering, het gevoel van onderwaardering,

het handhaven van een te extreme korpsgeest, een te grote geslotenheid die tot vervreemding leidt en tenslotte ook een gebrek aan controle om bij sommigen te grote voortvarendheid af te remmen.

De huidige commandant van de rijkswacht, luitenant-generaal Berckmans, besloot vorig jaar in oktober zijn eerste speech als nieuwe korpschef met een verwijzing naar de volgens hem meest essentiële deontologische regel van de rijkswacht die «ook tijdens het privéleven moet gerespecteerd worden door alle rijkswachters», namelijk «alles vermijden wat afbreuk kan doen aan de eer of de waardigheid van hun staat of hun ambt».

In ieder geval, zoals de bevolking recht heeft op een rijkswacht die onbesproken is en in dienst staat van het *bonum commune*, zo heeft de rijkswachter die er ook zo over denkt, recht op onze steun en sympathie. Dit betekent dat hij dat ook werkelijk moet ondervinden indien hij het slachtoffer wordt van plagerijen of erger. De regeringsverklaring beloofde een ombudsman. In afwachting van, of in vervanging van, is het goed te weten dat de rechten van de militairen — tot nader order behoren de rijkswachters daar ook nog toe — volgens artikel 118 van de Grondwet onder de bevoegdheid vallen van de wetgevende macht. De wens van de minister om de rijkswacht weer een kwaliteitsimago te bezorgen kan hier gerust samenvallen met een grotere betrokkenheid van de wetgevende macht. Er is hier vooral een taak weggelegd voor de parlementsleden van de commissie voor de Landsverdediging.

In sommige kringen wordt nogal smalend gesproken over de demilitarisering van de rijkswacht. Voor sommigen, onder meer de opperbevelhebber van de rijkswacht, luitenant-generaal Robert Bernaert, zou dat betekenen dat de rijkswacht bij het openbaar ambt moet behoren. Dat zou politisering betekenen. De waarheid is echter anders. Wij blijven om evidente redenen voorstander van de demilitarisering omdat die alleen maar de politionele werking en de democratisering van de arbeidsomstandigheden van de rijkswachters ten goede kan komen. Volgens sommige leden van de meerderheid, namelijk van de Volksunie — ik denk aan de verklaring van de heer Covelier van verleden jaar — staat dit ook zo in de regeringsverklaring. In de commissie verklaarde de minister dat daar momenteel niet meer aan wordt gedacht. Eigenaardig, vooral ook omdat de huidige militaire structuur geen beletsel blijkt voor partijpolitieke topbenoemingen. Het tuchtreglement bepaalt dat officieren geen lid mogen zijn van een politieke partij, maar sommige kranten hebben het uitgebreid over de lijsten van topofficiërs met, tussen haakjes, hun partijpolitieke kleur.

Met de voorstelling van kolonel De Ridder tot generaal-majoor bij de rijkswacht, heeft nu ook de politiek openlijk zijn intrede gedaan in het rijkswachtkorps. Het is de eerste keer dat dit zo uitdrukkelijk gebeurt, en dan nog wel in een periode dat iedereen er de mond vol van heeft dat politieke benoemingen maar eens tot het verleden moeten behoren, zowel in de ambtenarij als in de magistratuur als in het politieapparaat.

Bovendien kon de heer De Ridder nog niet worden benoemd om de doodeenvoudige reden dat hij volgens het bestaande reglement van de rijkswacht in zijn graad van kolonel nog niet voldoende anciënniteit had. Daarom werd hij in afwachting dat hij officieel kan worden benoemd in de maand december, nu aangesteld voor die graad. Nu zullen er in de rijkswacht weinig officieren zijn die de kwaliteiten van kolonel De Ridder niet erkennen. Hij wordt, enerzijds, omschreven als een goed officier, een jurist, een man die zich veel met personeelszaken en administratie heeft ingelaten en wellicht ooit wel in aanmerking kan komen als kandidaat-generaal, maar, anderzijds, als een officier met weinig ervaring in het veld. Hij heeft zo goed als nooit het commando gevoerd.

Kolonel De Ridder is assistent aan de VUB Brussel, maar is vooral een goed militair lid van de socialistische partij, met de klemtoon op partij. Verran van ons te beweren dat een socialist geen goed rijkswachter kan zijn of geen bekwaam generaal kan worden. Maar hier gaat het om een aanstelling — in afwachting van een benoeming — die door de socialistische partij via de socialistische ministers van Landsverdediging en Binnenlandse

Zaken, werd doorgedrukt, zagezegd omdat men de rijkswacht-top wil verjongen.

Het is niet alleen ontmoedigend en demotiverend voor de kandidaten die in de wind zijn gezet, maar het is ook niet goed voor het rijkswachtkorps. Hun nieuwe generaal heeft zijn sterren gekregen omdat hij een goed socialistisch partijlid is. De rijkswacht is de jongste maanden niet gespaard gebleven van allerlei onverklikkelijke zaken, officieren werden aan de deur gezet, aangehouden en veroordeeld. Politieke benoemingen zullen echter geen garantie bieden voor een open en zuiver beleid.

Wanneer de minister het heeft over het oppoetsen van het imago van de rijkswacht en zich afzet tegen troebele praktijken, is het normaal dat er heel wat rijkswachters met het hoofd zullen schudden. Op korte termijn is het misschien een goede zaak voor de socialist, maar niet op lange termijn, ook niet voor de betrokkene die geregeld zal worden geconfronteerd met de wetenschap dat hij op een vrij verdachte manier over het hoofd heeft kunnen springen van een tiental andere kandidaten. Dat wij als groenen denken aan vaste criteria zoals bijvoorbeeld anciënniteit, vergelijkende examens, en dergelijke zal misschien in tegenspraak zijn met de regeringsverklaring die bepaalt dat de benoemingen en bevorderingen in het openbaar ambt en de magistratuur op objectieve gronden en voorwaarden moeten verlopen, derwijze dat zij een afspiegeling inhouden van de maatschappij.

Dezelfde vaststelling geldt de manier waarop men probeert de bestaande rijkswachtbonden te politiseren, misschien zonder dat deze bonden zich hiervan bewust zijn. Wij blijven bij onze vroegere standpunten dat de vrijheid van vereniging een grondwettelijk en universeel recht is. Het optreden van meerdere bonden is zeker een weerspiegeling van wat er bij de rijkswacht leeft.

De heer Swaen treedt als voorzitter op

Het indelen in erkende en representatieve bonden op basis van de 20 pct. is ondemocratisch. Dat het moeilijker onderhandelen is met meerdere onafhankelijke bonden is duidelijk: het verschil tussen democratie en andere soorten regimes ligt juist in de moeilijke besluitvorming. Het vraagt meer genuanceerd denken en handelen. Vandaar dat sommige bonden vroeg of laat in de val zullen trappen van de vrijheid om aan te sluiten bij een van de vakbonden die in de Nationale Arbeidsraad zitten. Dat zou mooi passen in de huidige groeiende verzuiling waarbij de oude denkbeelden over het tweepartijensysteem weer aan bod komen en waarbij de bonden hun lot binden aan één welbepaalde politieke partij. Van een verstandige boer wordt gezegd dat hij niet naar de kleur van de kat kijkt maar naar haar vermogen om het muizenprobleem op zijn erf op te lossen. De Internationale Arbeidsorganisatie heeft onlangs ons land weer op de vingers getikt omdat men het hier moeilijk heeft met de naleving van de internationale conventies over syndicale vrijheid en men er blijkbaar ook niets aan wil doen.

Heel wat rijkswachters vinden dat het tijd wordt voor de rijkswachters om zich ook sociaal waar te maken. Ordehandhaving is bijvoorbeeld altijd sterk politiek gekleurd geweest. Rijkswachters worden afgestuurd op mijnwerkers die protesteren tegen sluitingen. De rijkswachter begrijpt wat er bij die mijnwerkers omgaat, maar hij kan opdraaien voor de uitspraken van een Gheyselincx en hij kan dienen als kop van jut voor knokploegen die zich van adres vergissen.

Hij moet optreden tegen milieubeschermers die verontreiniging aanklagen, boeren die protesteren tegen nog meer beton en dwaze TGV-lijnen, enzovoort, maar misschien wordt ook zijn eigen woonomgeving bedreigd door de afval-, beton- of TGV-maffia. Daarom moet het corporatistisch keurslijf ongedaan worden gemaakt door de wetten op het tuchtreglement en op het syndicaal statuut te wijzigen.

De rijkswacht moet een modern politieapparaat worden door een aanpassing van de deontologie. Een algemeen aanvaarde

basis hiervoor is de resolutie 690 van de parlementaire vergadering van de Raad van Europa uit 1979. Voor elke functie kunnen dan nog specifieke arbeidsreglementen bepaald worden, in overleg met de bonden. Het laten meedoen en meebeslissen van de rijkswachter zou heel wat onvrede oplossen.

Enkele woorden over het logistieke kader. De wet van 2 december 1957 op de rijkswacht, onder andere gewijzigd door de wet van 29 december 1975, verdeelt het effectief van het rijkswachtpersoneel in een operationeel korps en een administratief en logistiek korps. Dit laatste korps heeft een wettelijk effectief van 1 580 personen, onder wie 80 met de rang van officier. De militairen van de andere krijgsmacht, die in de rijkswacht dienst doen, zijn in dit effectief meegeteld.

Het actuele tekort voor dit korps bedraagt ongeveer 1 000 personen. Sedert de wet van 1975 is het administratief en logistiek korps niet opgericht.

De voornaamste oorzaak van deze mislukking is dat er geen voldoende inspanning werd gedaan om dit korps te creëren. De tijdelijke doorgang van militairen om dienst te doen in de rijkswacht heeft nooit — op kwantitatief gebied — een ernstige oplossing gegeven.

Momenteel zijn te veel rijkswachters ingezet voor taken die niet overeenstemmen met hun vorming, noch met het niveau van hun weddeschaal. Is het noodzakelijk rijkswachter of militair te zijn om bij de rijkswacht loodgieter, verver, elektricien of plaatslager te zijn?

De vraag is dan met welk gedeelte van de begroting, de wet van 1975 eindelijk geheel zal kunnen worden toegepast.

Inzake de structuur van de rijkswacht is thans iedereen het erover eens dat de rijkswacht lijdt onder haar verziekte bureaucratistische structuur waar de beslissingsketen veel te lang is.

Er werden maatregelen getroffen om het personeel van de generale staf te verminderen. Deze maatregelen hebben, spijtig genoeg, enkel weerslag op de horizontale structuur, hebben de werking van de generale staf niet verbeterd en het resterend personeel moet in elk geval dezelfde werklast als voorheen verwerken.

Wil men de werking werkelijk verbeteren, dan dient men de rationalisatie-inspanning te richten op de verticale structuur. Bij de rijkswacht zijn er te veel hiërarchische echelons die een ongelooflijk aantal «bureelbedienden» mobiliseren. Een groot deel van deze echelons fungeren enkel als «brievensbus», zonder noemenswaardige verantwoordelijkheid in de beslissing te nemen.

Een greep uit de voorbeelden ter zake. Ze zijn overduidelijk.

Ten eerste, om een kandidaat-keuronderofficier in een territoriale eenheid stage te laten lopen zijn er, om deze maatregel uit de voeren, meer dan twaalf autoriteiten betrokken in de hiërarchische keten. Meer dan 90 pct. van deze autoriteiten zijn «eenvoudige overmakingsechelons». Ten tweede, wanneer een sectie van de BOB Brussel, schriftelijk, via de normale hiërarchische weg, informatie wil overmaken aan een andere sectie van dezelfde BOB, duurt het meer dan een week alvorens de nota bij de bestemming terechtkomt.

De vereenvoudiging van de verticale structuur van de rijkswacht is een dwingende noodzaak. De huidige «gebieden» van de rijkswacht beantwoorden «aan geen enkel overeenstemmend administratief orgaan in België», te meer daar de «territoriale groepen» bijna geen operationele bevoegdheid meer hebben.

De huidige regionalisering van ons land leidt op termijn tot een verschil in regionale wetgeving, met als gevolg, een specifieke aanpak voor de ambtenaren die belast zijn met de uitvoering van deze wetgeving.

Het oprichten van drie «gebieden» in plaats van zes en het verdwijnen van de «territoriale groepen» zou de structuur van de rijkswacht, zowel horizontaal als verticaal, kunnen vereenvoedigen.

Inzake de vorming van het personeel en de loopbaan blijkt duidelijk uit een opiniepeiling daterend van 1988, in de rijkswacht gehouden, dat de speciale vormingen die de rijkswacht verstrekt, de werkelijke behoeften van het personeel tegemoetkomen.

Onder al deze vormingen krijgt enkel de vorming BOB zware kritiek te verduren; zij is totaal onaanangepast en heeft een groot gebrek aan middelen om de praktische vorming te realiseren.

Wat de algemene vorming betreft, verwacht men dat die maar gedeeltelijk de werkelijke behoeften inlost.

De cursussen die men tijdens de voortgezette vorming aan de territoriale eenheden verstrekt, voldoen de rijkswachters evenmin.

De bevorderingsmogelijkheden door sociale promotie zijn onvoldoende. Mag men trouwens van sociale promotie spreken wanneer deze amper een twintigtal kandidaten-onderofficier en een tiental kandidaten-officier per jaar behelst?

De verscheidenheid van wetgeving en functies bij de rijkswacht eist een echte specialisatie. Een modulaire vorming, door middel van onafhankelijke groepen cursussen zou beter aan de noden van de rijkswachters beantwoorden.

Daarbij komt dat deze modules toegankelijk zouden moeten zijn voor alle politiediensten naar gelang van hun behoefte. Naast het bezuinigingsaspect op de begroting zou dergelijke vorming tot een betere coördinatie van de politiediensten leiden door de, momenteel veel te verschillende, politietechnieken te standaardiseren.

De problematiek van de sociale promotie plaatst zich in het algemeen probleem van de loopbaan bij de rijkswacht.

Elke rijkswachter zou de mogelijkheid moeten hebben naar een hogere categorie te dingen mits het slagen voor een examen. Het kader zou uitsluitend bestaan uit de beste elementen die in alle hiërarchische stadia hebben meegedraaid.

Wat het materieel en de uitrusting betreft, hebben de ernstige incidenten van Houthalen duidelijk bewezen dat de kledij van de rijkswachters bij de handhaving van de openbare orde niet aan de noden voldoet.

Dit probleem toont bepaalde leemten aan in de aankoopprocedures bij de rijkswacht. Men is het erover eens dat men, bij aankoop van materieel en uitrusting van de rijkswachters, rekening dient te houden — zoals bij alle staatsaankopen trouwens — met de economische belangen van ons land. Wij moeten vaststellen dat deze aankopen niet altijd overeenstemmen met de werkelijke behoeften. Onlangs werden de brigades uitgerust met een dure en nutteloze tekentafel, hoewel er een schrijnend gebrek is aan schrijfmachines die werkelijk functioneel zijn.

Enkele sprekende voorbeelden uit het begrotingsvoorstel 1989. Er wordt driemaal meer geld besteed voor de aanschaf van werken, dagbladen en tijdschriften dan voor de verfraaiing, de veiligheid en de hygiëne van de werkplaatsen. Dit budget ligt nog lager dan wat er aan recepties en vertegenwoordigingskosten wordt uitgegeven.

De BOB wacht nog steeds op nieuwe voertuigen en de brigades wachten ongeduldig op hun fotokopieermachines.

De aankoop van nieuwe radiomiddelen heeft reeds voor menig commentaar gezorgd. Het moet nochtans mogelijk zijn doeltreffend en gebruiksvriendelijk materiaal te vinden dat aan de economische belangen van ons land voldoet.

Bij het voertuigenpark van de provinciale verkeersseenheden zijn het vooral de onderhoudsprocedures die op de korrel worden genomen. Gezien de ingewikkelde techniek van de voertuigen blijken de logistieke diensten van de rijkswacht niet bij machte te zijn deze voertuigen correct te onderhouden.

Is het nodig en is het nog financieel haalbaar dat de rijkswacht op haar centje haar eigen logistieke werking verzekert?

Een duidelijk antwoord op deze vraag zou misschien wel bepaalde zaken regelen, en niet uitsluitend op administratief en logistiek vlak.

Wat het personeelsbeleid betreft, eist de generale staf sinds jaren een personeelstoename. Voor ons dient het personeelsaantal te beantwoorden aan de werkelijke werklast. De inkrimping van de verticale structuur van de rijkswacht en een betere coördinatie tussen de verscheidene politiediensten zouden bijdragen tot een meer doeltreffend gebruik van de politieambtenaren in België.

Met de vraag dat de rijkswacht uitsluitend zou bestaan uit personeel, belast met de toepassing van de wetten en het verzekeren van de openbare rust, beogen wij wel degelijk een personeelsvermindering.

Men kan onmiddellijk zien dat er geen enkel personeelsbeleid bij de rijkswacht bestaat. De organieke tabellen worden niet bemand volgens de ware werklast maar volgens het gemiddelde tekort aan personeel bij de rijkswacht. Enkele eenheden genieten aanpassingen volgens het toeristisch seizoen. Dat personeel wordt trouwens op het laatste ogenblik verwittigd. Wij vallen hier terug op het probleem van de voorzienbaarheid der diensten en niettegenstaande bepaalde inspanningen is dit een zeer gevoelig probleem in bepaalde grote eenheden.

Er dient eveneens te worden gezegd dat de generale staf van de rijkswacht een ondenkbaar aantal keuronderofficieren — officieren van gerechtelijke politie — gebruikt, die nochtans veel nuttiger zouden zijn op de straat. Het principe dat het personeel polyvalent moet zijn, is een utopie en een bron van demotivering voor het personeel.

Het personeelsbeleid moet volgens ons dringend het voorwerp uitmaken van overleg van de overheid met de syndicale organisaties, om op meer efficiënte wijze de beschikbare mankracht te gebruiken.

Graag vragen wij ook aandacht voor de problemen van de vrouwen en dienstplichtigen bij de rijkswacht. Het vervullen van de dienstplicht bij de rijkswacht schijnt bij de jongeren niet bepaald goed in de markt te liggen. Ook de vakbonden zijn er om principiële of om praktische redenen tegen. Wie pleit voor demilitarisering, is er tegen en wie let op de praktische problemen, bijkomende opleiding, huisvesting, korte aanwezigheid, enzovoort, ziet het ook niet zitten. Toch vinden wij dat het zinvol kan zijn dat de dienstplicht niet louter een burger- of een legerdienst is. Er moet meer worden uitgehaald dan enkel het corrigeren van gebrek aan personeel. Het zou goed zijn dat bij het geplande onderzoek over het al dan niet behouden van dienstplichtigen bij de rijkswacht ook de betrokken organisaties, zowel van de rijkswacht als van de dienstplichtigen, worden geraadpleegd.

Belangrijk is ook dat de problemen van de vrouwelijke rijkswachters voldoende aandacht krijgen. Wanneer indertijd het leger opengesteld werd voor vrouwen, werd dit voorgesteld als een vorm van emancipatie. Ik heb dat toen bestreden. Hoe kon men spreken van emancipatie als de man in dat leger als een mindere, machteloze en ondergeschikte wordt behandeld. Men wilde gewoon profiteren van de vrouwenwerkloosheid om vrouwen te ronselen voor het kazerneleven. Dat kazerneleven, een typische mannenwereld, was daarenboven een bijkomend probleem. Heel wat vrouwen zijn er op afgeknakt. Enkele zelfmoorden hebben de kranten gehaald. We stellen nu dezelfde problemen vast bij de rijkswacht. Naar aanleiding van een Internationaal Congres van politievrouwen eind maart in Nederland is die problematiek weer actueel geworden. De generale staf van de rijkswacht had er niets beters op gevonden dan een man te sturen. Hij was naar verluidt de enige man op dit congres en verdween waarschijnlijk daarom weer spoedig. Wij steunen dan ook de vrouwelijke gendarmen die een eigen groep hebben gevormd en we hopen dat de minister zich tegenover hen wat minder seksistisch zal opstellen dan de generale staf.

Enkele woorden over de opdrachten van binnenlandse verdediging van het grondgebied.

In het kader van de «verburgerlijking» van de rijkswacht, vragen wij ook de opheffing van artikel 63, paragraaf 3 van de wet van 2 december 1957 die de mogelijkheid schept rijkswachtereenheden in te zetten als steun aan de krijgsmacht.

Door de jaren heen werd de paramilitaire uitrusting — men herinnert zich de jeeps in de brigades — vervangen door materieel dat beter aan de politieopdrachten beantwoordt.

Zo zou ook het statuut van de rijkswachter in zijn hoedanigheid van politieambtenaar moeten worden gewaarborgd, in geval van een vijandelijke bezetting van het land. De dubbelzinnigheid, onderhouden door de huidige wetgeving, zou nadelig kunnen uitvallen, indien er werkelijk een bezetting is.

Over de sectoriële discussies heb ik nog het volgende te zeggen.

Jarenlang ijveren de rijkswachtbonden voor een betere collectieve arbeidsovereenkomst. Op vrijdag 19 mei was er een akkoord van de regering met een ontwerp van CAO voor het rijkswachtpersoneel. Behalve maatregelen inzake weekend- en nachtprestaties, zijn er in de begroting een vijftal beloften opgenomen. Het gaat om de juridische bescherming van het personeel, de overlevingspensioenen voor weduwen van minder dan 45 jaar, het vergoeden van persoonlijke schade tijdens de dienst, de studie van een specifiek disciplinair statuut, de weddepariteit politie-rijkswachter, gekoppeld aan een belofte om gedurende twee jaar een sociale vrede te eerbiedigen. Graag vernamen wij of het de bedoeling is van de minister om deze maatregelen vóór 31 december 1989 te nemen.

Nog drie bijkomende vragen. Op pagina 23 van de begroting staat dat er gratis juridische bijstand zal komen voor elke rijkswachter die vervolgd wordt omwille van feiten die tijdens de dienst plaatsvonden. Waarom «alleen» als de rijkswachter wordt «vervolgd»? Wanneer de rijkswachter een slachtoffer is — dat gebeurt hoe langer hoe meer — door spontane en brutale reacties van geïnterpelleerde personen bij voorbeeld moet hij zelf schadevergoeding eisen net alsof de schade het gevolg zou zijn van feiten tijdens het privé-leven. De situatie is tegenstrijdig met de bescherming verleend aan andere arbeiders. Het ontwerp is zeker een vooruitgang, maar het zou moeten worden uitgebreid tot het geval «rijkswachter-slachtoffer».

Op pagina 27 staat: «De grote meerderheid van de rijkswachters oefent inderdaad activiteiten uit zowel van gerechtelijke of militaire aard, als activiteiten met betrekking tot de binnenlandse veiligheid.» Welke zijn de door de rijkswacht uitgevoerde militaire activiteiten?

Tenslotte, rijkswachters worden via hun beroep ook vaak geconfronteerd met situaties die heel wat gezondheidsrisico's meebrengen, zoals regelen van het verkeer, vaststelling van milieumisdrijven, schietoefeningen, enzovoort. Houden bepaalde diensten zich met deze problemen bezig? Wordt er werk gemaakt van preventie? In bepaalde landen zijn de verkeersagenten verplicht een masker te dragen hetgeen het inademen van asbest, zware metalen en dergelijke stoffen kan beperken.

Mijnheer de minister, in uw nieuwjaarswensen voor 1989 schreef u «dat de afgelopen weken het hele rijkswachtpersoneel opnieuw zwaar op de proef werd gesteld. Een aangepaste oplossing zal ongetwijfeld moeten worden gevonden om aan hun gegronde huidige bekommernissen tegemoet te komen. We leggen er ons op toe». Verder schreef u: «Eerst en vooral is de militair een mens die als dusdanig moet worden geëerbiedigd en erkend. Wie gerespecteerd wordt, is gemotiveerd.»

Drie maanden nadien, naar aanleiding van weeral een rijkswachtbetoging, schreef Leo Marynissen in *Het Volk*: «Wij hoeven niet te onderstrepen dat ontevreden rijkswachters of politiemannen op zichzelf een gevaar kunnen betekenen voor de maatschappij. Zij die zelf voortdurend geconfronteerd worden met de frustraties en het ongenoegen van anderen, moeten in alle omstandigheden hun sereniteit kunnen bewaren. Zij mogen ook niet in de verleiding worden gebracht om hun werk te verwaarlozen, want daardoor zou de verloedering van de maatschappij in de hand worden gewerkt. Alle recente sociale conflicten tussen personeel en overheid hebben duidelijk te maken met gebrek aan waardering. De overheid zou niet bereid zijn om de prijs te betalen voor de kwaliteit die zij wenst. Zij verschuilt zich achter begrotingstekorten. Onze globale middelen zijn nochtans niet gering en volstaan ruimschoots, maar ze worden blijkbaar slecht verdeeld. In de komende jaren zal de overheid haar

beleid dringend op haar personeel moeten afstemmen om haar waardering, ook op het financiële vlak, te bewijzen.»

In uw nieuwjaarswensen, mijnheer de minister, stond ook «dat meer nog dan het voorbije jaar 1989 het jaar moet worden van de valorisatie van al het militair personeel». Vergeet dan niet dat 1989 al halfweg is. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Tyberghien.

Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche. — Mijnheer de Voorzitter, aangezien de commissiebesprekingen zeer vlot zijn verlopen en inhoudelijk zeer goed in het verslag zijn weergegeven — de taalfouten daargelaten, mijnheer De Bremaeker —, beperk ik mij tot drie thema's.

In de eerste plaats wens ik de aandacht te vragen voor de «mens» rijkswachter. Vervolgens zal ik de minister enkele vragen stellen over de plaats van de rijkswacht in het kader van de Europese eenwording. Tenslotte wil ik enkele accenten leggen op de plaats van de vrouw bij de rijkswacht.

De mentale ingesteldheid van de bevolking ten opzichte van de rijkswacht is niet altijd positief. Men vergeet te gemakkelijk dat de rijkswachter in de eerste plaats een mens is die voor dat beroep heeft gekozen om ten dienste te staan van de gemeenschap.

Er waren in het verleden enkele spijtige ontsporingen — deze werden gedeeltelijk opgesomd door de vorige spreker — die zeer nadelig zijn voor het blazoen van de rijkswacht. Die ontsporingen blijven echter uitzonderingen.

Wij moeten onze verantwoordelijkheid ter zake goed kennen. Enerzijds is er de controlerende opdracht om de misstappen en de misbruiken op te sporen en onmogelijk te maken. Anderzijds moeten wij ervoor waken dat overdreven negatieve kritiek wordt vermeden om de grote groep plichtsgetrouwe rijkswachters niet te demoraliseren.

Het is de taak van de parlementsleden zich met al hun mogelijkheden te verzetten tegen de afbraak van het gezag. Dit gezag is nauw verbonden met de democratische spelregels waaraan onze samenleving zo gehecht is. En die democratie moet soms worden verdedigd door een aangepaste beteugeling die evenzeer door de samenleving wordt geëist.

Dit is een eerste plicht en een zware opdracht voor de rijkswachters wier uniform een duidelijk teken is van verantwoordelijkheden die zij niet kunnen ontvluchten. De rijkswachter wil zich als individu gewaardeerd voelen. Dit gebeurt door de erkenning van zijn plaats als centraal bestanddeel in een levende gemeenschap, door de erkenning van zijn sociaal statuut en door de grote zorg die besteed wordt aan zijn veiligheid. De rijkswachter evolueert mee met de samenleving waarin hij werkt. Een moderne rijkswacht heeft niet alleen met materieel te maken, het is ook een kwestie van mensen die in harmonie leven met een muterende samenleving, van mensen die dienstverlening als prioriteit zien en desnoods hun leven riskeren.

Het is de taak van de parlementsleden om in alle intellectuele eerlijkheid de bevolking te sensibiliseren zodat de mens in uniform, die meestal ook een gezin heeft, meer aandacht krijgt. Deze rijkswachter wil voor ons werken, maar hij doet het liefst onder sociaal verantwoorde omstandigheden en voor een behoorlijk loon, twee pijlers die zijn motivatie schragen. Ik dacht dat dit bij deze bespreking ook eens mocht worden beklemtoond.

Een betere Europese samenwerking is met het oog op de toekomst zeker een uitdaging. Mijnheer de minister, in dit verband vernam ik graag hoe de relatie is met naburige landen. Bestaan er contacten, uitwisselingsprogramma's, reglementen of organisatieschema's voor internationale of grensoverschrijdende samenwerking? De wegvallende grenzen tussen de landen zullen de strijd tegen de criminaliteit zeker niet vergemakkelijken. Bestaan er overeenkomsten of zijn er afspraken gemaakt op het vlak van de Europese wetgeving? Is een grensoverschrijdend politieoptreden mogelijk? Zijn er structuren om de informatie over criminaliteit sneller te verspreiden of om internationale rechercheactiviteiten te ontplooiën? Het nieuwe Europa zonder

binnengrenzen met een vrij verkeer voor personen, goederen, kapitalen en diensten zal ook op politieel vlak praktisch en harmonieus moeten worden georganiseerd ter bescherming van de burger. Het zal tevens garanties moeten bieden voor de rechtspositie van de rijkswachter. Ruime informatie zal de burger geruststellen, maar vooral de rijkswacht de mogelijkheid geven haar wettige taak ten dienste van de gemeenschap naar behoren uit te oefenen.

Een derde punt dat mij na aan het hart ligt, betreft de situatie van de vrouw bij de rijkswacht. In de commissie hebben wij daar uitvoerig over gepraat. Vooral het probleem van de recrutering maakt mij ongerust. De aanwervingscriteria zouden vooral inzake lichamelijke geschiktheid moeten worden versoepeld. Er is echter een probleem gerezen omdat de Raad van State ter zake reeds tweemaal een voorstel ter versoepeling heeft afgekeurd omwille van het feit dat België de conventie van New York over de gelijkheid tussen man en vrouw heeft ondertekend. Iedereen weet nochtans dat inzake lichamelijke capaciteit man en vrouw niet gelijk zijn, wel gelijkwaardig.

Een analyse van de functies bij de rijkswacht wees nochtans uit dat voor 640 jobs in het kader van de rijkswacht vrouwen beter geschikt zijn dan mannen. Rijkswachter is trouwens een sociaal interessant beroep voor vrouwen. Op circa 16 500 manschappen telt de rijkswacht maar 50 dames, nog maar 50, want er zijn veel meer vrouwelijke kandidaten geweest.

Er moet opnieuw worden gesproken over de zware lichamelijke proeven in de rijkswachtschool. Dit zou reeds gebeurd zijn op 2 maart jongstleden. Graag vernam ik het resultaat van deze besprekingen. Het is bedroevend te vernemen dat tijdens de opleiding zoveel vrouwen noodgedwongen moeten afhaken. Zij zijn nochtans meestal ten zeerste gemotiveerd. Zij gaan ermee akkoord dat hun fysieke conditie optimaal moet zijn. Mannen zijn nu eenmaal gewoonlijk sterker dan vrouwen, maar is een vrouw die zich maar acht keer kan optrekken aan de balk in plaats van de vereiste tien keer, plots een slechte kandidaat-rijkswachter?

Dit alles moet ernstig worden besproken. De problemen voor de vrouwelijke kandidaten liggen bijna altijd op het fysieke vlak. Wij willen natuurlijk geen voordelen voor de vrouwen. Dit zou trouwens alleen in het nadeel van de vrouwen werken. Een vrouw is echter anders gebouwd dan een man. Indien men echt vrouwen wil in het rijkswachtkorps, dan moet met dit fysieke onderscheid rekening worden gehouden, de uitspraak van de Raad van State ten spijt. Daarvoor rekenen wij op u, mijnheer de minister. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Kenzeler.

De heer Kenzeler. — Mijnheer de Voorzitter, hoewel de bespreking van de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1989 in commissie een snel en vlot verloop kende en het verslag een correcte en objectieve weergave hiervan is, waarvoor felicitaties aan de rapporteur, wil ik hier toch enkele bedenkingen formuleren betreffende het rijkswachtpersoneel.

Het huidig aantal manschappen bij de rijkswacht benadert het vastgelegde maximum van 15 390. Het reglementair vastgestelde aantal onderofficieren is aanwezig en enkel bij de officieren is er een tekort van 101, maar volgens de vooruitzichten zal ook dit tekort in 1995 zijn weggewerkt. Anders is het echter gesteld met het administratieve en logistieke korps, alsook met het toegelaten contingent dienstplichtigen. Hier kampt men met tekorten. Vooral voor het eerstgenoemde korps is een onmiddellijke aanpak nodig, zodat de leden van het operationele korps alleen nog worden ingezet voor operationele taken.

De problemen van het rijkswachtpersoneel kunnen niet los worden gezien van die van de andere rijksambtenaren en van de inspanningen om de openbare financiën gezond te maken. Wij moeten nochtans het specifieke van het beroep van rijkswachter en de vaak speciale omstandigheden waarin dit beroep wordt uitgeoefend, erkennen. Speciale en voldoende voordelen mogen dan ook gerust worden toegekend en zijn zelfs absoluut verantwoord. De reeds door de regering toegekende 300 miljoen

in 1989 en de geplande 527 miljoen voor 1990 zijn dan ook een eerste stap in de goede richting.

De verhoging van de vergoeding voor weekendprestaties in drie etappes, met telkens 15 pct. van het uurloon, zodat zij op 1 juli 1990 145 pct. zal bedragen van het basisloon, en de verhoging van de vergoeding voor nachtprestaties, een eerste maal met 25 pct. van het uurloon en de volgende twee keer telkens met 15 pct., betekenen een gevoelige verbetering.

Ofschoon de toegekende bedragen realistischer zijn geworden, mag dit geen eindpunt zijn. Een vergelijking met andere gelijkwaardige functies in de privé-sector leert ons dat de achterstand wel klein geworden is, maar toch nog niet helemaal verdwijnt en ook niet van die aard is om eventuele recruteringproblemen op te lossen en om ervoor te zorgen dat degenen die zich voor de rijkswacht aanmelden, de opgelegde maatstaven of selectiecriteria gemakkelijk aankunnen. Des te financieel aantrekkelijker het beroep van rijkswachter wordt, des te groter het te verwachten aanbod. Dit biedt tevens een grotere garantie voor het verbeteren van het imago van de rijkswacht en voor het onberispelijke gedrag van de rijkswachters.

Het oprichten van een interkabinettenwerkgroep, teneinde een studie te maken over de weddepariteit politie-rijkswachter, valt eveneens toe te juichen. Ze zal ons een duidelijk antwoord geven op de vraag waarom een niet onaanzienlijk aantal rijkswachters kiezen of solliciteren voor een betrekking bij de politie.

Tot slot dring ik erop aan dat eindelijk werk wordt gemaakt van een rechtvaardige bijstand voor die leden van de rijkswacht die het slachtoffer werden van gewelddaden, alsook voor hun rechthebbenden. Dat deze gewelddaden zorgen voor zeer veel leed mochten we onlangs nog ervaren uit het verloop van een zaak voor het Assisenhof van Tongeren. Zeker moet worden voorkomen dat rijkswachters, slachtoffer van geweldplegingen, na verloop van tijd, omwille van een blijvende invaliditeit toch nog uit de rijkswacht kunnen worden verwijderd. Wanneer de invaliditeit van die aard is dat enige activiteit onmogelijk wordt, dient er zeker een regeling tot stand te komen die hen toelaat een normaal bestaan te leiden, overeenkomstig de geldende maatschappelijke normen.

Mijnheer de minister, wij hopen dat u in de toekomst deze wensen zult realiseren. De Vlaamse socialisten zullen daarom hun goedkeuring geven aan de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1989. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Beul.

De heer De Beul. — Mijnheer de Voorzitter, de problematiek van de rijkswacht is vanmiddag door de vorige sprekers en in het bijzonder door de heer Janzegers diepgaand behandeld. Ik zal mij dan ook beperken tot enkele constructieve voorstellen in verband met de vragen en opmerkingen die werden geformuleerd.

Sommige collega's hebben er hier terecht de nadruk op gelegd dat er al jarenlang een malaise heerst bij en ook buiten de rijkswacht. Een van de oorzaken ervan is te vinden in het feit dat de rijkswacht een krijgsmacht is en dus een militair karakter heeft.

Verleden jaar in december, tijdens de bespreking van de begroting van de rijkswacht voor 1988, heb ik gesuggereerd om dit militair karakter te laten vallen. Het verheugt mij dan ook bijzonder dat de korpscommandant van de rijkswacht, de heer Pieter Berckmans, vorige week in de parlementaire onderzoekscommissie voor het banditisme in de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft verklaard dat de rijkswacht eigenlijk niet meer in staat is om die militaire opdracht te vervullen. Ik hoor hem dat graag zeggen want het is een fictie die sommigen mordicus in stand hebben willen houden. Ik meen, mijnheer de minister, dat de regering er goed zou aan doen te overwegen het militaire karakter van de rijkswacht te laten vallen en het korps om te vormen tot een zuiver politieel apparaat dat dan kan afhangen aan ten hoogste twee ministers, enerzijds van de minister van Binnenlandse Zaken en anderzijds van de minister van Justitie. Dan bestaat er nog wel een tweevoudige voorgedij, maar zij zal dan veel concreter en veel duidelijker zijn.

Een ander opvallend feit dat telkens weer wordt aangehaald wanneer het over de rijkswacht gaat, is de controle op dat apparaat. De rijkswacht is een instituut dat zichzelf controleert. De inspectie van de rijkswacht beperkt zich tot één man, namelijk een luitenant-generaal, de heer De Vos.

Het is niet efficiënt dat de man die het korps moet inspecteren en verslag moet uitbrengen, hiërarchisch ondergeschikt is aan de korpscommandant, de heer Berckmans. Het spreekt vanzelf dat men steeds geneigd zal zijn alle problemen binnen het korps zelf te regelen en alles voor de buitenwereld, ook voor de parlementsleden, verborgen te houden. Dit zijn zaken die niet langer kunnen. Wij hopen dat de regering het ontwerp ter zake dat reeds in voorbespreking is, spoedig zal uitwerken teneinde van buiten af een controle op de rijkswacht te organiseren, waar ook het Parlement een greep op heeft. Aldus kan ook dit euvel bij de rijkswacht verdwijnen.

Ik heb daarstraks reeds gezegd dat de rijkswacht best een zuiver politieel apparaat zou zijn. Het verwondert mij dat sommigen bij de rijkswacht, vooral de korpscommandant, van oordeel zijn dat het korps moet worden uitgebouwd tot een superpolitie. De korpscommandant verklaarde zelfs tijdens de hoorzitting vorige week — wat hij vroeger ook reeds aan de pers verklaarde — dat de rijkswacht ook het vervolgingsbeleid mede zou willen bepalen. Hij gaat zover dat de rijkswacht niet alleen de criminaliteit zou opsporen en bij het Parket aanhangig zou maken, maar dat zij tevens een vinger in de pap zou hebben in de bepaling van het vervolgingsbeleid. Dit gaat te ver. Hiervoor is immers niet de rijkswacht, maar de staande en de zittende magistratuur bevoegd. De rijkswacht moet haar grenzen kennen.

Ik stel voor, in verband met de rijkswacht, een audit te laten organiseren door een managementbureau. Een dergelijke studie zou ons nuttige inlichtingen kunnen geven over de verbetering van de organisatie van de rijkswacht in de toekomst, met het oog op een optimale werking. Zij zou ons een beter inzicht geven in de behoeften op het gebied van personeel en uitrusting. Zij zou ook die taken kunnen aanwijzen die kunnen worden toevertrouwd aan de privé-sector. Ik vind het niet zo vanzelfsprekend, dat, zoals de korpscommandant suggereerde, het onderhoud van het wagenpark zou gebeuren door de privé-sector. Ik zie ook niet in waarom de kazernering als dusdanig zou moeten verdwijnen of overgedragen worden aan de privé-sector. Deze taken kunnen best door de rijkswacht worden uitgevoerd op voorwaarde dat zij geen aanleiding geven tot misbruik.

Indien uit de audit echter duidelijk zou blijken dat die taken wel beter aan de privé-sector worden toevertrouwd, zouden wij ons daar bij neerleggen. Zolang wij niet beschikken over een degelijk rapport van een onafhankelijke instelling, kunnen wij moeilijk oordelen wat de beste oplossing zou zijn.

In verband met de rijkswacht als zuiver politieel apparaat, rijzen twee vragen, namelijk: wat is de functionele en wat is de territoriale taakomschrijving van de rijkswacht? Ook hier zou de audit kunnen helpen.

Twee jaar geleden werd een audit uitgevoerd in verband met het politieel bestel in ons land. Een aantal volumes werden volgeschreven, maar daar wordt, tot mijn verwondering, bitter weinig gevolg aan gegeven.

Uitgaande van de bestaande audit over het politiebestedel, zou een audit over de rijkswacht ons de beste functionele taakomschrijving kunnen geven.

Ik pleit ervoor de taak van de rijkswacht te beperken tot de strijd tegen het banditisme, de zware gewelddadige criminaliteit en de drugtrafiek, de begeleiding van het wegverkeer op de grote wegen en bepaalde bewakingsopdrachten, waarbij verstoring van de openbare orde gemoeid kan zijn.

De gerechtelijke politie zou dan instaan voor de strijd tegen de witte-boordencriminaliteit, de fiscale fraude en de milieudelicten. Ik heb de indruk dat de rijkswacht niet graag heeft dat de gerechtelijke politie bestaat en daarom zelf al deze materies claimt. Dat is een ongezonde situatie want een behoorlijke taakverdeling is noodzakelijk.

De gemeentelijke politie zou bevoegd zijn voor de strijd tegen de kleine criminaliteit, bijvoorbeeld het vandalisme en voor de eerstelijnsopvang bij de andere vormen van criminaliteit, maar wel met de bedoeling het dossier onmiddellijk aan de gerechtelijke politie of de rijkswacht over te dragen indien een bepaald dossier niet tot haar taakomschrijving behoort.

Territoriaal stellen wij volgende taakverdeling voor. De rijkswacht blijft nationaal. In verband met het wegvallen van de grenzen in Europa stelde mevrouw Tyberghien reeds een vraag over de mogelijkheid al dan niet grensoverschrijdend op te treden.

De gerechtelijke politie zou per provincie kunnen optreden. Een arrondissement is een te kleine omschrijving. Nog beter ware een territorium afgestemd op dat van het hof van beroep.

De gemeentelijke politie krijgt uiteraard als territorium de gemeenten, mits de mogelijkheid bestaat in de praktijk grensoverschrijdend met omliggende gemeenten samen te werken.

Er zijn nog andere instanties waarmee de rijkswacht een relatie heeft, of zou moeten hebben, en afspraken moet maken, zoals de staatsveiligheid en de militaire veiligheid. Deze organen hebben verregaande bevoegdheden, zij kunnen het terrein van diverse politiestructuren betreden.

Ook moeten er afspraken worden gemaakt met de talloze private veiligheids- en bewakingsfirma's om de strijd tegen het banditisme of de bewakingsopdrachten goed te organiseren. De beste methode ware natuurlijk deze privé-organisaties op een wettelijke basis op te richten en te erkennen, wat tot op heden meestal niet het geval is. Toch zijn zij op het terrein aanwezig en vervullen opdrachten die raakvlakken vertonen met taken die normaal de rijkswacht toebehoren. Ook hier moet een vorm van overleg en samenwerking worden gerealiseerd.

De chef-staf van het leger, luitenant-generaal Charlier, heeft enkele dagen geleden voor de pers een toe te juichen verklaring afgelegd waarin hij pleitte voor de humanisering van het leger, voor een moderne opleiding, voor motivering en inspraak van de manschappen voor een menselijke vorm van bevelvoering en tucht, voor meer rendement en kwaliteit bij het leger, waartoe iedereen, van de hoogste tot de laagste in rang, moet kunnen bijdragen.

Ik juich dat toe. Wat de chef-staf voor het leger poneert, geldt ook voor de rijkswacht. Met een dergelijke aanpak zouden tal van problemen, zoals bijvoorbeeld demotivering bij de manschappen en andere vormen van malaise, op te lossen zijn.

Ik hoop dat de minister deze wensen overbrengen aan de chef-staf van de rijkswacht. Ik hoop bovendien dat wij volgend jaar, als wij de volgende begroting bespreken, concrete resultaten kunnen vaststellen en dat die ertoe zullen hebben bijgedragen dat het imago van de rijkswacht voor de bevolking opnieuw aanvaardbaar is geworden. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, aangezien ik niet in de mogelijkheid was de bespreking van de begroting in de bevoegde commissie bij te wonen en aangezien bepaalde aspecten van het personeelsbeleid bij de rijkswacht mij in het bijzonder interesseren, veroorloof ik het mij hier enkele beschouwingen naar voren te brengen, aansluitend bij het uitstekende verslag van collega De Bremaeker, en bij wat de heer Kenzeler en andere leden hebben gezegd. Ik neem daarbij het verslag van de commissie in zekere zin als handleiding voor mijn opmerkingen en vragen.

De minister verklaart dat dringend een logistiek en administratief korps moet worden opgericht om alle personeelsleden van het operationele korps toe te laten de functies te vervullen waarvoor ze speciaal werden opgeleid. Ik herinner mij dat de vorige minister van Landsverdediging de commandant van de rijkswacht heeft gevraagd een studie te maken over het statuut voor een dergelijk korps. Het zou ons interesseren te vernemen wat er van deze studie is terechtgekomen. Ik had graag vernomen in welke richting de huidige minister denkt te moeten ageren in dat verband. Vele logistieke en administratieve taken, die nu

worden uitgevoerd door rijkswachters hebben helemaal niets te maken met de politiefunctie, maar moeten veeleer worden gezien als typische gevolgen van het militaire karakter van de rijkswacht. Het komt me dus voor dat de uitbouw van een statuut voor dit korps een bevestiging, zoniet een versterking is van het militair karakter van de rijkswacht.

Is de minister zich daarvan bewust?

In het verslag lezen wij dat men er slechts in geslaagd is 242 dienstplichtigen te recruterende hoewel een contingent van 400 eenheden was gepland. In vergelijking met 1988 zijn er hooguit 20 dienstplichtigen bijgekomen, ondanks een gerichte informatiecampagne. Er wordt nu een nieuw algemeen onderzoek aangekondigd om na te gaan in welke mate deze ervaring moet worden verlengd. Naar mijn mening is dit onderzoek overbodig. Voor de beroepskrachten in de rijkswacht is het inschakelen van dienstplichtigen nauwelijks een hulp, maar eerder een bijkomende arbeidsbelasting.

De heer Henrion, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

De beroepskrachten moeten de miliciens rekruteren, keuren, verder opleiden en constant begeleiden. Bovendien is de aanwezigheid van dienstplichtigen binnen de rijkswacht een overbodige en niet gewenste accentuering van het militaire karakter van de rijkswacht. Ik stel met genoegen vast dat ik niet de enige ben die daarop heeft gewezen. De heren De Beul en Janzegers hebben dat ook gedaan. De opmerkingen van de heer Bosmans ter zake gingen in de andere richting, maar dat is nu eenmaal eigen aan de Senaat met haar meerderheid en oppositie.

Ik behandel nu het probleem van de bijkomende prestaties. In de commissie heeft de minister de « bijkomende prestaties » aangeduid als essentieel gebonden aan het onzekere karakter van de opvoedingen van de rijkswacht uitgaande van administratieve overheden. Ingewijden vertellen mij dat de rijkswacht in heel wat gevallen extra prestaties levert, niet ingevolge een opvoeding door een of andere overheid, maar ingevolge een toepassing van de wet op de rijkswacht van 1957 die een ambts-halve optreden toestaat « bij grote volkstoeloop ». Ik vraag me derhalve af in welke mate die « bijkomende prestaties » niet zijn uitgelokt door het commando van de rijkswacht zelf. Ik vraag mij vooral af of het niet beter zou zijn dat de rijkswacht « voor de goede orde » — ik bedoel dit bewust dubbelzinnig — uitsluitend optreedt als ze daarvoor wordt gevorderd door een administratieve overheid.

We hadden terloops graag vernomen wat het percentage is van het personeel dat in 1988 bijkomende prestaties heeft uitgevoerd.

Tenslotte kom ik tot de sectoriële discussies en het syndicalisme bij de rijkswacht. We hebben nota genomen van het akkoord van de regering om nieuwe voordelen aan het rijkswachtpersoneel toe te kennen voor 1989 en 1990.

Een en ander is het resultaat van besprekingen die de minister heeft gevoerd met de twee belangrijkste rijkswachtssyndicaten. Hier rijst alvast de vraag of een nieuw criterium wordt gehanteerd om rijkswachtssyndicaten van elkaar te onderscheiden. Naast de representatieve en de erkende syndicaten bestaan er nu blijkbaar ook « belangrijke » syndicaten. Zo heeft de minister ze in de commissie genoemd. Daarmee komen we op een punt dat mij bijzonder ter harte gaat, namelijk de hele problematiek van het rijkswachtssyndicalisme. Ik herinner eraan dat heel deze problematiek meer dan een jaar geleden vrij scherp werd door de tuchtmategeregeld die genomen werd door de toenmalige minister van Landsverdediging tegen de voorzitter van het zogenoemde derde rijkswachtssyndicaat. Meer dan een jaar later is dit probleem nog steeds niet opgelost. Integendeel, de verwarring is alleen maar groter geworden.

Ik geef een voorbeeld. Het derde rijkswachtssyndicaat kreeg in maart of april de toelating om een infostand te organiseren tijdens een opendeurdag in Brussel. Bij een soortgelijke opendeurdag in Wilrijk twee maanden later kreeg het de toelating niet meer. Ik noteer dat de minister in de commissie heeft medegedeeld dat een rapport over het rijkswachtssyndicalisme bijna rond is en dat daarover binnenkort een beslissing zal

worden genomen. Wij kijken met spanning en zelfs met enig ongeduld uit naar de resultaten.

We gaan akkoord met de minister dat het syndicalisme in de rijkswacht een delicaat probleem is en vooral dat het principieel probleem van de vakbondsvrijheid daar aan de orde is. Met een wildgroei van syndicaten is zeker niemand gebaat en ik herhaal het standpunt dat ik reeds bij de behandeling van vorige begrotingen heb medegedeeld, dat de eenvoudigste oplossing erin bestaat de rijkswachters het recht toe te kennen zich aan te sluiten bij de traditionele, zeg maar civiele vakbonden. Als ik mij niet vergis wordt dat standpunt trouwens onderschreven door drie van de vier huidige rijkswachtssyndicaten.

Even terug naar de sectoriële besprekingen. Naar verluidt heeft slechts één bond van de twee waarmee besprekingen werden gevoerd, het uiteindelijk akkoord aanvaard. Dit betekent dat wat zou moeten doorgaan voor een sectoriële collectieve arbeidsovereenkomst slechts het akkoord wegdraagt van één organisatie die dan nog niet representatief is volgens de geldende reglementaire bepalingen. Wat is de waarde van zulke collectieve overeenkomst en wie is daardoor gebonden? Wat is overigens de betekenis van een clause van sociale vrede, gesloten met een organisatie die niet representatief is?

Overigens hadden we graag geweten wat de minister er toe heeft geleid zijn oorspronkelijke voorstellen niet te handhaven, voorstellen die vooral ten goede kwamen aan de rijkswachters op het terrein, de zogenoemde « straatgendarmen », om tenslotte akkoord te gaan met een ander vergoedingsstelsel voor de nachten week-endprestaties, dat bijzonder voordelig is voor de hogere weddeschalen van de officieren en relatief minder de onderofficieren ten goede komt.

Mijnheer de minister, deze kritische bemerkingen doen geen afbreuk aan mijn waardering voor uw inspanningen om de rijkswacht van alle smet te zuiveren en er een efficiënt korps van te maken in dienst van een democratische samenleving. Het doet evenmin afbreuk aan mijn waardering voor alle rijkswachters die in soms zeer hachelijke omstandigheden, zoals van morgen in de onmiddellijke nabijheid van de neutrale zone, hun job moeten uitoefenen. Zij proberen immers hun taak naar behoren te doen, en vaak met veel koelbloedigheid. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coëme.

De heer Coëme, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, de talrijke uiteenzettingen en de gestelde vragen getuigen van interesse voor de rijkswacht. Ik dank de vergadering voor haar belangstelling en voor dit dynamisch debat.

Dames en heren, ik ben ervan overtuigd dat het dank zij uw medewerking mogelijk moet zijn niet alleen de rijkswacht, doch ook de andere korpsen die bij de veiligheid van de burger betrokken zijn, te moderniseren en te democratiseren.

Ik dank de heer De Bremaeker voor zijn deskundig verslag.

J'aborderai d'abord la problématique sociale à la gendarmerie. Vous y avez tous fait allusion. C'est dire l'importance de la question et l'intérêt que vous lui accordez.

Après de longs mois de discussions, je suis heureux qu'un accord ait enfin pu être conclu avec les deux principaux syndicats de la gendarmerie. Cet accord doit nous permettre d'examiner, dans les mois à venir, non seulement la problématique sociale, mais aussi l'avenir de ce corps, dans le calme et la sérénité indispensables. Il porte sur un montant de 300 millions pour cette année, et de 527 millions pour l'année prochaine. Je ne préjuge pas les discussions budgétaires, mais je veillerai, il va de soi, à ce que ce montant puisse être réservé dans le budget de la Gendarmerie pour 1990.

Pour l'année en cours, je puis vous donner l'assurance que les montants budgétaires existants sont à même de satisfaire, à partir du 1er mai, les revendications qui ont fait l'objet d'un accord. Celui-ci stipule qu'un groupe de travail intercabinets sera constitué rapidement, de façon à examiner le problème de la parité des rémunérations entre la police et la gendarmerie. Installé la semaine dernière et présidé par un représentant du Premier ministre, il devra, dans deux ans au plus tard, déposer

son rapport. Nous souhaitons ainsi faire la clarté sur la parité établie en 1972, et qui constitue la revendication essentielle de cette force.

C'est précisément parce que cette question est à l'étude que nous n'avons pas abordé la problématique du barème des gendarmes, préférant trouver une solution sociale par d'autres moyens.

De mon côté, j'ai pris l'engagement, que je tiendrai, de veiller à ce que le commandement de la gendarmerie et les syndicats puissent être mis au courant et participer, au sein d'un groupe de travail, aux travaux du groupe interministériel.

Les trois mesures juridiques dont il est question et qui sont sur la table depuis très longtemps, vont enfin trouver une solution. Je n'y reviens pas, elles me semblent bien connues.

Il nous est apparu également que vu le caractère passif de l'aide accordée aux gendarmes en difficulté ou à leurs familles, il convenait d'abandonner cette conception. C'est la raison pour laquelle nous avons constitué un groupe « action sociale », dont la mission est de déposer un rapport pour le mois d'août ou pour le mois de septembre. Très prochainement, nous mettrons en œuvre les mesures qui doteront nos services des moyens nécessaires pour résoudre les difficultés rencontrées par nos gendarmes et leurs familles.

Plusieurs orateurs ont évoqué le problème du système disciplinaire propre à la gendarmerie, système qui trouve et son origine, et son fondement, dans le caractère militaire de l'organisation de ce corps.

Nous sommes pleinement d'accord pour mettre à l'étude un système différent. D'ailleurs, le projet de code de déontologie, présenté par le commandant de la gendarmerie, aux ministres de l'Intérieur, de la Justice et de la Défense nationale, est actuellement soumis à l'avis des syndicats. Comme je l'ai précisé, il n'est pas question, pour eux, de remettre un avis de pure forme. Nous souhaitons, au contraire, établir un véritable dialogue constructif avec les syndicats de façon à mettre sur pied un nouveau code de déontologie qui impliquera lui-même un nouveau système disciplinaire.

A la suite de cet accord, j'ai pris contact avec mon collègue, M. Van der Biest, ministre des Pensions, afin d'étudier le problème des pensions de survie des veuves de moins de 45 ans.

Vous connaissez, par ailleurs, l'amélioration importante enregistrée à la fois pour les prestations de week-end et celles de nuit. Ce moyen nous a permis de ne pas toucher aux barèmes des gendarmes aussi longtemps que nous n'étions pas en possession de la réponse relative au problème de la parité.

Par contre, en plein accord avec les syndicats, nous ne modifierons pas le taux de paiement des heures supplémentaires. La raison de cette attitude est simple: les forces de la gendarmerie et les organisations qui les représentent ne souhaitent pas que soit mis en vigueur un système qui, à la limite, inciterait à en augmenter le nombre. L'année dernière — je le rappelle — les gendarmes ont presté 1 800 000 heures supplémentaires. Cela perturbe considérablement, vous en conviendrez, non seulement l'organisation des services, mais également la vie familiale du personnel de la gendarmerie.

En ce qui concerne l'application de l'article 2 de la loi du 11 juillet 1978 organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats du personnel du cadre actif de la gendarmerie, nous avons décidé d'attendre le résultat des travaux du groupe de la parité. Je répondrai aux différents intervenants qui m'ont interrogé sur le problème du syndicalisme au sein de la gendarmerie que j'y suis fondamentalement favorable. J'estime, par ailleurs, que tous les efforts doivent être faits pour que le syndicalisme puisse se développer, dans les conditions les plus normales, pour le plus grand bien des gendarmes. Mais, tout comme à l'armée, le système de la hiérarchie et la discipline de type militaire ne sont évidemment guère favorables à cette tendance.

Au vu du développement d'un quatrième syndicat et demain, peut-être, d'un cinquième, nous sommes très prudents et veillons à bien mesurer l'évolution, à cet égard. Soyez sûrs que je veillerai à ce qu'elle soit favorable aux gendarmes eux-mêmes. Il s'agit

simplement d'une question de délai. Je confirme à M. Pataer que l'administration rédige actuellement un rapport à la suite de la discussion qui s'est déroulée en commission. Dès qu'il sera en ma possession, une décision sera prise au sujet des troisième et quatrième syndicats de la gendarmerie.

Faisant un effort tout particulier en faveur des gendarmes, nous souhaitons pendant tout le temps que vont durer ces travaux relatifs à la parité, cette parité qui doit amener à une amélioration barémique, pouvoir bénéficier d'une paix sociale.

J'ajoute, et c'est le fait politique majeur, monsieur Bock, vous qui souriez, que, depuis 1982, c'est la première fois qu'on fait réellement un geste en faveur des gendarmes, alors que nous continuons une politique d'assainissement des finances publiques.

Certes, en 1985 et 1986, on a investi et modernisé — et c'était nécessaire — mais, comme le disent les syndicalistes, rien n'a été fait alors pour « la poche des gendarmes ».

M. le Président. — Monsieur le ministre, je crois que M. Bock voudrait expliquer son sourire.

M. Bock. — C'est un sourire adressé aux gendarmes, monsieur le Président.

M. Coëme, ministre de la Défense nationale. — Je connais M. Bock depuis longtemps, je sais qu'il sourit facilement et je ne lui en veux certainement pas.

J'en arrive ainsi au statut de la gendarmerie et aux missions militaires effectuées par ce corps. Il est vrai qu'en temps de guerre un appui des forces armées pour la défense intérieure du territoire est fourni. Si les missions en temps de guerre devaient être revues, on pourrait peut-être envisager l'abandon des missions de ce type, à savoir la défense intérieure du territoire, mais il conviendrait en tout cas de conserver la mission de recherche de renseignements.

Je comprends les préoccupations des intervenants qui prônent l'abandon du caractère militaire de la gendarmerie, et des missions spécifiques prévues en temps de guerre. Toutefois, il faut être prudent. Je vis, à l'OTAN notamment, des réunions difficiles, délicates, concernant la participation des Européens, et particulièrement de notre pays, à l'effort militaire au sein de l'Alliance. La comptabilisation du potentiel de la gendarmerie améliore bien entendu la situation de notre pays, et il en a bien besoin dans ce débat, surtout face aux critiques émises par certains qui trouvent que la Belgique ne fournit pas un effort suffisant en matière militaire.

Je comprends donc les inquiétudes, mais j'invite chacun à la prudence indispensable.

En matière de santé, le personnel de la gendarmerie est suivi par le service médical de la gendarmerie composé de spécialistes qui dépendent opérationnellement du commandement de la gendarmerie, mais administrativement du chef du service médical des forces armées.

Faisant référence à la question soulevée par M. Janzegers, je puis l'assurer que toutes les précautions ont été prises à cet égard.

L'amélioration du statut des femmes a fait l'objet de plusieurs interventions, et notamment de Mme Tyberghien. Il a également été question de l'amélioration du fonctionnement de la gendarmerie.

Il va de soi que les déclarations du général Charlier — que j'avais d'ailleurs annoncées dans une conférence de presse — doivent également s'appliquer à la gendarmerie. Des mesures sont actuellement à l'étude pour la faire bénéficier d'une gestion moderne, et des expériences seront réalisées prochainement tant à l'armée qu'à la gendarmerie.

Nous espérons améliorer sensiblement la condition des femmes au sein de la gendarmerie dès que nous aurons pu créer un corps administratif et logistique. J'ai cependant la conviction que nous nous heurterons toujours à la différence de force physique entre hommes et femmes. Nous souhaitons que cette

création puisse se faire le plus rapidement possible. Une discussion approfondie, non seulement avec l'état-major de la gendarmerie, mais aussi avec les organisations syndicales représentant le personnel, sera toutefois nécessaire. A l'issue de cette discussion, nous verrons quelles tâches, soit dans le cadre militaire, soit dans un cadre civil — ce point est encore à définir —, nous pourrions donner à ce corps administratif et logistique, de façon à permettre au gendarme « de terrain », déchargé des contraintes administratives, d'être réellement opérationnel.

M. Janzegers a également souhaité une simplification de la structure verticale de la gendarmerie. A cet égard, la réorganisation annoncée ne contient rien qui soit de nature à favoriser ou à empêcher la régionalisation de nos institutions et de notre pays. Il s'agit là d'un faux débat. Ces mesures de réorganisation ont uniquement pour but d'améliorer le fonctionnement du corps.

Plusieurs réflexions ont été émises en ce qui concerne les promotions à l'intérieur de la gendarmerie. A ce sujet, nous veillons à ce que les possibilités de promotion puissent être étendues. Nous sommes également attentif au problème particulier des « promotions sociales ».

M. Janzegers a fait état de nominations politiques. Tout comme vous, j'ai pu lire dans la presse qu'un syndicaliste éminent avait fait des déclarations à ce sujet. Il existe, en fait, un système de nomination immuable au sein du corps de gendarmerie, tout comme à l'armée, procédure qui est parfaitement respectée. En outre, afin d'éviter de donner à certains l'occasion de fantasmer à cet égard, je veille à ne jamais présider les commissions de promotion ou de nomination. Dès lors, j'affirme qu'il ne peut être question de nominations politiques ni à la gendarmerie ni à l'armée.

M. Bosmans demande la suppression de certaines missions, telles que les escortes de fonds et les contrôles à l'aéroport national. Nous partageons cette préoccupation avec le commandement de la gendarmerie et avec les syndicats. A cet égard, un groupe de travail doit être créé entre les départements de la Justice, de l'Intérieur, de la Défense nationale, les syndicats et le commandement de la gendarmerie de façon à dégager les meilleures formules pour limiter les heures supplémentaires. Il s'agira d'abandonner un certain nombre de missions ou de les réduire afin de résoudre ce problème.

Certains ont regretté — et je partage leur avis — le manque de collaboration entre les différents services de police.

A cet égard, j'attire l'attention sur le fait que les services de police doivent disposer de moyens modernes. Dans ce but, nous menons une action concertée avec le ministre de l'Intérieur pour ce qui concerne les polices communales et rurales.

Je signale, par ailleurs, que la collaboration dépend énormément du facteur humain. M. Mouton, que j'ai eu l'occasion de rencontrer récemment à une réunion qui abordait cette problématique de la concertation entre les polices communales, rurales et la gendarmerie dans notre région, sait que ce problème ne pose guère de difficultés chez nous. Ce n'est malheureusement pas toujours le cas ailleurs, et, je le répète, c'est le plus souvent un problème d'hommes. Nous en sommes, tout comme le commandement, parfaitement conscients et nous cherchons à améliorer les relations entre les différents corps.

Quant aux moyens prévus en 1989 pour compléter le cadre du corps administratif et logistique, dont a parlé M. Janzegers, je précise que les calculs des prévisions budgétaires dans le domaine du personnel ne peuvent se faire sur la base des effectifs autorisés par une loi. Je tiens à votre disposition le calcul tel qu'il doit s'effectuer, sur la base d'estimations de recrutement correctes. Demander des crédits nécessaires pour couvrir 1 000 unités supplémentaires alors que l'expérience montre que l'effectif global de la gendarmerie est plutôt décroissant ces dernières années serait une « surbudgétisation » pure et simple.

Monsieur De Bremaeker, a interpellé en commission de la Défense nationale sur les problèmes informatiques à la gendarmerie. J'ai promis qu'une note à ce sujet serait transmise dès que possible à la commission. Cette dernière pourra l'inscrire à la rentrée à son ordre du jour, si elle le souhaite.

La réduction nette — 339 millions — des crédits de paiement réalisée par le biais du feuilleton 1988 est à comparer avec l'approbation — également dans le cadre du feuilleton — de 638 millions de crédits pour les années antérieures, dont 519 uniquement destinés au personnel, de façon à pouvoir payer les heures supplémentaires.

Mme Tyberghien m'interroge sur les défis auxquels nous devons faire face dans le cadre de la création de l'Europe. Ces problèmes relèvent essentiellement de la compétence des ministres de la Justice et de l'Intérieur. Cependant, vous savez que des contacts existent, depuis plusieurs années déjà, entre les divers services de police étrangers et que des efforts importants sont fournis en la matière. Mes collègues, MM. Wathélet et Tobback, participent fréquemment à des réunions à ce sujet, au niveau européen.

Je terminerai en abordant le problème du contrôle. En effet, j'estime qu'avec le problème social, il s'agit là d'une des difficultés les plus délicates que nous ayons à surmonter dans la gestion des services de police.

Je voudrais d'abord me réjouir de l'excellent travail qu'accomplit actuellement la commission d'enquête parlementaire sur le grand banditisme. Depuis des mois, mes collègues de l'Intérieur et de la Justice ainsi que moi-même travaillons à l'amélioration du contrôle. Celui-ci ne porterait pas seulement sur la gendarmerie, mais sur l'ensemble des forces de police et sur les services de renseignement et de sécurité.

Le mois dernier, le gouvernement nous a chargé de déposer un avant-projet de loi à ce sujet et nous sommes sur le point de lui soumettre une note détaillée sur les fondements du contrôle. Nous sommes, en effet, parfaitement d'accord au sujet de la conception de celui-ci qui, à notre sens, doit être d'émanation parlementaire.

Le fonctionnement correct des services de police et de renseignement de même que la confiance du public en ceux-ci ont été mis en question ces derniers temps par des accusations et des rumeurs répétées. A cela s'ajoute que tout développement des ressources légales, budgétaires et technologiques mises à la disposition de ces services doit être accompagné d'un renforcement du contrôle.

J'insiste sur le fait que tout doit être mis en œuvre pour que la gendarmerie ainsi que les autres services de police et de renseignement puissent être, le plus rapidement possible, réellement contrôlés de façon démocratique. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DE LA GENDARMERIE POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE RIJKSWACHT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget de la Gendarmerie pour 1989.

Wij gaan over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van de Rijkswacht voor 1989.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de bespreking van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés.
(Voir documents nos 649-1 et 2, session 1988-1989, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 649-1 en 2, zitting 1988-1989, van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

*Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)*

Article 1er. § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses de la Gendarmerie, afférentes à l'année budgétaire 1989 des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engage- ment	Crédits d'ordonnan- cement
TITRE I			
Dépenses courantes . .	18 547,8	249,5	190,0
TITRE II			
Dépenses de capital . .	234,0	966,0	1 028,2
Totaux (Titres I et II)	18 781,8	1 215,5	1 218,2

Ces crédits sont énumérés dans la colonne «Crédits 1989 après la réforme de l'Etat» aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans les tableaux de moyens budgétaires du programme justificatif, font l'objet d'un suivi comparable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans les tableaux de moyens budgétaires, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I)
en voor de kapitaaluitgaven (Titel II)*

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1989 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken) :

	Gesplitste kredieten		
	Niet- gesplitste kredieten	Vast- leggings- kredieten	Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven. . .	18 547,8	249,5	190,0
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . .	234,0	966,0	1 028,2
Totalen (Titels I en II).	18 781,8	1 215,5	1 218,2

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

Deze kredieten worden opgesomd in de kolom «Kredieten 1989 na de staatshervorming» onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de verdeling van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's, zoals ze hernomen worden in de tabellen van de begrotingsmiddelen van het verantwoordingsprogramma, zijn het voorwerp van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt in de tabellen van de begrotingsmiddelen, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur van de vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 2. Les ordonnancements sur les dépenses engagées au cours des années budgétaires 1985 et antérieures, à charge des articles dont le numérotage a été modifié entre-temps, peuvent être imputés à charge des crédits correspondants du budget de l'année 1989.

Art. 2. De ordonnancerings van de uitgaven die in de loop van het begrotingsjaar 1985 en van vorige begrotingsjaren werden vastgelegd ten laste van artikels waarvan de nummering inmiddels gewijzigd werd mogen worden aangerekend op de overeenstemmende artikels van de begroting voor het jaar 1989.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 3. Les indemnités pour frais funéraires, ainsi que les allocations de naissance, peuvent faire l'objet d'ordonnances d'ouverture de crédit au même titre que les dépenses fixes.

Art. 3. De vergoedingen voor begrafenis kosten, alsmede het kraamgeld, mogen het voorwerp van ordonnantiën van kredietopening zijn zoals de vaste uitgaven.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 4. Le ministre de la Défense nationale est autorisé à liquider des avances provisionnelles sur l'indemnisation à charge de l'Etat du chef de dommages subis par des membres du personnel ou par des tiers.

Art. 4. De minister van Landsverdediging is er toe gemachtigd op de schadeloosstelling ten laste van de Staat ingevolge schade, geleden door leden van het personeel of door derden, provisionele voorschotten te betalen.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 5. Par dérogation aux dispositions de l'article 5 de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, les crédits inscrits aux articles énumérés ci-après peuvent porter sur des sommes qui seront dues par l'Etat du chef d'obligations nées à sa charge au cours d'années antérieures à l'année budgétaire :

Titre I, article 11.03, uniquement pour ce qui concerne les indemnités pour accidents de travail;

Titre I, article 12.01;

Titre I, article 12.05, uniquement pour ce qui concerne les indemnités pour dégâts matériels;

Titre I, article 12.26, uniquement pour ce qui concerne les fournitures effectuées par des pharmaciens civils ou agréés et les prothèses dentaires et chirurgicales;

Titre I, article 33.05.

Art. 5. In afwijking van de bepalingen van artikel 5 van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, mogen de kredieten die op de hierna opgesomde artikels ingeschreven zijn, sommen beogen die de Staat zal verschuldigd zijn wegens verbintenissen ontstaan te zijnen laste tijdens jaren die aan het begrotingsjaar voorafgaan:

Titel I, artikel 11.03, slechts wat de vergoedingen voor arbeidsongevallen betreft;

Titel I, artikel 12.01;

Titel I, artikel 12.05, slechts wat de vergoedingen voor materiële schade betreft;

Titel I, artikel 12.26, slechts wat de leveringen gedaan door burger- of aangenomen apothekers alsmede tand- en heelkundige prothesen betreft;

Titel I, artikel 33.05.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Pour les articles budgétaires à charge desquels des commandes peuvent être passées à l'intervention de l'OCF, le ministre de la Défense nationale est autorisé à opérer des versements provisionnels au profit de l'article 63.01.A de l'OCF et ce par le biais d'ordonnances de paiement par virement dans les écritures de la Trésorerie.

Art. 6. Met betrekking tot de begrotingsartikelen ten laste waarvan bestellingen mogen worden gedaan door toedoen van het CBB is de minister van Landsverdediging gemachtigd om provisionele stortingen uit te voeren ten bate van artikel 63.01.A van het CBB door middel van ordonnances van betaling door overschrijving in de schrifturen van de Thesaurie.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Art. 7. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au Titre IV du tableau joint à la présente loi sont évaluées à 1 000 000 de francs pour les recettes et à 2 000 000 de francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 7. De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 1 000 000 frank voor de ontvangsten en op 2 000 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au Titre IV du tableau joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Art. 8. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden overgelegd zijn door het teken A aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Le fonds désigné par l'article 60.03.A ne peut plus être alimenté par des recettes. Le solde au 31 décembre 1987 ne peut être utilisé que pour des obligations antérieures au 1er janvier 1988.

Art. 9. Het door artikel 60.03.A aangeduid fonds mag niet meer gestijfd worden door ontvangsten. Het saldo op 31 december 1987 mag enkel aangewend worden voor verbintenissen ontstaan vóór 1 januari 1988.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DE LA GENDARMERIE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN DE RIJKSWACHT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget de la Gendarmerie de l'année budgétaire de 1988.

Wij gaan over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1988.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir documents nos 601-1 et 2, session 1988-1989, du Sénat.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie stukken nrs. 601-1 en 2, zitting 1988-1989, van de Senaat.*)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

I. Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits inscrits au Titre I, dépenses courantes, et au Titre II, dépenses de capital, du budget de la Gendarmerie de l'année budgétaire 1988, sont ajustés suivant les données détaillées au tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes</i>			
Ajustements année courante	+ 54,6	—	+ 9,1
Crédits supplémentaires pour années antérieures	573,1	—	—
TITRE II			
<i>Dépenses de capital</i>			
Ajustements année courante	- 164,7	- 397,5	- 238,1
Crédits supplémentaires pour années antérieures	65,1	—	—

I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten ingeschreven onder de Titel I, lopende uitgaven, en onder de Titel II, kapitaaluitgaven, van de begroting van de Rijkswacht voor het begrotingsjaar 1988, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vast-leggings-kredieten	Ordonnancings-kredieten
TITEL I			
<i>Lopende uitgaven</i>			
Aanpassingen lopend jaar	+ 54,6	—	+ 9,1
Bijkredieten voor vorige jaren.	573,1	—	—
TITEL II			
<i>Kapitaaluitgaven</i>			
Aanpassingen lopend jaar	- 164,7	- 397,5	- 238,1
Bijkredieten voor vorige jaren.	65,1	—	—
— Adopté.			
Aangenomen.			

II. Dispositions diverses

Art. 2. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

II. Diverse bepalingen

Art. 2. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen van de Schatkist gedekt worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 3. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA DEFENSE NATIONALE POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA DEFENSE NATIONALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Algemene beraadslaging

M. le Président. — Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère de la Défense nationale.

Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Landsverdediging.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Eicher, rapporteur. — Monsieur le Président, le projet de loi contenant le budget de la Défense nationale pour l'année budgétaire 1989 a été examiné par la commission de la Défense du Sénat en sa séance du 24 mai 1989.

Dans l'exposé des motifs, M. le ministre de la Défense nationale a tenu à rappeler aux commissaires le contexte international dans lequel s'est inscrite sa politique depuis la réunion du Groupe des plans nucléaires de l'OTAN, à Scheveningen, les 27 et 28 octobre 1988.

Il a souligné le rôle moteur de la position belge dans la dialectique qui s'est développée en matière de modernisation des missiles nucléaires tactiques à courte portée, au sein des différentes instances de l'OTAN, jusqu'à la conférence au sommet de l'Alliance qui s'est tenue à Bruxelles à la fin du mois de mai.

L'exposé du ministre a, ensuite, été consacré au résumé de l'étude réalisée par le chef d'état-major général, sur les tâches dévolues aux forces armées. Cette étude constitue, selon le ministre, une étape essentielle dans le travail de réflexion qu'il désire promouvoir au sein des forces armées, pour renforcer l'efficacité de leur gestion et donc de leur caractère opérationnel.

Ensuite, le ministre a longuement retracé les grandes lignes de la politique qu'il entend mener cette année, à l'égard du personnel et en matière de programmation des investissements de son département. Ce dernier point concerne plus particulièrement le volet équipement de l'étude du chef d'état-major général, qui a été formalisé dans le plan à moyen terme 1989-1992, approuvé par le gouvernement le 24 mars 1989.

Comme pour l'exercice budgétaire de l'année passée, le ministre de la Défense nationale a complété son exposé d'intéressants tableaux et de graphiques de synthèse sur l'évolution et la répartition de son budget.

Les crédits budgétaires — crédits non dissociés et crédits d'ordonnancement — sollicités par le projet de loi contenant le budget de la Défense nationale de l'année 1989 s'élèvent à un montant total de 99 milliards.

A ce montant, il y a lieu d'ajouter deux sources de moyens de paiement supplémentaires. Il s'agit, d'une part, de l'utilisation d'intérêts, générés par les avances payées sur le marché des F 16 *follow on buy*, pour un montant de 1,7 milliards et, d'autre part, de l'utilisation de reports de fonds sur ouverture de crédits, conformément à la loi du 14 décembre 1946, pour un montant supplémentaire de 2 milliards.

L'ensemble de ces propositions, si nous les autorisons, permettra au département de la Défense nationale de bénéficier globalement de moyens de paiement d'un montant total de 102,7 milliards.

Les crédits d'engagement, par ailleurs sollicités par le présent projet de loi, s'élèvent à un montant total de 37 168,8 millions.

Ces crédits sont ventilés en 35 milliards pour le programme d'investissement et 2 168,8 millions pour le volet fonctionnement.

La répartition fonctionnelle du budget proprement dit est ventilée de la manière suivante: 50,3 p.c., soit 49 840,7 millions, pour le volet personnel, 28,6 p.c., soit 28 227,1 millions, pour le volet fonctionnement, 21,1 p.c., soit 20 932,2 millions, pour le volet rééquipement et infrastructure.

Comme le veut la tradition, le projet de budget ajustant le budget de l'année 1988 a été présenté et discuté simultanément avec celui de l'année courante. Les modifications reprises au projet de feuillet d'ajustement budgétaire 1988 se résument par une diminution des crédits de paiement de 2,2 millions et une réduction des crédits d'engagement de 15 milliards, ce qui ramène le programme de rééquipement et d'infrastructure de 1988 à 25 milliards, au lieu des 40 initialement prévus par le précédent gouvernement.

La discussion générale qui eut lieu en commission à la suite de l'exposé du ministre nous a permis de revenir plus en détail sur de nombreux aspects de la politique de la Défense nationale. Je vous épargnerai la trop longue liste des sujets qui ont ainsi pu être abordés par les commissaires et qui ont tous donné lieu à des réponses précises de la part du ministre. Vous trouverez ces questions et réponses dans le rapport écrit.

J'en profiterai seulement pour remercier M. le ministre pour la qualité de son exposé et pour l'attention qu'il a manifestée au cours de la discussion générale.

L'ensemble du projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1988 a été adopté par notre commission par 11 voix et 2 abstentions.

Le projet de loi contenant le budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1989 a également été adopté par notre commission par 11 voix et 2 abstentions.

Le rapport écrit a été approuvé à l'unanimité des 12 membres présents. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egemeers.

De heer Egemeers. — Mijnheer de Voorzitter, bij de bespreking van de begroting van Landsverdediging voor 1989, zal ik mij beperken tot het probleem van de militaire muziekkapellen. Ook in de commissiebespreking heb ik dienaangaande een signaal gegeven.

Vooraf echter een korte beschouwing. Generaal Charlier zou beweerd hebben dat de negenendertig-urenweek in het leger niet realiseerbaar is. Volgens de pers zou hij het in dit verband gehad hebben over een « stommeit » of een « flater ». Ik weet niet wat hij precies gezegd heeft, maar hij blijkt alleszins niet akkoord te gaan met het invoeren van de negenendertig-urenweek. Ik

hoop, mijnheer de minister, dat u op dat punt voet bij stuk zult houden en u de negenendertig-urenweek zal realiseren.

Ik heb ook gehoord dat het plan-Charlier, dat door de regering wordt aanvaard en dat onder meer voorziet in de afschaffing van twee militaire muziekkapellen, op korte termijn wel kostenbesparend is, maar op lange termijn kan leiden tot meer uitgaven op de begroting van Landsverdediging. Is dit zo? De begroting van Landsverdediging moet toch zoals de andere begrotingen, de algemene beleidsopties inzake het saneren van de openbare financiën weerspiegelen.

U weet, mijnheer de minister, dat de militaire muziekkapellen mij na aan het hart liggen. Mijn pleidooi hier is geenszins een *follow-up* van een betoging onlangs in Brussel. De commissiebespreking waarop ik dit probleem te berde bracht, had trouwens voordien reeds plaats. Ik dank u voor de inlichtingen in de commissie met betrekking tot de militaire muziekkapellen. De leden van de bedreigde militaire muziekkapellen zullen, op 1 juli volgens de pers, voor de keuze worden geplaatst: ofwel kiezen zij voor een andere job in het leger als gewoon militair, ofwel worden zij naar huis gestuurd. Dit is niet fair ten aanzien van deze personen die met een bepaalde opdracht bij het leger zijn gekomen. Men moet trouwens geen muzikliefhebber zijn om te weten dat de militaire muziekkapellen van het Belgisch leger een uitstraling hebben tot ver buiten onze grenzen.

Ik zal de begroting goedkeuren, mijnheer de minister, maar toch wil ik u in dit parlementair debat een signaal geven. Het is niet de gewoonte in het Parlement om ter zake oplossingen aan te brengen. Ik reken hiervoor op de bekwaamheid en de dossierkennis van de bevoegde instanties. Ik zal u evenwel een kleine aanduiding geven.

Het afschaffen van twee militaire muziekkapellen is op zich niet zo erg. U zou echter de muzikanten van die twee muziekkapellen kunnen inschakelen in de vier overige. U zal dan natuurlijk geen 125 miljoen besparen, maar op langere termijn is dit een humanere en sociaal meer verantwoorde oplossing. Indien het plan-Charlier op langere termijn toch tot meer uitgaven aanleiding zou geven, dan kan men er die paar miljoen voor de muzikanten van de militaire muziekkapellen maar bij nemen.

Mijnheer de minister, ik vrees dat u een ongunstig klimaat schept ten opzichte van die minderheid in het Belgisch leger. U doet hiermede ook afbreuk aan de waarde van het beroep van muzikant, zij het dan van militair muzikant, die toch ook door hun kennis en hun technische bekwaamheid hun strepen verdienen op het terrein van de muziek.

U hebt in de commissie verklaard dat de beslissing om de twee muziekkorpsen af te schaffen reeds genomen is. Het is dus kiezen of delen.

U schaft de twee korpsen af. De muzikanten wier contract ten einde is en die dit contract niet wensen te verlengen kunnen gaan. Dat is alvast een goed punt voor de begroting van Landsverdediging. Is het echter niet mogelijk de muzikanten die wensen te blijven een transfer naar een ander, nog bestaand, muziekkorps te bezorgen? Hierdoor zou het aantal geleidelijk kunnen worden vermindert zodat u, binnen afzienbare tijd — vermits ik de leeftijd van de muzikanten niet ken, kan ik geen concrete cijfers geven — dezelfde situatie zult hebben als die welke u nu op een vrij brutale wijze wil bereiken.

Het gaat om een minderheid, mijnheer de minister, en uiteraard hoe talrijker men is hoe meer gewicht men in de schaal kan leggen, maar die minderheid van geviseerde muzikanten van de militaire muziekkapellen zou men toch een bepaalde zekerheid moeten geven, om de faam die de muziekkapellen van het Belgische leger tot in het buitenland genieten, niet in het gedrang te brengen. Ik ben er mij van bewust dat daardoor de onmiddellijke besparing zal verminderen, maar u zult een psychologisch klimaat scheppen dat voor de betrokkenen van het allergrootste belang is. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Flagothier.

M. Flagothier. — Monsieur le Président, il ne serait pas normal, lorsque nous examinons le budget de la Défense nationale, de ne pas situer la politique à suivre en ce domaine dans le contexte international.

Nous constatons avec plaisir qu'un climat de détente s'est installé au niveau international, apparemment de manière stable. Ainsi, après les accords intervenus pour une réduction de l'armement nucléaire à l'Est et à l'Ouest, on s'oriente vers une réduction de l'armement classique.

On ne peut que se féliciter de cette évolution qui permettra peut-être aux pays de l'Est et de l'Ouest de réduire leur effort financier dans le domaine de la défense et de consacrer les sommes disponibles à des actions sociales ou économiques en faveur d'un meilleur bien-être de leurs citoyens.

Le budget en discussion prévoit des dépenses de l'ordre de 102,7 milliards pour le fonctionnement général de notre armée et de quelque 21 milliards pour les investissements. Dans son rapport, le chef d'état-major estime qu'il est impératif que le montant du budget ordinaire ne descende pas en dessous de 104 milliards. Il conclut que le seul maintien de l'appareil de défense dans son état actuel nécessiterait un effort d'investissement de 30 milliards par an pendant trente ans.

Il y a donc une différence entre les prévisions budgétaires et les conclusions de l'étude du général Charlier.

Je conçois aisément qu'il ne soit pas facile, dans la conjoncture financière actuelle, de trouver 15 milliards pour suivre les conseils du chef d'état-major. Toutefois, il est permis de se demander si nos prévisions budgétaires ne mettent pas en danger l'efficacité de notre système de défense et si ces prévisions sont conformes au respect de nos obligations internationales.

Comme en commission, permettez-moi d'insister sur l'importance de la commande d'équipements militaires pour notre industrie aéronautique.

En effet, cette industrie peut difficilement développer son secteur aéronautique civil sans un développement parallèle du secteur aéronautique militaire. Il est essentiel que ce secteur recherche des collaborations étrangères, comme vient d'ailleurs de le faire « FN moteurs », mais nous devons rester attentifs au développement de notre industrie aéronautique.

Je terminerai, monsieur le ministre, en vous faisant part de notre impatience pour ce qui concerne les projets annoncés au sujet du statut du milicien et tout ce qui en découle, comme le régime de travail et la réforme du style de commandement.

Je souhaiterais également attirer l'attention sur les inquiétudes exprimées par l'administration communale de Bullange et les amis de la Fagne au sujet de l'extension du camp d'Elsenborn.

Le groupe PSC émettra un vote positif sur le budget de la Défense nationale pour 1989 et sur l'ajustement de celui de 1988. (Applaudissements.)

M. le Président. — La parole est à M. Péciaux.

M. Péciaux. — Monsieur le Président, vous venez, monsieur le ministre, de célébrer le premier anniversaire de votre entrée en fonction à la tête du département de la Défense nationale.

De Scheveningen à la préparation du Sommet de l'Alliance, du projet de statut du milicien au plan Charlier et à ses conséquences, on ne peut vraiment pas dire que cette première année vous ait laissé sombrer dans la routine.

Vous nous avez souvent donné, au cours des travaux de commission de notre assemblée ou en séance publique, l'occasion d'approfondir avec vous et, à deux reprises au moins, avec le chef d'état-major général, les multiples aspects de votre politique.

Je tiens, en ma qualité de président de la commission de la Défense du Sénat, à ouvrir mon intervention en vous adressant nos remerciements pour la qualité des discussions auxquelles vous nous avez permis de participer.

Je ne saurais que vous encourager à nous donner autant, et même plus encore, d'occasions de nous rencontrer au cours de l'année qui vient. Et si je pouvais faire une suggestion pour le second anniversaire de votre entrée en fonction, ce serait que vous nous fassiez l'honneur de le célébrer parmi nous, ou au moins dans l'une de nos deux assemblées, avant d'aller prendre le dessert avec la presse.

Ce préalable étant clos, je voudrais en venir à l'objet de mon intervention et la situer en fonction du nouveau cadre que l'Alliance vient de tracer au Sommet de Bruxelles.

Il convient de reconnaître qu'ont commis une erreur d'appréciation tous ceux qui — des deux côtés de l'Atlantique — n'ont, récemment, manqué aucune occasion de critiquer l'attentisme et le manque d'imagination et d'autorité de la nouvelle administration américaine.

En moins de 48 heures, Georges Bush a, en effet, rappelé à l'opinion publique internationale et aux alliés, en particulier, qu'il est un homme politique d'expérience et que la tactique ne lui est pas inconnue.

Après la déclaration du chancelier Kohl, le 28 avril 1989 devant le *Bundestag* et le Sommet, le secrétaire d'Etat américain a laissé monter la tension parmi les alliés — l'exacerbant même parfois, par conseillers interposés — jusqu'au moment où les plus intrançais parmi les Européens ont commencé à percevoir les limites, parfois les dangers, de leurs revendications.

Pendant ce temps — on le sait désormais —, son administration se donnait le loisir de déterminer clairement, c'est-à-dire chiffres et calendrier à l'appui, sa marge exacte de manœuvre en ce qui concerne à la fois la modernisation des SNF et leur réduction négociée et conditionnelle et les négociations conventionnelles.

Il ne restait ainsi à M. Bush qu'à laisser aux Allemands principalement le temps de faire le premier pas vers un rapprochement de deux positions antagonistes, pour reprendre ensuite l'initiative à l'égard des alliés bien sûr, mais aussi à l'égard d'une URSS qui avait naturellement tenté d'exploiter à son profit les éventuelles dissensions de l'Alliance.

Il faut reconnaître que le Sommet de Bruxelles a donné à l'administration américaine l'occasion d'inverser les rôles dans le jeu médiatique qui, depuis Gorbatchev, accompagne les négociations de maîtrise des armements et de désarmement.

Par ailleurs, on peut se demander si le débat transatlantique ne s'est pas polarisé sur la question des SNF au détriment des négociations conventionnelles, au risque même que celles-ci ne connaissent un blocage.

Par des propositions qui ne concernent exclusivement que les armes conventionnelles, l'administration américaine a mené une triple opération : ramener les priorités de l'Alliance sur les négociations conventionnelles plutôt que sur la double question des SNF ; déterminer et faire accepter par tous les alliés les conditions précises, chiffrées et réalistes, préalables à tout engagement de négociations en vue de la réduction des SNF ainsi qu'à la réalisation d'un accord ; reprendre, sur les deux terrains, conventionnel et nucléaire, l'initiative tant au sein de l'Alliance qu'à l'égard d'une URSS mise désormais au défi de réaliser ses promesses.

Parallèlement, il ne conviendrait cependant pas de négliger les importantes propositions que le Pacte de Varsovie a émises dans le même moment ménageant, en trois étapes, ses effets auprès des négociateurs de Vienne. Rappelons les négociations sur les plafonds, les 18 et 23 mai, et sur les zones, le 25 mai 1989.

J'en viens à d'autres réflexions. Que sont désormais les propositions occidentales : mandat CFE, propositions de l'administration américaine et compromis allié maintenant étroitement imbriqués dans le « concept global » ?

Elles paraissent bien connues. Mais, il ne me semble pas qu'elles ont toujours été présentées sous le bon éclairage.

Le Pacte voulait-il, relayé en cela par une partie de l'opinion occidentale, un élargissement du mandat de l'OTAN aux négociations CFE, aux avions de combat, aux hélicoptères et au niveau des troupes ?

L'URSS voulait-elle, appuyée par une majorité des alliés européens, l'ouverture rapide de négociations sur les SNF et la réalisation d'un accord ?

L'offre de réduction, le « mandat » des occidentaux aux CFE sera amélioré par une proposition de réduction, par destruction,

de 15 p.c. en dessous du niveau actuel de l'OTAN, des hélicoptères et des avions de combat.

Les troupes américaines en Europe occidentale et soviétiques, en Europe orientale, devraient être ramenées — démobilisées — à un plafond de 275 000 hommes de part et d'autre.

Enfin, les Etats-Unis sont désormais prêts à entamer, en consultation avec les alliés concernés, des négociations visant à parvenir à une réduction des forces américaines et soviétiques de missiles nucléaires à courte portée.

Mais qu'en est-il des conditions déterminées par les Etats-Unis? Quant à ces dernières, on peut difficilement affirmer que les Américains ont fait marche arrière!

En effet, il ne faut pas perdre de vue que l'OTAN ne sera disposée à améliorer son mandat aux CFE de Vienne qu'à la triple condition:

a) Que son mandat initial du 9 mars, qui concerne la réduction asymétrique des chars, des véhicules blindés et de l'artillerie, soit préalablement accepté par le Pacte;

b) Que l'accord qui résultera de cette acceptation soit atteint dans un délai très rapproché, de six mois à un an;

c) Que son entière mise en œuvre, enfin, soit réalisée d'ici à 1992/1993, soit cinq ans plus tôt qu'initialement prévu.

De plus, les Américains ne réduiront leurs troupes en Europe de 20 p.c., soit 60 000 hommes, qu'à la condition supplémentaire que les Soviétiques démobilisent, pour leur part, 325 000 hommes, ce qui donne une bonne idée des asymétries existantes.

En ce qui concerne enfin les SNF, il y a lieu de distinguer clairement l'ouverture des négociations et leurs résultats attendus.

Les négociations sur les SNF ne seront entamées qu'une fois engagée la mise en œuvre de la première étape d'accord CFE, soit avant 1992/1993, en ce qui concerne la réduction des chars, des véhicules blindés et de l'artillerie. Elles ne concerneront que les missiles nucléaires à courte portée, basés à terre, à l'exclusion des missiles aéroportés et de l'artillerie nucléaire.

Un accord de réduction des SNF ne pourra être que partiel, soit ne jamais envisager d'option zéro. Il devra conduire à des niveaux égaux, c'est-à-dire par des réductions asymétriques. Il devra être vérifiable. Il ne pourra être mis en œuvre avant que les résultats complets — chars, véhicules blindés, artillerie, mais aussi hélicoptères, avions et troupes — des négociations de Vienne auront été obtenus. Il est donc nécessaire dans ce dernier contexte, que le Pacte procède à des réductions unilatérales, mais qui seront vérifiées, de ses SNF avant cette date.

En ce qui concerne, enfin, la modernisation des SNF occidentaux, bien que la décision soit du ressort des autorités nationales, donc américaines, les alliés concernés, y compris la Belgique, ont reconnu l'intérêt que présente la poursuite du financement, par les Etats-Unis, des activités de recherche et de développement consacrées à un successeur du missile *Lance* à courte portée. La question du TASM est réglée, sur ce point, depuis des mois.

Il s'agit de préserver les options qui, à cet égard, s'offrent aux Etats-Unis, d'un bout à l'autre de l'éventail des portées et sachant que la question de l'introduction et du déploiement d'un successeur, pour missile *Lance*, sera traitée en 1992, à la lumière des développements en matière de sécurité générale certes, mais traitée quand même.

Je ne voudrais pas que l'on se méprenne sur le sens de mon propos. Je ne me réjouis ni ne me chagrine de la victoire ou du recul de l'un ou l'autre des partenaires de l'Alliance qui semblaient, avant le Sommet, devoir plutôt être des adversaires. Le débat n'avait que trop pris l'allure, dans les semaines qui l'ont précédé, d'une épreuve de force dangereuse, non seulement pour l'avenir de l'organisation atlantique, mais aussi pour le processus de maîtrise des armements lui-même.

Je suis non seulement de ceux qui ont toujours souhaité que l'on n'exclue des négociations de désarmement ou de maîtrise des armements, aucun système d'armes et que l'on en vienne aussi à négocier la réduction des SNF, mais de ceux également qui ont toujours estimé, dans le même temps, qu'il n'était ni

réaliste ni conforme à notre sécurité, de vouloir négocier ces missiles n'importe quand, à n'importe quelle condition et avec n'importe quel objectif.

A cet égard, je me réjouis des résultats du compromis que les alliés ont pu élaborer parce qu'il aurait toujours dû être évident pour eux tous, qu'ils ne pouvaient envisager de réductions des missiles à courte portée qu'à condition que leurs priorités soient ramenées au niveau des négociations conventionnelles.

Tel est aujourd'hui, à nouveau, le cas. Mon souhait est que le gouvernement belge concentre désormais son attention et, au moins, jusqu'en 1991/1992, sur les négociations de Vienne, qu'il participe activement, au travers de sa délégation, à l'avancement des travaux et qu'il ne cesse, enfin, d'en informer régulièrement le Parlement.

Puisque nous voulons voir s'ouvrir le plus rapidement possible les négociations sur les SNF, maintenant que nous en connaissons et en avons admis les conditions, concentrons notre effort et notre attention à leur réalisation, c'est-à-dire à l'engagement de la mise en œuvre de la première phase du futur accord CFE!

Je ne puis que me réjouir de la dévolution à la Belgique, à partir du 1er juillet, de la présidence du Conseil des ministres de l'UEO.

Celle-ci échoit au ministre de la Défense nationale et à son collègue, le ministre des Relations extérieures.

Les parlementaires socialistes seront — je le souligne — très attentifs aux travaux qui se dérouleront à l'UEO, sous la direction des ministres belges. Je pense qu'à cette occasion, un pays comme le nôtre, qui est caractérisé par les positions raisonnables qu'il a toujours adoptées en matière de défense, pourra faire l'illustration du rôle constructif que peuvent jouer les petits pays, dans le cadre de l'Europe occidentale.

Si les ministres belges peuvent s'attendre à notre vigilance, ils peuvent également être assurés de notre collaboration pour mener au mieux les tâches qu'ils devront assumer.

La priorité désormais accordée, sur le plan de la sécurité européenne, à la réduction du nombre des chars, des véhicules blindés et de l'artillerie, me permet de faire la transition avec le second thème de mon intervention: les tâches qui resteront dévolues à nos forces armées selon la philosophie de l'étude du chef d'état-major général.

Nous avons déjà consacré, à ce sujet, deux séances de commission avec nos collègues de la Chambre. Nous avons pu prendre connaissance il y a peu, par la presse, de votre intention, monsieur le ministre, de réaliser, jusqu'au bout, le plan Charlier.

Je ne veux pas revenir sur les choix que vous avez, en toute autorité, souhaité que le gouvernement fasse. Néanmoins, je reste inquiet sur un point au moins qui présente un lien certain avec mes propos précédents sur l'évolution des négociations conventionnelles.

Plusieurs commentateurs ont fait remarqué qu'en ce qui concerne la répartition, entre les forces, de l'effort de restructuration prévu par le plan Charlier, la force terrestre ne consent rien, ou peu de chose. Elle voit même, aux yeux de certains, sa situation améliorée, au détriment essentiellement de la force aérienne et de la force navale, obligées d'abandonner, ou de renoncer, à des pans importants de modernisation.

D'aucuns n'hésitent pas à attribuer ce déséquilibre à l'obsession qu'aurait la force terrestre, dominante dans la structure de nos forces, de maintenir, à son niveau actuel, son personnel.

Il est vrai que selon la philosophie de cette force, l'essentiel consiste à organiser les unités en vue de l'occupation du terrain. Cette dernière nécessite avant tout une importante présence humaine qu'il ne s'agit ensuite que de veiller à équiper, avec un niveau de matériel qui n'est principalement défini qu'en fonction du niveau du contingent.

La philosophie des deux autres forces est inverse puisqu'elles mettent d'abord en œuvre des systèmes d'armes de plus en plus sophistiqués, qui nécessitent un personnel pour lequel il est essentiel de remarquer que la qualification prime le nombre.

J'insiste sur l'importance de cette différence et attire l'attention sur le fait qu'elle explique une bonne part des motivations de la politique, ancienne et constante, de la Défense nationale, laquelle a des conséquences, immédiates aussi, sur la composition du budget — importance de la part des dépenses de personnel —, sur le choix des catégories de personnel — miliciens ou volontaires — et même sur la durée de leurs prestations — durée hebdomadaire du travail et durée du service militaire. Je ne mentionne ces conséquences que pour souligner combien les décisions, souvent perçues isolément, peuvent relever d'un ensemble dont nous n'avons jamais vraiment ni compris ni discuté la logique ou les équilibres.

Je souhaiterais, monsieur le ministre, avoir votre opinion, sur le point de savoir si cette obsession de la force terrestre, que semble confirmer le rapport Charlier, ne va précisément pas à contre-courant des principes qui président au contrôle et à la réduction des armements conventionnels, tels qu'ils figurent dans les propositions occidentales avancées, et récemment complétées, à la négociation CFE de Vienne?

Pour exprimer ce fait par une formule, certes un peu raccourcie, il est possible de prétendre que, même après la proposition Bush sur l'extension du mandat, les négociations pourraient principalement avoir pour conséquence de fonder la sécurité, en Europe, sur les avions et les navires, plus que sur le niveau de présence des armées — hommes et équipements — sur le terrain.

En principe, les armées visent surtout à occuper un territoire étranger, comme le démontrent les supériorités conventionnelles et les capacités offensives du Pacte, ou sont destinées à défendre un territoire, ce qui est le but des armées de l'Alliance.

N'est-il donc pas paradoxal, compte tenu des tendances actuelles de la détente, quand on leur donne leur véritable traduction militaire, d'émettre des incertitudes exclusivement sur l'avenir de la composante aérienne de notre sécurité?

Tendre à ne faire bénéficier que la force terrestre de la revendication — réaliste ou non — du maintien à un niveau minimum des ressources de la Défense nationale, n'est-ce pas une façon d'anticiper un éventuel échec des négociations conventionnelles de Vienne? Ou alors, si elles sont un succès, n'est-ce pas agir en vue de la réalisation d'un équilibre conventionnel, mais au plus haut niveau possible?

N'y voyez aucune malice, monsieur le ministre, mais ces questions sont posées. Elles valent, je crois, que l'on y réfléchisse un peu plus et que l'on écoute votre réflexion à leur propos.

D'autant — et j'en terminerai sans m'étendre sur les remarques du manifeste du 18 avril du Gebecoma — que si les choix qui ont été faits présentent réellement un déséquilibre au détriment de la force aérienne surtout, vous n'ignorez nullement quelles conséquences ils entraînent aussi aux niveaux industriel et économique. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bremaeker.

De heer De Bremaeker. — Mijnheer de voorzitter, wij hebben in de commissie voor de Defensie een zeer interessant gesprek gehad. Aangezien wij van de minister van Landsverdediging een bevredigende uitleg hebben gekregen, wil ik mij in deze uiteenzetting beperken tot drie thema's waar de minister uiteraad zeer nauw bij betrokken is.

Het eerste is een thema van louter militaire aard, namelijk de eventuele afschaffing van drie legerkorpsen, dat van het Licht Vliegwezen, dat van de Militaire Administrateurs en dat van de Ingenieurs van het Militair Materieel.

Het tweede thema is eerder van sociale aard en gaat over de toestand van de tijdelijke militairen in het Belgisch leger; het derde thema heeft betrekking op de taalpariteit bij de CDSCA.

Het is een feit dat voor vele parlementsleden de waarschijnlijk onderliggende rationaliteit van een zeker aantal beleidsbeslissingen ten aanzien van Landsverdediging niet altijd duidelijk is.

Daar waar de regeringsverklaring de voor iedereen duidelijke boodschap bevatte om het beleid te laten afhangen van een

rapport over middelen en taken van de krijgsmacht, het zogenaamde rapport-Charlier, stellen wij vast dat de minister, alvorens het rapport van de chef van de generale staf af te wachten, reeds een aantal fundamentele beslissingen genomen had, onder andere het afschaffen van drie belangrijke officierskorpsen van de landmacht. Het is overigens erg eigenaardig dat deze afschaffing, die de loopbaan en de ambtsuitoefening van meer dan tweehonderd hooggekwalificeerde officieren betreft, met de stille trom wordt voltrokken dan wanneer de afschaffing van enkele muziekkapellen voor wekenlange mediaberoeving heeft gezorgd.

De teksten die de afschaffing van drie officierskorpsen van de landmacht moeten concretiseren werden op 29 december 1988 aan de Commissie voor advies van het militair personeel voorgelegd.

Toen nadien de minister van Landsverdediging zijn persconferentie hield op 23 februari 1989 over het rapport-Charlier, bleek, aan de hand van de tijdens deze persconferentie uitgedeelde teksten, dat er nergens sprake was van het afschaffen van officierskorpsen, noch onder de rationalisatiemaatregelen, noch onder de herschikkingsmaatregelen, noch onder de afschaffingsmaatregelen.

Het kan nochtans niet worden geloofend dat er belangrijke verbanden bestaan tussen de af te schaffen officierskorpsen en de rationalisatiemaatregelen die het plan-Charlier vooropstelt. Laten wij deze verbanden even nader bekijken. Op zijn persconferentie heeft de minister van Landsverdediging maatregel nummer 140 — het buiten werking stellen van de JPK en de missielen *Swingfire* — toegelicht als verband houdende met de recente aankoop van de ATK-helikopters. Zowel de bestaande verkenningshelikopters als de toekomstige gevechtshelikopters worden toevertrouwd aan de landmacht waar het wapenkorps van de officieren van het Licht Vliegwezen de gespecialiseerde betrekkingen ter zake groepeerde. Deze gespecialiseerde betrekkingen zullen belangrijke supplementaire aspecten inzake ATK-gevecht krijgen. Bovendien is de kostprijs en de aanwendingsproblematiek van de nieuwe ATK-helikopter dermate dat men — zoals indertijd bij de luchtmacht — zal moeten overwegen het besturen van dit tuig meer en meer aan officieren over te laten.

De verwondering is dan ook groot wanneer men verneemt dat het wapenkorps van de officieren van het Licht Vliegwezen afgeschaft wordt. Het aberrante van deze maatregel zit hem in het feit dat de gespecialiseerde betrekkingen vanzelfsprekend niet afgeschaft worden. Wat was dan de vroegere bestaansreden van dat korps? Waarom worden niet alle korpsen van de landmacht afgeschaft? Laten wij niet vergeten dat het indelen in korpsen gebaseerd is op twee belangrijke aspecten: de gespecialiseerde ambtsuitoefening, enerzijds, en de daarmee verband houdende bevordering, anderzijds.

Bij de landmacht haalt niemand het in zijn hoofd een infanteriebataljon te laten bevelen door een genie-officier en omgekeerd. Zowel het korps van de officieren van de infanterie als dat van de genie staan in voor de daarmee overeenstemmende gespecialiseerde gehiërarchiseerde betrekkingen en de daarbij horende bevorderingsproblematiek. Op dezelfde manier bestaat er bij de medische dienst een korps van geneesheren, apothekers, tandartsen en dierenartsen. Niemand denkt eraan een korps van de medische dienst af te schaffen wanneer de daarmee overeenstemmende betrekkingen nog blijven bestaan. Bij de landmacht dus blijkbaar wel. Wat zijn nu de gevolgen van deze eigenaardige beslissing?

Het afschaffen van het korps van officieren van het Licht Vliegwezen komt neer op een *de facto* despecialisatie.

De heer Erdman, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Voortaan zullen dus officieren van andere wapenkorpsen, bijvoorbeeld infanterie, pantsertroepen, artillerie, enzovoort, moeten gevonden worden om de gespecialiseerde opleiding te volgen en de overeenstemmende ambten uit te oefenen. Dit werkt vanzelfsprekend deregulerend ten opzichte van het personeelsbeleid in die andere wapenkorpsen. Wanneer het echter op

bevordering aankomt, zullen de officieren-piloten van het Licht Vliegwezen opnieuw worden onderzocht binnen hun korps van oorsprong. Nu is de bevordering natuurlijk geen lachertje. Het onderzoek van de kandidaten die in aanmerking komen om in het ambt van de hogere graad bevorderd te worden, gebeurt bij Landsverdediging per korps tot nu toe op een voorbeeldige wijze. Wanneer het wapencomité van de infanterie de geschiktheid van de majoors van de infanterie onderzoekt om de te begeven betrekkingen van luitenant-kolonel bij de infanterie te bekleden, is het toch ondenkbaar dat een helikopterpiloot die reeds jarenlang in dito betrekkingen werkt in aanmerking zou komen om een infanteriebataljon te bevelen en derhalve in de graad van luitenant-kolonel bij de infanterie benoemd te worden. Vergeten wij niet dat een kandidaat-hoofdofficier-helikopterpiloot het door de wet verplicht majoorsexamen als helikopterpiloot aflegt en niet dat van zijn korps van oorsprong, wat in de toekomst infanterie, pantserstroepen, artillerie enzovoort kan zijn.

Het is zeer bedenkelijk dat zich onder de af te schaffen korpsen eveneens het korps van de officieren-militaire administrateurs bevindt. Deze officieren — die na twee jaar gespecialiseerde vorming op postuniversitair niveau — belast zijn met het leiden, coördineren en controleren van de verscheidene administratieve organen van de krijgsmacht — ik verwijs naar artikel 2 van het koninklijk besluit van 18 oktober 1982 — zouden, zoals hun collega's van het Licht Vliegwezen van de landmacht, niet meer de bescherming kunnen genieten geboden door de korpsstructuur en het daarbinnen, conform het koninklijk besluit van 19 oktober 1976, bepaalde aantal betrekkingen van majoor, luitenant-kolonel en kolonel. Hoe zullen deze officieren hun gespecialiseerde taken van administratieve, juridische en budgettaire aard objectief en met dezelfde gemoedsrust voortzetten?

Laten we niet uit het oog verliezen dat vooral het korps der Militaire Administrateurs — dat tot een zekere hoogte kan worden vergeleken met het ons meer bekende Rekenhof — een van de grote waarborgen is voor het toezicht op diverse militaire uitgaven en een middel om een degelijke controle op deze uitgaven te houden.

Thans is de toestand zo dat een militair administrateur militaire eenheden en andere korpsen financieel controleert. Wanneer een militair administrateur thans na onderzoek praktijken aanklaagt die niet door de beugel kunnen, kan hij terugvallen op de protectie die zijn eigen korps hem biedt. Indien het korps van de Militaire Administrateurs zou worden afgeschaft, maar niet de functies van de militaire administrateurs, zouden we voor een toestand komen te staan waarbij een militair administrateur een ander korps moet controleren, de bevelvoerende korpsversterker moet wijzen op eventuele onregelmatigheden en op een later tijdstip misschien verplicht zal zijn aan dezelfde korpsversterker een gunstig advies voor zijn bevordering te vragen.

Een van onze collega's uit de Kamer van volksvertegenwoordigers vroeg op 3 februari 1989 — parlementaire vraag 195 —, naar de redenen van de afschaffing van het korps van de Militaire Administrateurs. Het antwoord van de minister van Landsverdediging luidt: «Deze maatregel vloeit voort uit de wens om het beheer van het personeel te rationaliseren en de landmacht op dezelfde voet te plaatsen als de andere machten.»

Mijnheer de minister, wij vragen ons af of het niet beter is deze gespecialiseerde betrekkingen af te schaffen alvorens het overeenkomstig korps af te schaffen, eerder dan de betrokken officieren aan hun lot over te laten. Hoe kan men zich inbeelden dat het korps van officieren-tandartsen zou worden afgeschaft, terwijl de gespecialiseerde betrekkingen van officier-tandarts blijven bestaan? Meent de minister dat de overwogen maatregel kadert in wat het rapport van de chef van de generale staf bij maatregel nummer 2 aanduidt als «verbetering van de verschillende activiteiten van het centraal beheer en de administratie»?

Een tweede thema dat we bij deze gelegenheid wensen aan te snijden, is dat van het tijdelijk kader. Ik citeer de inleidende uiteenzetting van de minister van Landsverdediging voor de commissie voor de Defensie van de Senaat bij de bespreking van de begroting van Landsverdediging voor 1989: «Meerdere belangrijke dossiers zijn momenteel in voorbereiding, waarvan

ik onder andere zou willen citeren: het wetsontwerp betreffende het statuut van de miliciens dat onderzocht werd door de regering en nu voorgelegd wordt aan de Raad van State.»

Hierover willen we het uiteraard nu niet hebben aangezien dit wetsontwerp, met het advies van de Raad van State, nog aan de commissie voor de Defensie moet worden voorgelegd. Het gaat ons om het tweede deel van het citaat uit de nota van de minister van Landsverdediging dat luidt: «De herziening van het statuut van het tijdelijk personeel dat in feite de afschaffing» — de minister spreekt niet alleen over afschaffing, maar ook over 24 000 vrijwilligers in de nabije toekomst — «van het tijdelijk kader beoogt, maar aan deze personeelscategorie mogelijkheden zal bieden om gemakkelijker over te gaan naar het aanvullingskader. Voor diegenen die nog onder het huidige statuut werden aangeworven bestudeer ik de maatregelen om de terugkeer naar het burgerleven gemakkelijker te maken.»

We juichen natuurlijk de uitspraak van de minister van Landsverdediging toe, dat aan het tijdelijk personeel de mogelijkheid zal worden geboden gemakkelijker te kunnen overgaan naar het aanvullingskader.

Wij wensen de minister erop te wijzen dat de overgang naar het aanvullingskader slechts mogelijk is voor de tijdelijke officieren en de tijdelijke onderofficieren. De tijdelijke vrijwilligers, en hiermede bedoelen we de soldaten en de korporaals, hebben niet de mogelijkheid over te gaan naar het aanvullingskader. Zij kunnen slechts overgaan naar het beroepskader.

Mogen we de minister van Landsverdediging bijgevolg verzoecken de mogelijkheden te verruimen voor alle tijdelijken om naar het beroepskader of naar het aanvullend kader over te gaan?

In dit verband willen we er bij de minister van Landsverdediging op aandringen deze overgang ook soepeler — ik bedoel niet kwalitatief gemakkelijker — te laten verlopen door de overgang niet langer per krijgsmacht te laten verlopen, zoals dit nu het geval is. Een overgang per krijgsmacht limiteert uiteraard de mogelijkheden omdat voor bepaalde onderdelen slechts een beperkt aantal plaatsen beschikbaar is en aldus valabele kandidaten uit het tijdelijk kader nooit aan hun trekken kunnen komen.

Wanneer de minister van Landsverdediging ook verklaart dat hij maatregelen bestudeert om voor het tijdelijk kader de terugkeer naar het burgerleven gemakkelijker te maken, zeggen we in een eerste opwelling: «Bravo.» De minister kan natuurlijk ook hebben bedoeld dat men enkel een vereenvoudigde procedure nastreeft. Het zou kunnen betekenen dat iemand die een contract voor een bepaalde duur tekent — één tot vijf jaar — de mogelijkheid zou worden geboden, van zodra hij zijn dienstverplichtingen heeft voldaan, zijn contract vroegtijdig te beëindigen. Wij zouden dit kunnen toejuichen indien ook de essentie van de zaak besproken wordt, namelijk de sociale bijdragen.

Momenteel doet de tijdelijke militair 10,05 pct. sociale afdrachten — 7,50 pct. KWW en 2,55 pct. RIZIV. Om een volledige werkloosheidsuitkering te kunnen genieten, zou hij ook 0,87 pct. moeten bijdragen voor de werkloosheid.

Landsverdediging zou daarentegen 16,09 pct. — 8,86 pct. rust- en overlevingspensioen, 6 pct. RIZIV en 1,23 pct. werkloosheid — moeten bijdragen.

Naar verluidt zouden in het verleden meerdere ministers van Tewerkstelling en Arbeid en Sociale Voorzorg hiermede akkoord zijn gegaan, maar zou de generale staf — steeds met succes — gepleit hebben voor het behoud van de voor de tijdelijken thans nog bestaande toestand.

Ik verduidelijk even de bestaande toestand. Paragraaf 1 van artikel 4 van de wet van 28 juni 1960, verbeterd door artikel 142, paragraaf 1 van de wet van 9 augustus 1963, zegt over de tijdelijke militairen het volgende: «De minister van Landsverdediging stort bij de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, ten behoeve van de militairen die voor het bepaalde in dit hoofdstuk in aanmerking komen, voor ieder van de zes maanden die aan hun ontslag voorafgaan, een bedrag van 2 pct. van een op 5 000 frank per maand vastgestelde bezoldiging.» De tijdelijke militairen worden in de zes maanden vóór zij het leger

verlaten, dus 5 000 frank betaald. Dit heeft nog steeds tot gevolg dat het overgrote deel van de tijdelijken het leger zullen dienen te verlaten onder de huidige voorwaarden, dit wil zeggen met circa 13 000 frank netto voor een alleenstaande en ongeveer 20 000 frank netto voor een gezinshoofd.

Deze personen verdienen zo weinig dat zij aanspraak kunnen maken op hulp van het OCMW.

Ook in de begroting voor 1989 is onder artikel 11.11 slechts een bedroevend bedrag van 1 300 000 frank opgenomen in uitvoering van de reeds geciteerde wet van 28 juni 1960 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de personen die bij het leger tijdelijke diensten hebben volbracht.

Voor de jaren 1985 tot en met 1988 bedroeg dit telkens 2,3 miljoen. In het nadeel van de tijdelijke militairen wordt dit bedrag in de begroting van 1989 met 1 miljoen verminderd, zodat slechts 1,3 miljoen overblijft. Alleszins blijft dit een onaantvaardbare maatregel en we hopen dat de minister van Landsverdediging, in zijn gehechtheid aan de slogan *le retour du cœur* zeer snel een einde zal maken aan deze mensonwaardige maatregelen.

Een derde thema dat ik aansnijdt is de taalverhouding bij de CDSCA, de Centrale Dienst voor sociale en culturele actie, de Nederlandstalige tegenhanger van OCSC. Tijdens de vergadering van het beheerscomité van de CDSCA van 23 mei 1989 heeft een leidend ambtenaar van deze dienst een nota voorgelezen en gementerieerd in verband met de tot dusver onbestaande taalkaders bij deze organisatie.

Het ziet er naar uit dat op 275 betrekkingen de 12 hoogste, dus van de eerste en de tweede trap, in gelijke mate aan de onderscheiden taalkaders zullen worden toegewezen. Voor de 263 andere, dus van de administratieve trappen 3 tot en met 12, zou een verhouding 52 Nederlandstaligen en 48 Franstaligen worden voorgesteld.

Ik herinner de minister van Landsverdediging eraan dat het taalstelsel van de Belgische krijgsmacht in werkelijke dienst 58,4 Nederlandstaligen en 41,6 Franstaligen bedraagt en de verdeling per taalstelsel van de families bij de BSD 55,7 Nederlandstaligen en 44,3 Franstaligen.

Deze cijfers staan in schrille tegenstelling tot de 50,85 Nederlandstaligen-49,15 Franstaligen verdeelverhouding van de geldende taalkaders zodat mag worden beklemtoond dat de Nederlandstaligen niet alleen tot dusver niet aan hun trekken zijn gekomen, maar ook in de toekomst met een 52-48-verhouding dreigen te worden opgezadeld die onlogisch, onrechtvaardig en nadelig is.

Wij wijzen de minister van Landsverdediging erop dat wij ons in ons betoeg van woensdag 3 juni 1987 over het « wetsontwerp houdende herschikking van benoemingen bij de CDSCA en andere administratieve maatregelen » reeds uitspraken voor een gematigde taalpariteit van 55 Nederlandstaligen en 45 Franstaligen.

Zowel in de voorafgaande commissievergadering van Landsverdediging als in de openbare vergadering van de Senaat — zie *Beknopt Verslag* van woensdag 3 juni 1987 op pagina 722 — sprak de toenmalige minister van Landsverdediging, de Donnéa, zich uit voor de totstandkoming van een verhouding 55 Nederlandstaligen en 45 Franstaligen.

Het zou ons spijten indien de Nederlandstaligen in een voor hen beschamende verhouding van 52 Nederlandstaligen en 48 Franstaligen worden teruggedrongen.

Wij vragen de minister van Landsverdediging een duidelijk antwoord op de volgende vragen:

1° Welke rationaliteit beoogt de afschaffing van de drie legerkorpsen waar we het over hadden, namelijk van het Licht Vliegwezen, van de Militaire Administrateurs en van de Ingenieurs van het Militair Materieel, waarbij de 200 ertoe behorende officieren voortaan de geborgenheid en de bescherming van hun korps zullen moeten ontberen?

2° Waaruit bestaan de maatregelen van de minister van Landsverdediging om het tijdelijk kader de mogelijkheid te bieden opgenomen te worden ofwel in het beroepskader ofwel in het aanvullend kader?

3° Kan deze overgang niet losgemaakt worden van de thans verplichte overgang per krijgsmacht?

4° Kan de minister ons verzekeren dat de werkloosheidsbijdrage van het departement Landsverdediging voor de tijdelijken op een menswaardig peil wordt gebracht, ondanks het feit dat het begrotingsbedrag 2,3 miljoen op 1,3 miljoen is teruggevallen?

5° Is de minister van Landsverdediging bereid om in de CDSCA een taalpariteit tot stand te brengen die in grote mate overeenstemt met de in ons land en dus bij het leger bestaande taalverhouding? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peetermans.

De heer Peetermans. — Mijnheer de Voorzitter, de bespreking van de begroting van Landsverdediging door deze vergadering is voor mij de aangewezen gelegenheid om een analyse te maken van de evoluties die momenteel op het vlak van defensie plaatsvinden.

De jongste maanden is immers heel wat te doen geweest rond het defensiebeleid, zowel op buitenlands als op binnenlands vlak. Er zijn de resultaten van de onlangs gehouden NAVO-top, de onderhandelingen in Wenen en specifiek voor België het plan-Charlier.

De resultaten van de onlangs gehouden NAVO-top zijn volgens de PVV zeer bemoedigend. De realisten hebben hier duidelijk gehaald van de overdreven optimistische voorstanders van de derde nuloptie. Het moet mij hier trouwens van het hart dat bij dit dossier de houding van enkele regeringspartijen verre van doorzichtig is geweest. Zowel de socialisten als de Volksunie hebben hun standpunt blijkbaar wel meer dan alleen maar genuanceerd. Ik ga hier niet verder op in. Ik stel andermaal vast hoe moeilijk de huidige regering het heeft om een eensgezind standpunt in te nemen inzake defensiebeleid. Dat er ter zake geen unanimité bestaat ten aanzien van onze NAVO-partners is op zijn minst eigenaardig.

Het immobilisme en de onmogelijkheid van de regering om werkelijk aan buitenlandse besluitvorming te doen en bijgevolg een coherent beleid te voeren, dreigen positieve inspanningen van de vorige coalitie teniet te doen. Dat is zeer betreutenswaardig.

De resultaten van de laatste NAVO-top zijn voor de PVV alleszins een stap in de juiste richting. De hoeksteen van de NAVO-strategie dient immers de nucleaire afschrikking te blijven. Dit is een strategie — dit wordt toch al te vaak vergeten — die haar degelijkheid de afgelopen veertig jaar ten volle heeft bewezen.

Vergeten we ook niet dat de NAVO een defensieve organisatie is, en geen offensieve. Dat over het niveau van de bewapening onderhandeld moet worden staat buiten twijfel. Een afschrikkingstrategie kan immers met steeds minder krachtige wapens even effectief zijn.

De evolutie van de situatie in het Oostblok speelt ook een zeer belangrijke rol bij de ontwapeningsonderhandelingen en in het westers militair denken in het algemeen. Al mogen we zeker niet blind zijn voor de evoluties die daar plaatsvinden moeten we toch een gezonde argwaan aan de dag blijven leggen.

De berichten over het democratiseringsproces en de openheid zowel in de Sovjetunie, als in Polen en in Hongarije zijn zeker hoopgevend. We moeten dan ook alles in het werk stellen om deze landen te stimuleren in het proces dat ze momenteel doormaken. Voorts moeten we toch ook oog hebben voor de evolutie in de DDR, Tsjechoslowakije en Roemenië, waar blijkbaar een omgekeerde reactie aan de gang is. Een ding is zeker: het Oostblok kraakt in zijn voegen en bijgevolg zijn de evoluties in het Warschaupact moeilijk te voorspellen.

De positie van Gorbatsjov zowel in de USSR zelf als in de rest van het Oostblok, en daarvan afgeleid in het Warschaupact, is zeker nog niet voldoende geconsolideerd om nu reeds conclusies te trekken voor fundamentele wijzigingen van de NAVO-strategie. In het recente verleden is immers meermaals gebleken dat dergelijke perioden van ontspanning en democratisering soms zeer tijdelijk zijn. Bijgevolg blijft nog steeds voorzichtigheid geboden ondanks alle positieve geluiden die ons geregeld bereiken.

Laten we bijgevolg stap voor stap gaan en eerst zien waarheen de ontwapeningsgesprekken ons uiteindelijk leiden. Gorbatsjov moet immers nog steeds bewijzen dat hij bereid is te onderhandelen, ook over terreinen waar hij sterker staat. De op het ogenblik aan de gang zijnde besprekingen over de conventionele wapens lijken mij hiervoor uiterst geschikt.

Buiten de NAVO moeten we ook in het kader van de Europese integratie zoeken naar andere structuren waarbinnen we ons veiligheidsbeleid verder kunnen optimaliseren. Een betere en efficiëntere verdeling van de taken in Europees verband zal de operationaliteit en de financiële haalbaarheid van ons defensieapparaat bevorderen.

Wat de Belgische defensiepolitiek zelf betreft, is er nog steeds te weinig sprake van een echt beleid. Zelfs het plan-Charlier heeft hiertoe weinig of niets bijgedragen. Het beperkt zich tot enkele besparingen zonder dat er een fundamentele herstructurering van onze krijgsmacht wordt overwogen of suggesties worden gedaan voor een hernieuwde rol binnen de NAVO of een ander Europees systeem.

De besparingsvoorstellen in dit plan zijn zeer fragmentair en meestal niet relevant. Zij verhelpen bovendien geenszins de problemen waarmee het leger momenteel heeft te kampen. Er wordt geen oplossing geboden voor de schrijnende toestand ingevolge het niet nakomen van de door ons land aangegeven NAVO-verbintenissen. Er wordt geen sanering voorgesteld in het overdreven aantal echelons. Er worden geen maatregelen voorgesteld om de demotivatatie van het personeel tegen te gaan, integendeel. Tenslotte verandert er ook niets aan de logge structuur en heeft modern management nog steeds geen kans in onze strijdkrachten.

Het terugtrekken van enkele eenheden uit de BSD naar België getuigt van weinig gezond verstand, te meer omdat dit niet gebaseerd is op overwegingen van strategische aard. Uiteindelijk gaat men onder druk van minister-dirigent Claes maar twee van de vier oorspronkelijk geplande muziekkorpsen afschaffen terwijl de Kadettenschool van Lier, dan weer wel, dan weer niet mag voortbestaan. Dit getuigt toch van willekeur.

De aanpak van de maatregelen inzake de muziekkorpsen en de kadettenscholen en de behandeling van de zaak-Goetsenhoven en de zaak-Meerdal ontgoochelen mij ten zeerste. Zowel de muziekkorpsen als de kadettenscholen spelen een belangrijke rol in het creëren en onderhouden van een band tussen de krijgsmacht en de bevolking. De eerste door het omlijsten van allerhande manifestaties en de tweede door het bevorderen van de sociale mobiliteit van bepaalde lagen van de bevolking. De overbevolkte legerstaven blijven echter wel gehandhaafd.

Al deze punten, maar vooral het ontbreken van een werkelijk beleid, aangepast aan de echte noden en behoeften, maken het voor de PVV-fractie moeilijk de begroting goed te keuren. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Beul.

De heer De Beul. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb niet kunnen deelnemen aan de werkzaamheden van de commissie, omdat ik de NAVO-afvaardiging van ons land vergezelde naar de NAVO-assemblée. Daarom zal ik hier enkele opmerkingen maken over het personeelsbeleid in het leger.

Mijnheer de minister, ik hoop dat het wetsontwerp houdende het statuut van de dienstplichtigen en van de militairen van het reservekader zo spoedig mogelijk door de regering in Kamer of Senaat wordt ingediend, opdat het zo lang verbeide ontwerp in een wet kan worden omgezet.

Dat is enorm belangrijk. Het is de minister niet onbekend dat het personeel van het leger kan worden ingedeeld in twee soorten: de beroepsmilitairen en de dienstplichtigen. Voor de dienstplichtigen is dit ontwerp zeer belangrijk. Wij hopen dat, mede door de goedkeuring van het statuut, voor de miliciens een aantal euvels uit het verleden zullen verdwijnen. Wij pleiten alvast voor een vast bedrag per maand als soldij van de miliciens.

Het dagbedrag moet verdwijnen en plaats maken voor bijvoorbeeld 7 000 tot 8 000 frank per maand. Zulks is, in onze moderne tijd, niet meer dan redelijk. Men moet er ook rekening mee houden dat de helft van de mannelijke jeugd van België aan de dienstplicht ontsnapt. Zij hebben het goed en kunnen, na het verlaten van de school, onmiddellijk werk vinden. De miliciens moeten de, in hun ogen althans, vervelende legerdienst kloppen en worden daarbij financieel nog extra beboet.

Wij hopen tevens dat dit nieuwe statuut een oplossing zal bieden voor bijvoorbeeld het in aanmerking komen van de dienstdienst voor de beroepsloopbaan in openbare dienst en voor het pensioen.

Wij verwachten veel van dit ontwerp. Indien het niet de gewenste richting uitgaat, zullen wij proberen, door het indienen van amendementen, deze ideeën ingang te doen vinden.

De nieuwe aanpak die luitenant-generaal Charlier op het leger wil toepassen, namelijk een humaniseringsproces, is veelbelovend en zal misschien leiden tot een betere integratie van de miliciens in het leger.

Mijnheer de minister, de miliciens, vooral de miliciens die gestudeerd hebben, zijn vaak zeer negatief ingesteld wanneer zij in het leger aankomen. Mijns inziens is dat vooral te wijten aan het feit dat zij een groot deel van hun tijd moeten doorbrengen met het uitvoeren van karweitjes, het verzekeren van de wacht, enzovoort, wat geen denderende bezigheden zijn.

Bovendien worden de miliciens vaak gebruikt voor vrij «eigenaardige» diensten in het leger. Een aantal diensten van eenheden of kwartieren, zogenaamde bijzondere diensten, functioneren eigenlijk slechts om de middelen van het leger aan te vullen. Met deze aanvullende middelen worden dan vaak fantasietjes gedaan. Dat is een publiek geheim.

Ondanks het nijpende tekort aan personeel, vindt het leger nog altijd de nodige miliciens om kelner, barman of boekhouder te spelen in die organisaties. Deze feiten dragen er zeker niet toe bij de miliciens te overtuigen van het nut van de legerdienst.

De motivering voor de legerdienst moet reeds gebeuren in het onderwijs. In het onderwijs, vooral in het secundair onderwijs, wordt vaak te denigrerend opgetreden ten opzichte van de legerdienst. De jongeren worden niet meer gewezen op de waarde van de legerdienst en er wordt vaak gespot met begrippen als vaderlandsliefde, enzovoort.

Deze begrippen zijn natuurlijk verouderd, maar wij zouden onze jonge mensen toch moeten kunnen bijbrengen dat, indien zij wensen dat de gemeenschap waarin ze leven niet wordt zoals die in sommige landen in Europa en ook in andere werelddelen, zij daarvoor een inspanning moeten kunnen opbrengen. Zoals ik daarnet reeds heb gezegd, moet dit in eerste instantie via het onderwijs gebeuren.

Vroeger gebeurde dit ook in de jeugdbeweging. Daarom begrijp ik uw houding niet goed, mijnheer de minister, inzake het toekennen van verlof voor kampen aan jeugdleiders. In de jeugdbeweging waarvan ik indertijd lid was, waren een aantal leiders officier in het leger, onder meer bij de luchtmacht. Dit schiep een bepaalde band tussen de jeugdbeweging en het leger. Ik kan niet zeggen dat die leiders ons trachtten te militariseren. Integendeel, hun aanwezigheid bevorderde ons vertrouwen in het leger en leerde ons inzien wat de militaire dienstplicht kon inhouden.

Het is mijns inziens derhalve fout niet alles in het werk te stellen opdat de jeugdleiders die hun legerdienst vervullen de kampen van hun jeugdbeweging kunnen leiden. Zij kunnen immers de beste ambassadeurs zijn bij de jonge mensen om hun diets te maken dat het leger wel zin heeft, dat het karaktervormend is en dat het werkelijk nodig is. Aldus kunnen zij bij de

jeugd een positieve houding creëren ten opzichte van het vervullen van hun legerdienst. Ik betreurt dan ook dat men krenterig is voor het toekennen van speciale verlofdagen aan jeugdleiders en ik hoop dat dit voortaan zal verbeteren.

Ik zou ook nog iets willen zeggen over de actieve beroepsmilitairen. Het spreekt vanzelf dat ook zij gemotiveerd moeten blijven. Het beroepspersoneel bij het leger zou per definitie jong, dynamisch en krijgshaftig moeten zijn. Wij stellen spijtig genoeg vast dat dit niet altijd zo is. Dit heeft verscheidene oorzaken.

Het beroep van militair wordt sociaal weinig gewaardeerd en vooral de lagere graden worden sterk onderbetaald. Dit geeft aanleiding tot rekruteringsmoeilijkheden. Er is veel berusting en gelatenheid bij de beroepsmilitairen, vooral na zoveel hervormingen die dikwijls de desorganisatie nog hebben in de hand gewerkt.

Een ander nefast punt is de als het ware «automatische» bevordering in het leger. Dit speelt een belangrijke rol in het officierenkader, want tot de graad van kapitein-commandant is de bevordering vrijwel automatisch. Dit geldt ook in het kader van de onderofficieren. Van onderofficier wordt men automatisch bevorderd tot adjudant. Sommigen vragen zich dan ook af waarom zij zich moe zouden maken. Ook dynamische elementen verliezen dikwijls deze kwaliteit zodra ze beseffen dat men in het leger vaak moet vechten tegen de bierkaai. Daarbij komt nog dat veel jonge gemotiveerde elementen in het leger worden afgeremd door mensen die een bepaalde graad bereikt hebben en niet meer voor bevordering in aanmerking komen. Ik denk hierbij in het bijzonder aan de commandanten die aan het einde van hun loopbaan zijn en statutair veilig staan.

Wij moeten de actieve beroepsmilitairen derhalve opnieuw trachten te motiveren. Ik herhaal dat wij het standpunt in verband met de modernisering van het leger delen dat luitenant-generaal Charlier onlangs op zijn persconferentie heeft ingenomen.

Om de actieve beroepsmilitairen voldoende te motiveren, moeten bepaalde premies hun niet voortdurend worden ontnomen, en moeten ze zo weinig mogelijk ongevraagd worden gemuteerd. Mutenen veroorzaakt dikwijls familieproblemen, veroorzaakt kosten en brengt het verlies van de vriendenkring met zich. Een mutatie vereist telkens opnieuw een sociale aanpassing. Ik begrijp dat een aantal beroepsmilitairen, vooral op latere leeftijd, niet graag muteren.

Ik stel voor, naast een systeem van premies en gunsten in het leger, eens na te denken over een systeem van stimulering waarbij de betaling van de wedde wordt opgesplitst, voor de ene helft op basis van de graad en voor de andere helft op basis van de functie. Het koppelen van deze beide begrippen kan tot een betere uitbetaling van de wedden in het leger aanleiding geven.

Ook moet een premie worden toegekend voor de grondige kennis, niet alleen van de tweede taal, maar ook van de derde en de vierde taal. Ons leger is in NAVO-verband vrij internationaal gericht. De militairen die een speciale inspanning leveren om vier talen te leren, moeten daarvoor met een premie worden beloond.

Het personeelsstatuut van de militairen moet worden losgekoppeld uit het openbaar ambt. Daarvoor bestaan een aantal goede redenen. Zo is een voortdurende aanpassing vereist aan de opdrachten en de wisselende noden van het leger. De mogelijkheid moet geboden worden de getalsterkte en het bezoldigingspeil aan te passen aan die wisselende noden en opdrachten. Ik ben er voorstander van het personeelsstatuut van de militairen los van het openbaar ambt op te vatten.

Mijnheer de minister, ik vraag uw aandacht voor het probleem van de vrouw in het actieve kader en in het reserviekader. Voor de rijkswacht heeft mevrouw Tyberghien deze problematiek aangesneden. Het heeft geen zin beide geslachten dezelfde fysieke testen op te leggen. Alleen voor gelijkaardige functies heeft dit enig nut. In het leger kunnen een aantal functies beter door vrouwen worden uitgeoefend. De fysieke voorwaarden daartoe moeten dan ook worden aangepast. Ik stel voor dat probleem

voor het leger — zoals mevrouw Tyberghien het voor de rijkswacht heeft gevraagd — onder de loep te nemen. De vrouwelijke aanwezigheid in het leger, zowel als in de rijkswacht, moet naar waarde worden geschat omdat het hoe dan ook een middel is om het leger humaner te maken.

Een ander personeelsprobleem is dat van de tijdelijke militairen. Het statuut van de militairen met een contract van tien jaar moet dringend worden aangepast. Vooral hun sociaal statuut moet worden gelijkgesteld met dat van andere categorieën, in het geval zij werkloos worden. De overgang naar andere sectoren voor de tijdelijke militairen moet worden versoepeld. De aanwervingsvoorwaarden bij de aanvang moeten voor deze categorieën worden verstrengd, doch de overgangsexamens naar het aanvullend en actieve kader moeten worden vereenvoudigd. Wanneer men — zoals ik meen begrepen te hebben uit de opvattingen van luitenant-generaal Charlier — het aanvullingskader zou laten vallen, moet de overgang naar het actieve kader mogelijk zijn. Dit kan geschieden met aangepaste en vereenvoudigde examens.

Er is het probleem van de kapitein-commandanten die vrij vroeg uit het leger worden ontslagen en terugvallen op 65 pct. van hun maandwedde, dikwijls op een ogenblik dat zij nog een zware gezinslast hebben. Ik meen dat ook hier een betere oplossing moet worden gevonden en dat wij ons kunnen spiegelen aan de situatie in Nederland waar de kapitein-commandanten in het leger kunnen blijven tot de leeftijd van 58 jaar. Het blijkt dat dit langer aanblijven in feite nog een besparing oplevert. Ik vraag u dan ook daarover te willen nadenken en er een oplossing voor te zoeken.

Een ander probleem, de situatie van de beroepsmilitairengeneesheren in het leger. Van de ongeveer 230 beroepsmilitairengeneesheren zijn er 225 die op kosten van Landsverdediging dokter zijn geworden. Enkele uurtjes in de voormiddag aanwezig zijn om de officierswedde op te strijken en de rest van de dag besteden aan een meer lonende privé-dokterspraktijk vinden wij niet langer toelaatbaar. Ofwel stapt Landsverdediging af van het betalen van die opleiding tot dokter en zal men doktersberoepsmilitairen moeten aanwerven onder bepaalde voorwaarden, ofwel zal men het met miliciens moeten doen. Het bestaande systeem achten wij niet langer verantwoord. Vele van die dokters maken immers misbruik van hun beroepssituatie.

Er is nog het probleem van de onderbezetting van de posten volgens de organisatietabel en de overbezetting op de staven en de administratieve diensten die alsmaar groter wordt. Sommige collega's hebben die kwestie hier op de tribune reeds aangeklaagd. Wanneer wij in het buitenland moeten vertellen dat er in ons klein leger ongeveer 40 generaals zijn en wij een vergelijking maken met de toestand in het Amerikaanse leger, dan beseffen wij zeer goed dat er iets niet klopt. Wij moeten een middel vinden om binnen de kortst mogelijke tijd dit aantal tot een redelijk cijfer terug te brengen.

Een ander probleem is de bevoegdheid van een korpscommandant ten opzichte van zowel het burgerlijke als het militaire personeel. Die bevoegdheid is te klein. Een korpscommandant moet zijn personeelstekort zelf kunnen opvullen. Door het feit dat dit niet kan, wordt het personeel niet efficiënt gebruikt en is er inderdaad voor het vervullen van bepaalde diensten een schromelijk tekort aan personeel.

In verband met het personeel moet er ook iets worden gedaan aan het algemeen reglement voor de arbeidsbeveiliging, het zogenaamde ARAB. Dat moet voor de beroepsmilitairen en de miliciens toepasselijk worden gemaakt, op enkele uitzonderingen na die dan bij koninklijk besluit kunnen worden vastgelegd, bijvoorbeeld het omgaan met springstoffen door 17-jarigen.

Niettemin vinden wij dat het het personeel ten goede zou komen mocht het algemeen reglement voor de arbeidsbeveiliging van toepassing worden verklaard voor de actieve militairen en voor de dienstplichtigen.

Wij menen dat aan gevaarlijke of risicodragende opdrachten een vergoeding of een premie moet worden verbonden. Volgens informatie waarover wij beschikken, zou de bijzondere veiligheidsbrigade Diane van de rijkswacht, die weliswaar

bestaat uit vrijwilligers, optreden zonder enige bijkomende premie of vergoeding.

Bij de ontminners in het leger is het nog erger. Zij krijgen wel een premie, maar die bedraagt 2,5 frank per dag. Dat is niet ernstig en werkt demotiverend. Als men een premie moet geven voor een gevaarlijke opdracht of voor een risico dat men beroepshalve loopt, moet die premie ook « fatsoenlijk » zijn.

Bovendien is het niet duldbaar dat de vliegpremie van een helikopterpiloot bij de land- en de zeemacht merkkelijk lager is dan bij de luchtmacht. Wij vragen dat er voor de gevarenpremie geen onderscheid wordt gemaakt tussen de krijgsmachten.

Tot daar enkele vrij algemene opmerkingen die alle te maken hebben met het personeel en het personeelsbeleid.

Tot slot nog een opmerking over de bemanning van de sleutelposten.

Er heerst bij de Vlaamse officieren een ware malaise. Hiervoor zijn enkele goede redenen. Er is de kwantitatieve en kwalitatieve verdeling van functies tussen Vlamingen en Franstaligen. De heer De Bremeaeker heeft daarover reeds gesproken op de tribune.

Een aantal voorschriften regelen het kwantitatieve aspect. Wij stellen vast dat op de belangrijkste posten op het ogenblik bijna uitsluitend Franstaligen worden aangetroffen. Het betreft vooral de chefs, verantwoordelijk voor de planning. Het gaat over echte sleutelposities omdat daar over de toekomst wordt beslist. De relatie met bedrijf en politiek is van grote betekenis. Vlaanderen komt volgens ons niet aan bod.

Dit probleem wordt groter als men vaststelt dat ook de topfuncties bijna uitsluitend in Franstalige handen zijn. Franstalig zijn: de chef van de generale staf, de chef van de landmachtstaf, de chef van de luchtmachtstaf. De chef van de zeemachtstaf is Nederlandstalig, maar hij is feitelijk een Franstalige op de Nederlandse taalrol. Zijn eveneens Franstalig: de chef voor de contacten met het ministerie van Economische Zaken en het bedrijfsleven, de chef van de aankoopdienst en de bevelhebber in Duitsland.

Nu er zoveel belangrijke beslissingen moeten worden genomen, zijn de Vlaamse officieren ongerust. Welk zal hun inbreng zijn in de herziening van het takenpakket en de daaruit voortvloeiende organisatie, in de personeelsbezetting en in de investeringen? Men gaat meer dan één generatie binden op een ogenblik dat door de staatshervorming zoveel bevoegdheden, die soms ook een impact hebben op het defensiebeleid, naar de Gemeenschappen en de Gewesten worden overgeheveld. Dit is een ernstig probleem.

Het meest verontrustend is het bevorderingssysteem. De formule van het wapencomité is een echt anachronisme. De Vlaamse aanwezigheid is er niet gewaarborgd. Een aantal Nederlandsonkundigen beslissen over de bevorderingen van Vlaamse officieren.

Van buitenuit heeft men meestal alleen zicht op het aantal. Kan men er echter zeker van zijn dat met deze formule de beste Nederlandstalige officieren een kans krijgen?

Mijnheer de minister, tot slot voeg ik er nog aan toe dat het natuurlijk wel gemakkelijk is voor u om op de tribune te verklaren dat noch de rijkswacht, noch het leger gepolitiseerd zijn. Ik beweer niet dat u als minister rechtstreeks ingrijpt, maar de scheve situatie die bij de administratie bestaat, meer bepaald in de directiecomités, bestaat in het leger op het vlak van de wapencomités. De politiek wordt er niet door politici bedreven, maar door militairen met een bepaalde politieke verbondenheid. Wie hen ook beïnvloedt en op welke manier dat gebeurt, de resultaten zijn precies dezelfde als wanneer beroepspolitici de beslissingen zouden nemen. Ik betreur dat ten eerste en vraag dan ook dat het systeem van de wapencomités niet alleen omwille van de communautaire verhoudingen, maar ook omwille van de fair play bij de benoemingen in het leger en de rijkswacht wordt herzien. Men moet proberen een andere methode te vinden om op een fatsoenlijke manier te bevorderen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Janzegers.

De heer Janzegers. — Mijnheer de Voorzitter, de opmerkingen die ik maakte naar aanleiding van de bespreking van de begroting van de Rijkswacht inzake de laattijdigheid van het indienen van begrotingen, geldt uiteraard ook voor deze begroting.

Een andere bron van ergernis is de manier waarop senatoren van niet-erkende fracties worden behandeld. Uiteraard heeft dat te maken met interne reglementen die op maat kunnen worden gemaakt en waarvoor de minister uiteraard niet verantwoordelijk is. Maar het gevolg is dat ik als enige senator nog steeds niet beschik over het zogenaamd rapport-Charlier. En dat is wel herhaaldelijk beloofd en heeft zelfs geleid tot een vraag van de heer Péciaux aan een medewerker van de minister. De man deed een nieuwe belofte, maar het rapport heb ik nog altijd niet.

Van de bespreking van de begroting wens ik voornamelijk gebruik te maken om de aandacht van de minister te vragen voor een aantal dringende problemen waarmee mensen binnen de krijgsmacht te maken hebben.

Zo zijn er ook verscheidene maatregelen die los staan van het rapport-Charlier, onder andere de afschaffing van de drie korpsen. Ik heb echter met zeer veel aandacht naar collega De Bremeaeker geluisterd en heb opgemerkt dat hij over dezelfde tekst beschikt als ik. Dat betekent dat wij onze wijsheid uit dezelfde bronnen putten. Het is een goede zaak dat de militaire bonden hun verzuchtingen aan verscheidene senatoren toevertrouwen. Dat pleit voor hun onafhankelijkheid tegenover het Parlement. Ik zal dat deel van mijn uiteenzetting dus ter zijde laten. Ik sluit mij wel aan bij de opmerkingen, vragen en bevestigingen die de heer De Bremeaeker naar voren heeft gebracht.

Ik ben even afwezig geweest en ik hoop dat ik met het probleem dat ik nu wil aansnijden, niet in herhaling vervel. Het gaat over de militaire muzikanten, wier slogan « Minder raketten, meer klarinetten » mij als groene zeer sympathiek overkomt. De jongste ontwikkelingen in verband met de militaire muziekkapellen en vooral het geval van de 83 mensen die hun job van muzikant verliezen, zijn op zijn zachtst gezegd dramatisch. Op 3 juli 1989 worden twee muziekkapellen afgeschaft, namelijk de Grenadiers en de Ardense Jagers.

Het ergste wat werd gevreesd, is werkelijkheid geworden: 83 jonge professionele muzikanten zullen tot het einde van hun lopend contract, van vijf maanden tot vier jaar, als gewoon soldaat in een eenheid worden geplaatst. Wat zijn de gevolgen?

Een professioneel muzikant die vijf maanden tot vier jaar zijn instrument niet kan bespelen, is uitgeteld en niet meer competitief om aan examens voor andere orkesten mee te dingen.

De eersten wier contract afloopt moeten wachten tot begin november. Het schooljaar is dan reeds een tijdje bezig. Lesgeven is dus uitgesloten.

Het vraagt een enorme inspanning om na maanden inactiviteit weer op niveau te komen. Ik vrees dat velen door deze maatregel emotioneel zo een opdoffer zullen krijgen, dat zij als muziekkunstenaars verloren zullen zijn.

De overgrote meerderheid zou — wij hopen dat dit een fout bericht is — naar Duitsland worden gestuurd. Wat gebeurt er met de burger-amateursorkesten waar velen dirigent van of speler in zijn? Goede en geschoolde dirigenten zijn nu al zo moeilijk te vinden. Deze maatregel treft dus ook vele honderden burgers.

Er zijn muzikanten die zich nog vervolmaken aan één van de Koninklijke Muziekconservatoria. Aan hun studies komt nu eveneens een abrupt einde.

Ik vraag me af of de Ministerraad en vooral de minister van Landsverdediging op de hoogte is van de gevolgen van die maatregelen. Met een heel klein beetje politieke wil moet het toch mogelijk zijn om die 83 talentvolle muzikanten te behouden in de muziekkapellen. Waar zijn de besparingen als deze musici gewoon naar een andere post worden doorgeschoven?

De manier waarop alles gebeurt, is ook beneden alle peil. De muzikanten signaleren mij dat ze alleen een onderofficier hebben gezien met de mededeling dat alle « tijdelijke vrijwilligers » als

gewoon soldaat naar een andere eenheid moeten. Daarbij wordt die 83 mensen een model B voorgelegd met alleen hun naam op en met de verplichting dit te ondertekenen. Dit lijkt op een blanco cheque die ter ondertekening wordt voorgelegd. Niemand is ervan op de hoogte welke gevolgen dit kan hebben. Het is goed mogelijk dat ze daarmee hun eigen muzikaal doodvonnis hebben getekend. Op de koop toe moet een zeer belangrijke beslissing — in het leger blijven of weggaan — op enkele minuten worden genomen. Men laat zelfs geen bedenktijd. Dit alles getuigt van een verregaande onmenselijkheid.

Hoe komt het dat militaire muzikanten zelf hun instrumenten moeten bekostigen, zowel het aanschaffen als het onderhoud ervan, en daarvoor geen enkele vergoeding krijgen? De kostprijs van een instrument varieert van 70 000 frank tot 300 000 frank.

Kan de minister ingaan op de volgende eisen en voorstellen van de muzikanten?

Dat de 83 tijdelijke vrijwilligers kunnen blijven in de muziekcapellen en de mogelijkheid krijgen om een vast contract aan te gaan.

Dat er eindelijk eens werk gemaakt wordt van een degelijk statuut voor alle militaire muzikanten of zij benoemd zijn of niet. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de duur en de moeilijkheidsgraad van hun studies. Deze studies zijn vaak te vergelijken met universitaire studies, dus ook gemakkelijk te vergelijken met de studies van een officier. De studies die de kapelmeesters hebben gedaan zijn vergelijkbaar met een doctors-titel aan een universiteit. Toch moeten zij beginnen als onderluitenant en geraken zij niet verder dan kapitein-commandant. Van onderwaardering gesproken.

Kan er werk worden gemaakt van een degelijke promotie voor de muziekkapellen? Met een beter beheer kunnen de muziekkapellen een veel hoger rendement halen.

Militaire muzikanten zijn personen in het leger die hun job met hart en ziel doen. Daarvoor worden zij nu gestraft.

Kan men de begroting voor de militaire kapellen niet spreiden over Landsverdediging en andere departementen, de provincies en de Gewesten omdat zij toch aan cultureel werk doen? Dit zou ook een efficiënte en kostenbesparende werking mogelijk maken. Kan er ter zake geen overleg gebeuren?

Een ander voorbeeld: Iemand heeft deelgenomen aan een wervingsexamen voor militair muzikant. Hij werd gerangschikt en werd door de militaire overheid uitgenodigd om een functie waar te nemen als orkestmuzikant. Een tijdelijk contract van minimum twee jaar tot maximum vijf jaar wordt hem aangeboden. Gedurende de eerste twee jaar van dit contract wordt van de muzikant verwacht dat hij zich voorbereidt op een benoemingsexamen.

Vindt u het ernstig, mijnheer de minister, dat, ondanks het feit dat deze militaire muzikanten een dergelijke carrière in het leger aangeboden krijgen, zij per 3 juli 1989 aan een andere eenheid worden overgedragen en hen op deze manier hun functie als muzikant ontnomen wordt?

Hoe komt het dat in de brief van admiraal De Wilde van 20 april van dit jaar staat dat alle tijdelijke muzikanten wier contract vóór 31 oktober 1989 vervalt nog éénmaal mogen bijtekenen als tijdelijk muzikant?

Desondanks wordt in het telegram van 13 juni 1989 vermeld dat alle tijdelijke muzikanten van alle muziekkapellen ter beschikking zullen worden gesteld van hun macht vanaf 3 juli 1989 en voor een andere ambtsgroep aangewezen zullen worden. Men zou de tijdelijke muzikanten het statuut van topsporter geven. Hoe gaat dit in zijn werk en in hoeverre kunnen die muzikanten daar zeker van zijn? Zijn deze maatregelen de laatste of bestaan er nog plannen om andere muziekkapellen af te schaffen?

Voor de dienstplichtigen is er natuurlijk het ontwerp van statuut dat na het reces ter discussie zal staan in de senaatscommissie voor Landsverdediging. Het is misschien voorbarig hier nu reeds de discussie te openen. Alleen wil ik aanstippen dat een belangrijk element als de vrijheid van vereniging niet opgenomen is in dit statuut. Het is een gekke vaststelling dat,

ondanks resoluties van het Europees Parlement in 1984 en van de parlementaire vergadering van de Raad van Europa in 1988, men dit blijkbaar nog steeds afwijst. Hetzelfde gebeurt ook elders. 200 jaar na de Franse Revolutie moeten de Franse militairen dit recht ook nog ontberen en dat allemaal op een ogenblik dat de Sovjet-generaal, Noshin, in Nederland onlangs op een bijeenkomst van Euromil verklaarde dat het in de lijn ligt van de democratisering van de Sovjetstrijdkrachten het verenigingsrecht toe te kennen.

M. Pécriaux. — Attendez de disposer du projet pour en discuter, cher collègue.

De heer Janzegers. — Inderdaad, ik stel alleen vast dat de vrijheid van vereniging niet in het ontwerp is opgenomen.

Over het probleem van de dienstplichtige jeugdleiders hebben we het heel uitgebreid gehad de jongste maanden. Ik wilde daar oorspronkelijk niet meer op terugkomen. Nu blijkt echter dat er toch wel een loopje genomen wordt met de manier waarop de dagen worden toegekend. Zo zijn er 12 aanvragen toegestaan van meer dan 15 dagen, ook 9 extra dossiers die laattijdig waren ingediend, werden aanvaard en 700 niet opgeruikte dagen aan Franstalige kant worden nu opgevraagd om het project van *Jeux d'Ecole en Été-Jeunes* op te vullen. Hier rijst de vraag welke dienstplichtigen hiervoor in aanmerking komen en hoe het komt dat begin juni nog verlofdagen kunnen worden aangevraagd door dienstplichtigen. Graag kreeg ik hierop een duidelijk en volledig antwoord.

Omstreeks 1955 diende het Humanistisch Verbond een verzoek in tot aanstelling van consultants in het leger. Hoewel hieraan geen gevolg werd gegeven, bleef het dossier in studie. Sedert het begin van de jaren zeventig werd het een zaak van de regering. Opeenvolgende ministers namen het dossier met meer of minder enthousiasme in behandeling. Parlementaire initiatieven en interpellaties zetten niet veel zoden aan de dijk. Ministers kwamen en gingen, beloofden en vergaten, hoewel reeds heel wat uitvoerend wetgevend werk was verricht.

Na dertig jaar zou men wel mogen vragen of er van de aanstelling van lekenconsultanten al dan niet werk zal worden gemaakt.

Voor de opruiming van de ongeveer 160 ton chemische wapens in de Westhoek is er ongeveer 200 miljoen uitgetrokken.

Iedereen weet dat wij in 1914, ondanks onze internationaal gearandeerde neutraliteit, het slagveld werden van de grootmachten en dat deze scheikundige wapens bij ons voor het eerst werden gebruikt door de oorlogvoerende Duitsers, door de Fransen en door de Engelsen.

Velen vragen zich af of deze kosten van opruiming en vernietiging niet verhaald kunnen worden op de verantwoordelijken volgens het principe dat de verantwoordelijke vervuiler moet betalen.

Oud-leerlingen van de Koninklijke Militaire School signaleren mij dat hun diploma afgeleverd door die school niet erkend wordt. De propaganda waarin het leger kandidaat-officieren een vorming tot burgerlijk of industrieel ingenieur belooft, is dus misleidend. Hetzelfde gebeurt ook met talrijke andere brevetten, onder andere dit van piloot. Officieren die om een of andere reden aan de slag willen buiten het leger staan daardoor voor gesloten deuren.

Zou het dan niet wenselijk zijn ofwel het programma te wijzigen, ofwel de misleidende advertenties te schrappen?

Tenslotte vragen piloten van de luchtmacht of het project dat de burgerlijke aansprakelijkheid van de rijkswachters regelt niet kan worden uitgebreid tot de andere groepen van de krijgsmacht. Zij verwijzen hierbij naar de pijnlijke nasleep van het vliegtuigongeval in Visé in 1986, waarbij de familie van de verongelukte piloot moest opdraaien voor de schadevergoeding.

Tenlotte vinden wij het ook jammer dat de begroting wel oog heeft voor maatregelen die ingegeven werden door budgettaire beperkingen, maar niet voor maatregelen die inspelen op veranderingen in de wereld, zoals de nieuwe Oost-Westrelaties en de gebeurtenissen in China, waar nogmaals aangetoond werd dat

het leger of bepaalde legeronderdelen vrij gemakkelijk voor intern gebruik worden aangewend, of voor voorstellen om het begrip landsverdediging te verruimen tot andere vormen van weerbaarheid. Misschien kan hiervan ook eens werk gemaakt worden. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Ottenbourg.

De heer Ottenbourg. — Mijnheer de Voorzitter, het plan van generaal Charlier is doorslaggevend geweest bij het opstellen van de begroting 1989 en zal nog doorwegen bij het opstellen van de begrotingen voor 1990 en de volgende jaren.

Op de begroting van 1989 is een bedrag van 102,7 miljard ingeschreven. In het plan van generaal Charlier wordt nochtans gezegd dat de begroting niet mag dalen onder 104,8 miljard, indien wij aan onze NAVO-verplichtingen willen voldoen. Mijnheer de minister, u heeft vorige week een persbericht verspreid waarin u uitleg hebt gegeven over de nieuwe stijl van bevelvoering in het leger, die ik ten zeerste toejuich, en over de begrotingsvoorstellen voor 1990. Uit die berichten blijkt dat voor dat jaar het bedrag van 104,8 miljard weer naar voor wordt geschoven.

Welke voorstellen zullen er in 1989, dat al voor de helft voorbij zal zijn na de goedkeuring van de begroting, sneuvelen of niet worden gerealiseerd? Ik hoop dat uw algemene beleidslijnen, die vandaag reeds herhaaldelijk ter sprake kwamen, hieronder niet zullen lijden. Ik denk hierbij speciaal aan een aantal positieve voorstellen, zoals de herwaarderding van de militaire dienst, het statuut van de dienstplichtigen en de herziening van het statuut van de tijdelijke militairen.

Voor al het wegvallen van de maatregelen inzake de tijdelijke militairen, die gemakkelijker zullen kunnen overstappen naar het aanvullend kader, zal heel wat problemen scheppen. De heer De Breme heeft ook hierop gewezen en ik zal er dus niet dieper op ingaan. Onze fractie is van oordeel dat deze maatregel zo spoedig mogelijk moet worden gerealiseerd. Sommige tijdelijke militairen vertoeven immers al meer dan zes jaar in het ongewisse over hun toekomstig statuut.

Tijdens de belangrijke en interessante bespreking van de begroting in de commissie hebben wij onze bewondering en waardering voor het plan-Charlier geuit. Toch roepen enkele besparingsmaatregelen van dit plan een aantal vragen bij mij op.

De heer Egelmeers en anderen hebben het al gehad over de afschaffing van twee militaire muziekkapellen. Er zijn echter ook nog andere maatregelen die vragen doen rijzen, zoals de afschaffing van het munitiedepot in het Meerdaalwoud.

Het Meerdaalwoud is gelegen in het arrondissement waar ik woon en ik hoor daar dus veel over.

In het verslag wordt vermeld dat de afschaffing van dat munitiedepot in het jaar 2000, wat nog tien jaar van ons is vermijderd, een besparing van 135 miljoen per jaar met zich zal brengen.

In de politiek kan er op tien jaar tijd veel gebeuren, en zelfs de beste plannen kunnen op die tijd worden gewijzigd. Indien dit cijfer juist is kunnen wij zulks alleen maar toejuichen. Ik heb in de commissie gevraagd daarover meer details te krijgen, meer precies over de berekeningen om aan dat cijfer te komen. Ik twijfel niet aan het nut van het plan en aan de besparingen, maar het is voor een politicus steeds aangenaam de tegenstrijdige beweringen van anderen met harde cijfers te kunnen weerleggen.

Er is hier ook reeds op gezinspeeld dat niet alleen de besparingen, maar ook de sociale situatie van de militairen vragen doen rijzen. Een delegatie van de commissie voor de Defensie heeft vorige week het depot in het Meerdaalwoud bezocht. Meer dan 100 van de ongeveer 200 beroepsmilitairen hebben in de omgeving gebouwd. Concreet betekent dit dat deze mensen bij de sluiting verder weg in een nieuwe omgeving zullen terechtkomen en nieuwe taken toebedeeld zullen krijgen. Dit zal de nodige sociale begeleiding vergen.

Mijnheer de minister, ik zal de punten die door vorige sprekers werden aangehaald niet meer herhalen. Ik zou het op prijs stellen op alle gestelde vragen een antwoord te horen. Ik zal, samen

met de collega's van de CVP-fractie, deze begroting goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Coëme, ministre.

M. Coëme, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, je tiens tout d'abord à remercier M. Eicher, notre rapporteur, qui a accompli sa tâche de manière remarquable.

Au terme de la discussion des budgets de la Gendarmerie et de la Défense nationale, je dois vous dire que je suis particulièrement conscient et heureux de la haute tenue du débat que nous avons eu cet après-midi.

Je structurerai ma réponse en quatre parties, en fonction des interventions que j'ai entendues. J'aborderai en premier lieu le plan Charlier avec toutes les perspectives de réorganisation de l'armée qu'il implique. J'apporterai ensuite une réponse aux problèmes sociaux qui ont été soulevés. J'en viendrai, en troisième lieu, aux aspects économiques de la défense et je terminerai par le contexte international.

A propos du plan Charlier, M. Ottenbourg m'a interrogé sur le budget. Le général Charlier estime, dans son étude, que 104 milliards sont nécessaires au bon fonctionnement de nos forces armées. Nous n'atteignons pas ce chiffre cette année, mais nous n'en sommes pas loin.

Nous pensons donc que la situation n'est pas dramatique. Le général Charlier partage d'ailleurs cet avis.

Vous devez savoir que le montant de 104,8 milliards, dont j'ai parlé la semaine dernière au cours d'une conférence de presse pour le budget de l'année prochaine, a été arrêté à la suite d'un contact entre les forces armées et mon cabinet, car le budget initial s'établissait à 106 milliards. Nous réalisons donc déjà une économie de 2 milliards.

Ce montant de 104 milliards ne constitue pas un chiffre fétiche correspondant à celui qui a été avancé par le chef d'état-major général dans son étude. Il est simplement établi sur la base retenue pour 1989, à laquelle il convient d'ajouter la répercussion des 3 p.c. de révision intersectorielle qui s'appliquent à l'ensemble des services publics, y compris le personnel militaire. Il ne s'agit donc pas d'une augmentation, mais simplement d'une adaptation.

Je remercie M. Ottenbourg de l'appréciation qu'il a portée sur le budget de la Défense nationale et des souhaits qu'il a exprimés pour son bon aboutissement. J'espère que sa voix sera entendue parce qu'il y en a d'autres. Voici deux mois environ, un membre éminent de la Chambre des représentants a émis le souhait de voir les budgets de la Défense diminuer de 5 p.c.

Si cela devait se produire, je puis vous assurer que certains postes ne seront pas touchés.

Mais on ne peut diminuer le budget de la Défense nationale sans risquer, par le fait même, d'atteindre des points importants auxquels vous avez fait allusion, comme la motivation du personnel ou la revalorisation du service militaire. Je n'en parle pas à la légère; il faut le savoir... C'est pourquoi je pense que ce budget sera difficile à établir. Certains laissent entendre que l'on pourrait prélever telle somme à tel poste... On oublie rarement de citer le budget de la Défense. Lorsque je me rends compte des difficultés qui se présentent au moment où on tente d'obtenir à moyen terme 2 milliards d'économies dans le fonctionnement — c'est le résultat du plan Charlier —, je me dis que demain, faire des économies sera vraiment très difficile, très délicat et — n'en doutez pas — impopulaire.

Pour se faire une idée précise des problèmes que nous rencontrons, j'ajoute que les 2 milliards d'économies récurrentes du plan Charlier ne seront obtenus qu'en 1992-1993. En effet, nous souhaitons gérer d'une manière humaine la problématique du personnel concerné par ledit plan et non pas traiter ces questions à la légère, comme on a pu le sous-entendre à propos des musiciens. C'est ainsi, par exemple, qu'il ne sera question de déménagement du personnel que l'année prochaine, après les vacances, afin que les familles puissent prendre leurs dispositions en tenant compte de l'intérêt des enfants des militaires. L'impact maximum du plan Charlier aura donc lieu en 1992-1993: en

effet, 2,2 milliards de dépenses supplémentaires se répartiront de 1990 à 1992.

Voilà la toile de fond budgétaire. Je ne demande pas plus de crédits pour l'année prochaine, mais il faut se rendre compte qu'on va réaliser plus de 1 milliard d'économies du côté de la Défense à long terme, en matériel, si l'on tient compte de la modernisation très limitée des frégates et des Mirages, de la diminution du nombre d'avions mis à la disposition de l'OTAN — 120 au lieu de 144 — et de la restructuration fondamentale de la force terrestre. Ces « non-dépenses » à venir ne pourront être comptabilisées que dans dix ans, quinze ans, voire vingt ans pour certaines d'entre elles. Entre-temps, des mesures concernant le fonctionnement auront déjà été prises.

Je précise qu'en ce qui concerne le problème du dépôt de Meerdaal, je répondrai par écrit, avec tous les détails de l'opération, bien entendu.

Après avoir brièvement examiné cette problématique budgétaire, je voudrais répondre à M. Péciaux qui a exprimé sa préoccupation quant à la répartition des sacrifices induits par le plan Charlier.

Si l'on s'en réfère aux chiffres bruts de ce plan, on peut avoir l'impression que la force aérienne contribue plus que d'autres : diminution du nombre d'avions, suppression de dépôts de munitions, fusion de deux wings logistiques... Mais la force terrestre est touchée notamment par la suppression des unités antichars. Songez aussi aux JPK dont il a été question à cette tribune et aux quartiers généraux de division qui vont être restructurés en temps de paix.

Evidemment l'impact de ces mesures est moins spectaculaire. Pourtant, un aspect qui ne peut être quantifié, d'où la difficulté de la comparaison, frappe davantage la force terrestre que la force aérienne ou la force navale : c'est l'homogénéisation des brigades, avec une répartition du matériel moderne sur les unités actives et de réserve, ce qui induit, à terme, une économie substantielle.

Par ailleurs, le fait d'entraîner des miliciens, sans passer par une période d'instruction, en unité spéciale, traduirait, je pense, l'effort consenti plus spécialement au départ de la force terrestre.

L'objectif du plan Charlier vise, de toute façon, la sauvegarde de la cohésion de nos différentes forces. Je veillerai personnellement à cet équilibre.

En outre, si l'on envisage le plan à moyen terme, 1989-1992, et si l'on établit la comparaison entre la force aérienne et la force terrestre, on constate que les crédits d'engagement réservés s'élèvent, pour la force terrestre, à 32,273 milliards et, pour la force aérienne, à 32,038 milliards. Nous arrivons pratiquement à l'égalité entre des forces qui ne le sont pas et qui assurent des missions totalement différentes. On pourrait donc prendre votre argument à revers, monsieur Péciaux.

Il est vrai, néanmoins, que les dépenses en matériel sont beaucoup plus élevées à la force aérienne tandis que les dépenses en personnel sont plus importantes à la force terrestre.

A. M. De Beul, je répondrai qu'il ne rime à rien de poursuivre la querelle, par ailleurs très sereine, que nous menons depuis un an en matière de répartition linguistique des généraux. Des arguments peuvent être avancés tant dans un sens que dans l'autre. Je tiens à sa disposition une liste de services dirigés par des néerlandophones.

Votre réflexion, monsieur De Beul, en ce qui concerne les états-majors et les services administratifs, me paraît, par contre, extrêmement pertinente. Trop peu de personnel dans les unités opérationnelles, disiez-vous, et trop dans les états-majors. Cette idée est partagée par les promoteurs de la restructuration. Cette mesure, comme d'autres, est à l'étude et, au début du mois prochain, le général Charlier me présentera les rapports qui en sortiront. Je puis, dès à présent, vous annoncer des modifications substantielles ; ainsi, en ce qui concerne les services administratifs et les états-majors, des orientations ont déjà été prises, les décisions définitives seront arrêtées dans quelques semaines.

Le personnel qui sera libéré par les services administratifs et les états-majors sera mis à la disposition des unités opérationnelles. Cette disposition du plan Charlier a jusqu'à présent échappé à la publicité, mais vous verrez que, demain, la restructuration s'opérera d'abord au sommet. Il n'entre pas dans nos intentions d'organiser des mutations de petit personnel sans procéder à une restructuration fondamentale au sommet, dans l'optique d'une meilleure gestion de l'appareil militaire.

Dans le même ordre d'idées, M. De Bremeaeker a évoqué la suppression des trois corps. La gestion du personnel d'un petit corps pose souvent des problèmes. Il se crée parfois une sorte de « bouchon » qui ne permet pas de nommer les candidats à un grade supérieur vu les limites imposées. L'appartenance à un corps plus grand permettrait de résoudre le problème des officiers spécialistes. D'ailleurs à la force aérienne et à la force navale, les administrateurs militaires n'appartiennent pas à un corps spécifique. De plus, les administrateurs militaires et les ingénieurs de matériel militaire ne sont pas recrutés à la base. Ils appartiennent à un autre corps au moment où ils posent leur candidature après dix à quinze ans de service. On peut donc facilement envisager de les laisser dans leur corps d'origine comme on le fait pour les brevetés d'état-major. La suppression de ces corps ne signifie donc pas la disparition des administrateurs et ingénieurs militaires. La formation et l'octroi de brevets restent prévus comme auparavant.

M. De Bremeaeker nous a également parlé avec beaucoup de pertinence de l'aviation légère. La suppression de ce corps posera peut-être des problèmes supplémentaires. La délégation ministérielle de la commission consultative du personnel avait d'ailleurs proposé de procéder d'abord à un nouvel examen de ce problème. Cette étude a été demandée. Entre-temps, on continue à travailler à la modification de la loi. Après quoi, si le maintien des corps de l'aviation légère se révélait nécessaire, il faudrait alors procéder au moyen d'arrêtés d'exécution.

J'en profite pour répondre à une autre question, posée également par M. De Beul. Un projet d'arrêté royal a été soumis à ma signature visant les cadres linguistiques des agents définitifs de l'OCASC. Je signerai ce projet conforme à l'avis émis le 26 janvier de cette année par la commission permanente de contrôle linguistique qui a siégé, toutes sections réunies, et a abouti à une solution.

Soucieux de respecter les équilibres linguistiques indispensables, je me réfère à une commission qui a pour tâche de conseiller les ministres dans ce domaine.

J'aborde à présent la question sociale à la Défense nationale. D'abord, j'ai pris la décision d'appliquer dans ce département comme dans les autres services publics le régime des 38 heures. Chacun réagira à sa façon, selon son tempérament, avec plus ou moins de sens social. Quoi qu'il en soit, ma décision sera d'application au département de la Défense nationale le 1er septembre prochain.

Combien de fois en un an n'ai-je pas dit que le système dit « des temporaires » était injuste et, à la limite, scandaleux. On fait miroiter à des jeunes une carrière à l'armée alors que l'on sait parfaitement que les passerelles limitent considérablement l'accès des temporaires au cadre de carrière. Ce régime créé en 1976 déjà, a négligé les plus élémentaires mesures sociales d'accompagnement. La suppression du cadre des temporaires interviendra bel et bien : le général Charlier vient de me soumettre un nouveau rapport le confirmant. Je ne serais pas très disert à ce propos compte tenu de la réunion qui est programmée tout prochainement avec les syndicats.

J'ai pris contact avec mes collègues afin d'examiner la problématique sociale et de relever le défi qui consiste à veiller au rajeunissement permanent de l'armée tout en permettant à certains jeunes d'y poursuivre une carrière et en prévoyant pour d'autres, qui après y avoir passé quelques années, ont contracté des engagements dans la vie civile, les mesures sociales d'accompagnement qui s'imposent.

La volonté est nette de mettre fin le plus vite possible à un système injuste pour celui qui souhaite se mettre à la disposition de l'armée et néfaste pour l'armée. Ces jeunes, miliciens ou

temporaires ne peuvent être les ambassadeurs de la Défense nationale ou de l'armée après avoir été traités injustement. Il convient d'assurer pendant quelques années le reclassement des uns et l'intégration des autres.

J'aborde à présent le problème des mutations. En tant que parlementaires, vous recevez très certainement beaucoup de plaintes émanant de militaires. Ces plaintes sont souvent motivées par la façon dont les mutations sont organisées. Il s'agit là d'un problème très délicat. Il est effectivement très difficile de faire en sorte que les préoccupations personnelles et familiales coïncident exactement avec l'organisation de nos forces d'armée. Dans beaucoup de cas, les mutations sont prescrites d'office et ne tiennent compte ni des désirs des militaires ni des avis du service social. En effet, il arrive très souvent que le service social reconnaisse l'existence d'un problème familial dont la gravité justifie parfaitement la mutation, mais qu'il soit rarement tenu compte de cet avis.

A ma demande, l'état-major général réalise une étude. Prochainement, par le biais d'un ordre général, de nouvelles directives seront publiées. Elles respecteront de façon très large les considérations d'ordre personnel et familial. La base de ce nouvel ordre général repose sur le fait que les règles de gestion et le planning des mutations seront portés à la connaissance de tout le personnel militaire. Les gens ont le droit d'être informés; la transparence doit être de mise; la publication des places ouvertes doit être faite régulièrement. Ce sont là des mesures minimales.

Une expérience qui s'est révélée positive a eu lieu en ce début d'année. A l'issue de cette expérience, il a été décidé qu'à l'avenir, en cas de refus d'une mutation, l'autorité militaire aura l'obligation de motiver sa décision. Une procédure d'appel visant au réexamen du droit à la mutation sera instituée.

Sans fixer de limite d'âge, nous allons également veiller à ce que les militaires, après un certain nombre d'années, ne soient plus soumis à cette obligation de mutation. Dans certains cas qui restent à définir, les autorités seraient obligées de suivre les avis du service social de l'armée. Les droits individuels des militaires en matière de mutation seront ainsi mieux préservés. Ces mesures seront plus valorisantes. Evidemment, elles devront être constamment confrontées à la nécessité d'une bonne organisation de nos forces armées.

Je confirme qu'en vertu du plan, deux musiques — les Grenadiers et les Chasseurs ardennais — seront dissoutes à la date du 3 juillet. Selon la première mouture du plan toutes les musiques à l'exception de celle des Guides devaient disparaître. Pour les mêmes raisons que celles qui ont été abondamment évoquées à cette tribune, il était impératif de maintenir une musique par force. Contrairement aux impressions, nous avons le souci fondamental du respect de ces musiciens qui devraient pouvoir se recaser dans d'autres musiques. La possibilité leur est toutefois offerte de rester à l'armée.

A l'avenir, les places vacantes au sein des quatre musiques militaires maintenues seront exclusivement réservées aux militaires de carrière qui appartenaient aux musiques supprimées. Les miliciens ou les civils ne seront donc plus admis.

J'ai par ailleurs demandé, et il en sera ainsi, que le plan ne soit pas appliqué d'une manière aveugle et que l'on envisage sa réalisation sur une durée de deux, trois ou quatre ans. Ainsi, les musiciens des musiques disparues pourront être recasés en fonction des départs dans les quatre musiques retenues.

J'ai appris que l'on avait fait signer des modèles B en blanc. A cet égard, la réaction a été immédiate. Les contacts avec le chef d'état-major ont permis de dissiper l'équivoque. Il était maladroit d'utiliser ces modèles B alors que l'intention était simplement de prendre note des desiderata des personnes concernées. La concertation aura lieu dans les meilleurs délais.

J'ai parfaitement conscience que les mesures envisagées quant aux musiques n'entraîneront pas des économies substantielles. Cependant, vous devez le comprendre, le plan est équilibré; enlever une pierre à l'édifice, en revenant sur la réforme des musiques, amènerait certains à proposer une révision du plan pour d'autres mesures qui sont d'une toute autre importance.

Cela créerait un malaise à l'intérieur des forces car certains pourraient considérer qu'avec l'appui adéquat, ils pourraient échapper aux mesures imposées. Je répète que le plan Charlier dans son ensemble doit être appliqué.

Dans le domaine social, permettez-moi d'évoquer le statut des sous-officiers que je n'ai pas encore abordé.

En ce qui concerne la révision de ce statut, nous veillons d'abord, avant de décider d'une modification statutaire, à prendre note des observations des intéressés eux-mêmes. A ma connaissance, c'est la première fois qu'un tel sondage est organisé quant aux changements souhaités.

Par ailleurs, je partage toutes les appréciations qui ont été formulées à cette tribune en ce qui concerne les miliciens.

Ainsi que la demande m'en a été faite, je me ferai votre avocat auprès du gouvernement pour que le dossier des miliciens soit d'abord étudié en commission du Sénat.

Je précise que celui-ci a été transmis le 3 ou 4 avril au Conseil d'Etat qui devait se prononcer dans un délai de deux mois. Au terme de cette période, nous avons appris officiellement que le Conseil d'Etat refusait de rendre un avis, sous prétexte que le gouvernement n'avait pas approuvé en tant que tel l'avant-projet et, plus fondamentalement, parce que certaines dispositions de cet avant-projet concernent la réserve et, par conséquent, des militaires, ce qui signifie qu'une procédure de consultation doit être engagée.

Dès que j'ai appris cela, j'ai à nouveau présenté le dossier au Conseil des ministres qui a donné trois jours au Conseil d'Etat pour se prononcer, en extrayant tout ce qui devait être soumis à consultation ce qui permettait une réaction bien plus rapide de la part de cette instance. Cela s'est produit il y a une dizaine de jours et je n'ai toujours pas reçu l'avis demandé. Je dois vous avouer que je suis vraiment furieux car mon intention était et reste — même si je reçois l'avis aujourd'hui — de présenter le dossier au gouvernement cette semaine, de façon que l'on puisse, monsieur le Président, procéder à une prise en considération avant les vacances parlementaires, mais vous pouvez constater, comme moi, que le temps commence singulièrement à manquer.

Je tiens cependant à décliner toute responsabilité dans ce retard — aussi bien la mienne que celle de mes services — car tout a été mis en œuvre — nous avons même travaillé la nuit et le week-end — pour être prêts à temps. Manifestement, le problème résulte de l'attitude adoptée, en l'occurrence, par le Conseil d'Etat.

En ce qui concerne les aspects économiques de la Défense nationale, je crois préférable de répéter ce que j'ai déclaré aux responsables des industries dont les activités ont un rapport avec ce secteur. Ces industriels se sont regroupés dans un organisme appelé « CICMA », dont la mission est d'organiser les relations entre les deux parties. Cela concerne notamment l'aéronautique, monsieur Flagodier; je le précise puisque, comme d'autres, vous avez posé la question.

Je vous lis donc un extrait du discours que j'ai prononcé à cette occasion: « L'enjeu, en définitive, pour l'industrie nationale, dans le domaine aéronautique, en fait, est essentiellement lié à la capacité de ce secteur d'affronter le grand marché européen et la concurrence américaine. »

Een nieuwe industriële strategie dient te worden uitgebouwd en moet volgens mij steunen op de noodzaak van een herschikking van de nationale structuur van deze industrie, waarbij een streven naar complementariteit tussen maatschappijen mij onontbeerlijk lijkt; het verwerven van een voldoende industriële en financiële omvang nodig om aan de marktbehoeften te kunnen beantwoorden; klare en duidelijke strategische afspraken in deze sector.

De sector van de luchtvaartindustrie maakt niet zonder enige bitterheid melding van de ontstentenis van een overheidsbeslissing omtrent het gevechtsvliegtuig van de toekomst. Mijn uitlatingen in dat verband waren steeds klaar en duidelijk. Ik heb er steeds op gewezen dat bij de aanpak van dit programma, de noodzaak bestaat het industriële dossier los te koppelen van het militaire dossier. Deze optie wordt door een aantal elementen gerechtvaardigd. Ten eerste, de huidige ontwikkeling van het

internationale gebeuren en de vooruitgang die inzake de ontspanning werd geboekt maken het nu geven van een antwoord op de dreiging van het jaar 2000 geheel aleatoir. Dat antwoord zou ons moeten toelaten het toekomstige gevechtsvliegtuig voor België te bepalen. Ten tweede, de studie van de chef van de generale staf toont zeer duidelijk aan dat in de begroting van Landsverdediging niet de minste ruimte overblijft voor de financiering van onderzoek en ontwikkeling van een dergelijk type vliegtuig.

Dat alles betekent echter niet dat de overheid dit dossier terzijde moet leggen.

Door de wet van 8 augustus 1988, houdende de institutionele hervormingen, werd het volledig industrieel beleid naar de Gewesten overgeheveld. Zij zijn dus momenteel de bevoorrechte gesprekspartners van de industriële wereld en meer bepaald van onze defensie-industrie.

Pour nos industriels, l'essentiel réside, à mon sens, dans la transparence des institutions et dans la définition précise des besoins. Ils doivent maintenant s'adapter aux structures nouvelles de notre pays et de sa politique industrielle. J'ajoutais que le plan à moyen terme, dont on a peu parlé aujourd'hui, leur donne la possibilité de savoir quels sont les besoins, définis en fonction de critères militaires, ce qui leur permet d'adapter leur appareil de recherche et de production. Je terminais en disant que l'industrie de défense doit, aujourd'hui, prendre son destin en mains. Elle ne doit pas attendre que les pouvoirs publics, et notamment la Défense nationale, assurent son avenir. Nous abordons une période dans laquelle, s'il convient d'assurer un certain nombre de commandes publiques de type militaire, les entreprises doivent elles-mêmes réfléchir à leur reconversion. Nous nous dirigeons très certainement vers la fin d'un monopole pour les industries qui dépendent de la défense nationale. Le marché est, à cet égard, hyperprotégé et même si la résistance se prolonge après le 1er janvier 1993, même si les industries de la défense demeurent les dernières à être protégées, il n'en demeure pas moins qu'au cours des années 90, bien des barrières tomberont. C'est pourquoi nous devons inciter nos industriels à se préparer aux affrontements d'une concurrence réelle.

J'ajoute, à l'intention de M. Flagothier, que nos entreprises doivent être conscientes que bien souvent leur taille est insuffisante pour résister à la concurrence internationale. L'accord auquel vous avez fait référence, intervenu entre la FN et la SNECMA, illustre parfaitement la manière dont elles devront travailler. Il est de notre devoir de les informer sur les perspectives de coopération internationale afin qu'elles soient à même de relever le défi auquel elles seront indéniablement confrontées à l'avenir.

J'en arrive à une question sur laquelle nous devrions pouvoir réaliser un consensus: il s'agit des efforts développés en faveur de la paix. Nous essayons de mener cette politique dans un esprit de transparence et de manière démocratique. Cela signifie que les décisions, les orientations ou les engagements dans le domaine de la défense ne peuvent être pris qu'après que le gouvernement en ait été parfaitement informé, ce qui ne fut pas toujours le cas.

Il convient également que le Parlement, tant la Chambre des représentants que le Sénat, soit parfaitement mis au courant de manière à permettre des débats ouverts. Il faut aussi organiser une forme de contrôle politique, tant sur les décisions que sur les engagements et peut-être surtout sur ce fameux processus de *step by step* tel qu'il est organisé dans les réunions internationales. Comment les parlementaires, les membres du gouvernement et la population se sentiraient-ils concernés par le choix de grandes orientations en l'absence de réflexion et de discussions? L'objectif poursuivi est évidemment de favoriser la détente et la paix. Mais de Scheveningen au sommet d'il y a quelques semaines, que de chemin parcouru sur la voie du désarmement!

Lorsque le gouvernement a fait part de sa position après le sommet de Scheveningen qui s'annonçait extrêmement périlleux

pour l'Alliance atlantique, bien peu ont imaginé que la situation serait aussi favorable qu'elle l'est aujourd'hui.

Vous constaterez avec moi que la solidité de l'Alliance est réelle, que les menaces qui pesaient sur le sommet ont été écartées, que la situation a fondamentalement évolué depuis le sommet de Scheveningen, où il était question de moderniser le plus tôt possible, sans négociation aucune.

On envisage maintenant des concertations sur les armes nucléaires à courte portée, après une accélération importante, à Vienne, des négociations sur les armes conventionnelles, la modernisation, dont on a tant parlé, étant reportée à 1992.

Comme d'aucuns l'ont déclaré à cette tribune, un petit pays comme la Belgique a pu démontrer que sans avoir la prétention de donner des orientations déterminantes au sein de l'Alliance, des voies de recherche, de détente et de paix pouvaient être trouvées.

L'essentiel aujourd'hui, après le sommet, me semble être de veiller à ce que le dossier puisse rapidement suivre son cours.

Il y a une dizaine de jours, je représentais le gouvernement au *Defense Planning Group* de l'OTAN, venu très rapidement après le sommet. Nous y avons mesuré les difficultés de mise en application des orientations proposées par le président Bush. Je pense cependant que chacun a pris conscience du fait que la structure militaire devait permettre d'éclairer les diplomates qui vont gérer ce dossier, afin que le 7 septembre les propositions de l'OTAN puissent se trouver sur la table des négociations, à Vienne.

Telle est, me semble-t-il, l'orientation que nous devons prendre, à l'heure actuelle.

Tenslotte wil ik u herinneren aan de punten die tot vandaag ons bleide kenmerken.

Ten eerste, onze voortdurende bekommerning om binnen de internationale gemeenschap te streven naar bevordering van de vrede en de veiligheid in Europa. Dit kwam onder meer tot uiting in het SNF-debat waarin België een doorslaggevende rol heeft gespeeld.

Ten tweede, inzake de gevoerde investeringspolitiek verwijst ik naar enkele belangrijke contracten, onder meer die inzake de lucht-grondkrakten Mistral, de Augusta-helikopters en de ECM-uitrusting voor de F-16 vliegtuigen. Ik wil nogmaals benadrukken dat onze politiek in eerste instantie gericht is op de operationele behoeften, en slechts in tweede instantie kan worden beschouwd als een instrument van economische politiek.

Ten derde, wat het sociale aspect betreft, herinner ik u aan het toekennen van de 38-urige week aan de militairen, alsmede aan het wetsontwerp houdende het statuut van de dienstplichtigen, dat binnenkort aan uw goedkeuring zal worden voorgelegd.

Ten vierde, in deze periode van ontspanning en in het kader van een betere integratie van de strijdkrachten in de natie trachten we, in de mate van het mogelijke, tegemoet te komen aan welbepaalde behoeften van de burgerbevolking door een benadrukking van de hulp aan de natie in al haar aspecten. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bremeaeker.

De heer De Bremeaeker. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil deze bespreking niet nodeloos rekken. Mijn repliek zal dan ook zeer bondig zijn.

Het verheugt mij dat de minister ook bekommerd is om de in het leger tijdelijk tewerkgestelden die slechts op een zeer kleine werkloosheidsvergoeding aanspraak kunnen maken wanneer zij terugkeren naar het burgerleven. Uit artikel 11.11 van de begroting blijkt echter dat het krediet van 2,3 miljoen dat daarvoor was geraamd, in 1989 terugvalt op 1,3 miljoen. U zal uw intenties op dit vlak, mijnheer de minister, dus niet kunnen uitvoeren.

Wat de afschaffing van het korps van de Militaire Administrateurs betreft, heeft de minister mij niet kunnen overtuigen. Dat

het korps slechts 60 à 70 officieren telt is geen afdoende reden om het af te schaffen.

Belangrijker is het werk van het korps. Ik maakte een vergelijking met het Rekenhof en zal de betrokkenen de inspecteurs van het Rekenhof noemen. Zij controleren de andere departementen. Jaarlijks worden hun opmerkingen geformuleerd in het boek van het Rekenhof. Zij moeten vrijuit spreken en moeten daartoe dan ook de mogelijkheid hebben. Zij moeten dus de steun hebben van hun dienst.

Het Rekenhof is, vergeleken met de andere ministeriële departementen, maar een zeer klein korps. Als de betrokkenen de bescherming van hun dienst verliezen, kunnen ze niet meer hetzelfde « enthousiasme » opbrengen en kunnen ze geen grondige controles meer uitvoeren die kunnen wijzen op fouten of gebreken.

Wij moeten bekomen dat de militaire administrateurs niet naar andere korpsen moeten overstappen, willen zij worden bevorderd. (*Applaus.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA DÉFENSE NATIONALE POUR L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1989

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère de la Défense nationale pour 1989.

Wij gaan over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor 1989.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de bespreking van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir documents nos 669-1 et 2, session 1988-1989, du Sénat.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie stukken nrs. 669-1 en 2, zitting 1988-1989, van de Senaat.*)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

Crédits pour les dépenses courantes (Titre I) et pour les dépenses de capital (Titre II)

Article 1er. § 1er. Il est ouvert pour les dépenses du ministère de la Défense nationale, afférentes à l'année budgétaire 1989,

des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

		Crédits dissociés	
	Crédits non dissociés	Crédits d'engage- ment	Crédits d'ordonnan- cement
TITRE I			
Dépenses courantes . .	78 136,6	32 945,4	16 154,0 ⁽¹⁾
TITRE II			
Dépenses de capital . .	303,8	4 223,4	4 405,6
Totaux (Titres I et II)	78 440,4	37 168,8	20 559,6

⁽¹⁾ En dehors de ce montant en ordonnancement, une somme correspondant à 1,7 milliard de francs prévue à l'article 66.06.C de la Section particulière, peut être utilisée.

Ces crédits sont énumérés dans la colonne « Crédits 1989 après la réforme de l'Etat » aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans les tableaux de moyens budgétaires du programme justificatif, font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans les tableaux de moyens budgétaires, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I) en voor de kapitaaluitgaven (Titel II)

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1989 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken) :

		Gesplitste kredieten	
	Niet- gesplitste kredieten	Vast- leggings- kredieten	Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . .	78 136,6	32 945,4	16 154,0 (1)
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . .	303,8	4 223,4	4 405,6
Totaal (Titels I en II)	78 440,4	37 168,8	20 559,6

⁽¹⁾ Buiten dit bedrag aan ordonnanceringsmiddelen mag een som overeenstemmend met 1,7 miljard frank en die ingeschreven is op artikel 66.06.C van de Afzonderlijke Sectie, aangewend worden.

Die kredieten worden opgesomd in de kolom « Kredieten 1989 na de staatshervorming » onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de verdeling van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's, zoals ze hernomen worden in de tabellen van de begrotingsmiddelen van het verantwoordingsprogramma, zijn het voorwerp van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt in de tabellen van de begrotingsmiddelen, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur van de vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Les ordonnancements sur les dépenses engagées au cours des années budgétaires 1985 et antérieures, à charge des articles dont le numérotage a été modifié entre-temps, peuvent être imputés à charge des crédits correspondants du budget de l'année 1989.

Art. 2. De ordonnancerings van de uitgaven die in de loop van het begrotingsjaar 1985 en van vorige begrotingsjaren werden vastgelegd ten laste van artikels waarvan de nummering inmiddels gewijzigd werd, mogen worden aangerekend op de overeenstemmende artikels van de begroting voor het jaar 1989.

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes (Titre I)

Art. 3. Par dérogation à l'article 15 de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds, d'un montant maximum de 750 000 francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires à l'effet de payer des dépenses n'excédant pas 100 000 francs.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven (Titel I)

Art. 3. In afwijking van artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 750 000 frank aan de buitengewone rekenplichtigen verleend worden met het oog op de uitbetaling van uitgaven die 100 000 frank niet overschrijden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Par dérogation à l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat, les dépenses fixes se rapportant au personnel civil du ministère de la Défense nationale peuvent faire l'objet d'ordonnances d'ouverture de crédit.

Art. 4. In afwijking van artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit, mogen de vaste uitgaven met betrekking tot het burgerpersoneel van het ministerie van Landsverdediging het voorwerp zijn van ordonnantiën van kredietopening.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Les indemnités pour frais funéraires, ainsi que les allocations de naissance, peuvent faire l'objet d'ordonnances d'ouverture de crédit au même titre que les dépenses fixes.

Art. 5. De vergoedingen voor begrafenis kosten, alsmede het kraamgeld, mogen het voorwerp zijn van ordonnantiën van kredietopening zoals de vaste uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Les fonds nécessaires au paiement des dépenses résultant de croisières au long cours ou des mesures à prendre immédiatement en cas d'accident naval, peuvent être obtenus au moyen d'ordonnances d'ouverture de crédit, quel que soit le montant de ces dépenses.

Art. 6. De gelden nodig voor de betaling van de uitgaven voortvloeiend uit lange zeereizen of uit de onmiddellijk te treffen maatregelen bij zeeongeval, mogen door middel van ordonnantiën van kredietopening bekomen worden, welk ook het bedrag van deze uitgaven weze.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Les créances d'années antérieures relatives aux commandes de fournitures et prestations passées à des gouvernements étrangers et aux organismes de production et de logistique de l'OTAN peuvent être imputées à charge des crédits du présent Titre I.

Art. 7. De schuldvorderingen van de vorige jaren betreffende de bestellingen van leveringen en prestaties gedaan bij buitenlandse regeringen of bij productieorganen en logistieke instellingen van de NAVO mogen ten bezware van de kredieten van deze Titel I aangerekend worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. En matière d'avances provisionnelles à verser sur appel à l'Agence OTAN d'approvisionnement et de réparation (NAMSA), la fraction de crédit affectée à la couverture de ces dépenses et non encore appelée à la clôture de l'année budgétaire peut être reportée aux années suivantes; des transferts de crédits peuvent être effectués entre les articles 12.30 et 12.31 moyennant l'accord du ministre qui a le budget dans ses attributions.

Art. 8. Inzake provisionele voorschotten, te storten op aanvraag aan het NAVO-Bevoorradings- en Herstellingsagentschap (NAMSA), mag het kredietgedeelte, bestemd tot dekking van deze uitgaven en nog niet opgevraagd bij de sluiting van het begrotingsjaar, naar de volgende jaren overgedragen worden; tussen de artikels 12.30 en 12.31 mogen kredietoverschrijvingen worden uitgevoerd mits het akkoord van de minister die de begroting onder zijn bevoegdheid heeft.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Le ministre de la Défense nationale est autorisé, en ce qui concerne les matériels, les matières, les armes et les munitions:

a) A passer, dans l'intérêt du Trésor, des conventions d'échange pour l'acquisition de biens similaires à condition que la législation sur les marchés publics soit respectée, afin de maintenir à un niveau constant, les stocks utiles aux forces armées;

b) A passer des contrats d'échange ou de prêt, avec des entreprises belges, pour autant que soit favorisé de cette façon le renouvellement des stocks utiles aux forces armées.

Art. 9. De minister van Landsverdediging is gemachtigd om, inzake materieel, waren, wapens en munitie:

a) In het belang van de Schatkist ruilvereenkomsten te sluiten voor de verwerving van gelijkaardige goederen mits naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten, ten einde de voor de krijgsmacht beschikbare voorraden op een vast peil te houden;

b) Met Belgische bedrijven contracten van ruil of van lening te sluiten mits op die wijze de vernieuwing van de voor de krijgsmacht beschikbare voorraden te bevorderen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Les crédits portés au budget pour la formation de personnel dans la lutte contre les mines peuvent supporter des dépenses imposées en Belgique pour la formation de personnel de la Marine royale néerlandaise dans le cadre de l'intégration belgo-néerlandaise.

Les dépenses pour la formation de personnel de la force navale belge en dehors du territoire national ne feront pas l'objet d'une imputation budgétaire en compensation des dépenses similaires imputées sur le budget belge pour la formation de personnel de la Marine royale néerlandaise.

Le solde éventuel fera l'objet soit d'une imputation sur le budget de la Défense nationale, soit d'une recette versée au fonds de emploi prévu à l'article 63.03.A du Titre IV (Section particulière) du tableau de la présente loi.

Art. 10. De uitgaven gedaan in België voor de opleiding van personeel van de Nederlandse Koninklijke Marine in het kader van de geïntegreerde Belgisch-Nederlandse opleiding mogen ten laste komen van de in de begroting bepaalde kredieten voor de mijnenbestrijdingsopleiding.

De uitgaven voor de opleiding van personeel van de Belgische zeemacht buiten het nationaal grondgebied worden niet aangerekend op de begroting als compensatie van gelijkaardige op de Belgische begroting aangerekende uitgaven voor de opleiding van personeel van de Nederlandse Koninklijke Marine.

Het gebeurlijk saldo zal ofwel worden aangerekend op de begroting van Landsverdediging, ofwel gestort worden op het wederbeleggingsfonds bepaald onder artikel 63.03.A van Titel IV (Afzonderlijke Sectie) van de tabel van deze wet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 11. Les dépenses afférentes aux frais d'hospitalisation dans des établissements civils, aux traitements de longue durée et aux fournitures de produits pharmaceutiques par les officines civiles peuvent être payées par provision.

Art. 11. De uitgaven in verband met de kosten voor verpleging in burgerinstellingen, met behandelingen van lange duur en met de leveringen van farmaceutische produkten door de burgerofficina's mogen bij provisie betaald worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 12. Le ministre de la Défense nationale est autorisé à liquider à la Société anonyme belge d'exploitation de la navigation aérienne (Sabena) des avances provisionnelles, avant vérification et contrôle des pièces justificatives, à valoir sur les crédits inscrits à l'article 12.22 du Titre I du tableau ci-joint et ce à concurrence de 90 p.c. du coût des prestations accomplies par ladite société.

Art. 12. De minister van Landsverdediging is ertoe gemachtigd aan de Belgische Naamloze Vennootschap tot exploitatie van het luchtverkeer (Sabena) provisionele voorschotten uit te betalen, vóór de verificatie en de controle van de bewijsstukken, aan te rekenen op de kredieten uitgetrokken op artikel 12.22 van Titel I van de hierbijgaande tabel en zulks naar rata van 90 pct. van de kosten van de door voormelde vennootschap geleverde prestaties.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 13. Le ministre de la Défense nationale est autorisé, en vue de parer à des cas d'urgence ou dans le cadre d'une utilisation rationnelle de stocks excédentaires, à conclure avec des pays étrangers des conventions de cessions réciproques de matériels, matières et munitions.

Le règlement financier de ces cessions réciproques sera effectué par voie de compensation; seul le solde éventuel fera l'objet, soit d'une imputation au budget de la Défense nationale, soit

d'une recette portée au budget des Voies et Moyens; le règlement financier des cessions réciproques effectuées n'interviendra que soit lorsque la convention aura cessé ses effets, soit à l'expiration d'un délai convenu, soit par la commune volonté des parties en cause.

Art. 13. De minister van Landsverdediging is ertoe gemachtigd met vreemde landen overeenkomsten te sluiten tot wederzijdse overdracht van materieel, waren en munitie, ter voorziening in dringende behoeften of in het kader van een rationeel gebruik van overtollige voorraden.

De financiële regeling van deze wederzijdse overdrachten zal bij wijze van verrekening geschieden; alleen het gebeurlijk saldo zal worden aangerekend ofwel op de begroting van Landsverdediging, ofwel op de Rijksmiddelenbegroting; de financiële regeling van de wederzijdse overgedragen goederen zal pas geschieden hetzij op het ogenblik dat de overeenkomst wordt beëindigd, hetzij na verloop van een overeengekomen termijn, hetzij in onderling overleg tussen de betrokken partijen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 14. Les fonds nécessaires au paiement des dépenses relatives aux marchés à passer par le ministère de la Défense nationale aux Etats-Unis d'Amérique et au Canada peuvent être obtenus au moyen d'ordonnances d'ouverture de crédit. Ces marchés peuvent être conclus de gré à gré.

Peuvent également être conclus de gré à gré, les marchés passés avec les organismes du Système OTAN d'approvisionnement et de réparation (Agence OTAN d'approvisionnement et de réparation et ses organismes subordonnés, Dépôt commun de rechanges pour les matériels HAWK), ainsi qu'avec les organismes de la « Western Union Defence Organization » (WUDO).

Art. 14. De fondsen nodig voor de betaling van de uitgaven betreffende de door het ministerie van Landsverdediging in de Verenigde Staten van Amerika en in Canada te sluiten kopen mogen door middel van ordonnantiën van kredietopening bekomen worden. Deze opdrachten mogen onderhands gesloten worden.

Mogen eveneens onderhands aangegaan worden, de met de instellingen van het NAVO-Bevoorraders- en Herstellingssysteem (NAVO-Bevoorraders- en Herstellingsagentschap en zijn ondergeschikte afdelingen, Gemeenschappelijk wisselstukken-depot voor HAWK-materieel), alsook met de instellingen van de « Western Union Defence Organization » (WUDO), gesloten kopen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 15. Relève de la décision exclusive du ministre de la Défense nationale la résolution des litiges constatés lors de la réception des fournitures résultant de marchés passés par le ministère de la Défense nationale:

a) Aux Etats-Unis d'Amérique, au Canada, avec l'Agence OTAN d'approvisionnement et de réparation et ses organismes subordonnés et avec les organismes de la « Western Union Defence Organization » (WUDO);

b) Avec le gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, par suite de l'accord logistique en matière d'approvisionnement en pièces de rechange et autre équipement pour CVRT;

c) Avec le gouvernement de la république fédérale d'Allemagne, par suite de l'accord concernant l'approvisionnement en pièces de rechange pour le système d'arme Léopard et ses versions dérivées.

Art. 15. De minister van Landsverdediging is uitsluitend bevoegd om beslissingen te nemen ter beslechting van de geschillen gerezen bij de keuring van de leveranties ingevolge de overeenkomsten gesloten door het ministerie van Landsverdediging:

a) In de Verenigde Staten van Amerika, in Canada, met het NAVO-Bevoorradings- en Herstellingsagentschap en zijn ondergeschikte afdelingen en met de instellingen van de « Western Union Defence Organization » (WUDO);

b) Met de regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, ingevolge het logistiek akkoord inzake de bevoorradings in wisselstukken en andere uitrusting voor CVRT;

c) Met de regering van de bondsrepubliek Duitsland ingevolge het akkoord betreffende de bevoorradings in wisselstukken voor het wapensysteem Léopard en de ervan afgeleide versies.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 16. Les dépenses à réaliser en Allemagne peuvent être effectuées conformément aux règles en vigueur dans la République fédérale et faire l'objet d'ordonnances d'ouverture de crédit, quel que soit leur montant.

Art. 16. De in Duitsland te verwezenlijken uitgaven mogen geschieden overeenkomstig de in de Bondsrepubliek geldende regelen en het voorwerp van ordonnantiën van kredietopening zijn, welk ook het bedrag ervan moge wezen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 17. Les montants correspondant à la quote-part d'intervention de la Belgique dans les frais d'installation et de fonctionnement des unités ou d'installations interalliées dont la gestion a été confiée aux forces armées belges, peuvent être transférés aux fonds spéciaux créés à cet effet au Titre IV — Section particulière — du tableau de la présente loi.

Art. 17. De bedragen overeenstemmend met de bijdrage van België als deelname in de oprichtings- en werkingskosten van intergeallieerde eenheden en installaties, waarvan het beheer is toevertrouwd aan de Belgische krijgsmacht, mogen naar de met dit doel opgerichte speciale fondsen op Titel IV — Afzonderlijke Sectie — van de tabel van deze wet, overgeschreven worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 18. Par dérogation aux dispositions de l'article 16 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat, le ministre de la Défense nationale est autorisé, tant dans le cadre de la coopération technique et de l'aide d'urgence à des pays tiers, que dans celui de l'assistance mutuelle prévue à l'article 3 du Traité de l'Atlantique nord, à céder gratuitement du matériel et/ou des matières provenant des stocks des forces armées aux pays auxquels une assistance est accordée.

Art. 18. In afwijking van de bepalingen van artikel 16 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit, wordt de minister van Landsverdediging gemachtigd om, in het kader zowel van de technische samenwerking en van de dringende hulpverlening aan derde landen, als van de onderlinge hulpverlening bepaald door artikel 3 van het Noordatlantisch Verdrag, materieel en/of goederen uit de voorraden van de krijgsmacht kosteloos af te staan aan de landen waaraan een bijstand verleend wordt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 19. Le ministre de la Défense nationale est autorisé à liquider des avances provisionnelles sur l'indemnisation à charge de l'Etat du chef de dommages subis par des membres du personnel ou par des tiers.

Art. 19. De minister van Landsverdediging is ertoe gemachtigd op de schadeloosstelling ten laste van de Staat ingevolge schade,

geleden door leden van het personeel of door derden, provisionele voorschotten te betalen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 20. Le Roi peut, en cas de besoin et dans le cadre des crédits totaux prévus pour l'année budgétaire 1989 au Titre I du tableau de la présente loi, opérer des transferts entre crédits d'ordonnancement. Les projets d'arrêté royal y afférents sont soumis à l'accord du ministre du Budget.

Art. 20. De Koning mag, zo nodig, en in het kader van de totale kredieten ingeschreven voor het begrotingsjaar 1989, op de Titel I van de tabel van deze wet, overschrijvingen verrichten tussen ordonnanceringskredieten. De desbetreffende ontwerpen van koninklijk besluit worden voor akkoord aan de minister van Begroting overgelegd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 21. Par dérogation aux dispositions de l'article 5 de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, les crédits inscrits aux articles énumérés ci-après peuvent porter sur des sommes qui seront dues par l'Etat du chef d'obligations nées à sa charge au cours d'années antérieures à l'année budgétaire:

Titre I, article 11.03, uniquement pour ce qui concerne les indemnités pour accidents de travail;

Titre I, article 12.01;

Titre I, article 12.05, uniquement pour ce qui concerne les indemnités pour dégâts matériels;

Titre I, article 33.05.

Art. 21. In afwijking van de bepalingen van artikel 5 van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, mogen de kredieten die op de hierna opgesomde artikels ingeschreven zijn, sommen beogen die de Staat zal verschuldigd zijn wegens verbintenissen ontstaan te zijnen laste tijdens jaren die aan het begrotingsjaar voorafgaan:

Titel I, artikel 11.03, slechts wat de vergoedingen voor arbeidsongevallen betreft;

Titel I, artikel 12.01;

Titel I, artikel 12.05, slechts wat de vergoedingen voor materiële schade betreft;

Titel I, artikel 33.05.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 22. Pour les articles budgétaires à charge desquels des commandes peuvent être passées à l'intervention de l'OCF, le ministre de la Défense nationale est autorisé à opérer des versements provisionnels au profit de l'article 63.01.A de l'OCF et ce par le biais d'ordonnances de paiement par virement dans les écritures de la Trésorerie.

Art. 22. Met betrekking tot de begrotingsartikelen ten laste waarvan bestellingen mogen worden gedaan door toedoen van het CBB is de minister van Landsverdediging gemachtigd om provisionele stortingen uit te voeren ten bate van artikel 63.01.A van het CBB door middel van ordonnanties van betaling door overschrijving in de schrifturen van de Thesaurie.

— Adopté.

Aangenomen.

Disposition particulière relative aux dépenses de capital (Titre II)

Art. 23. Le Roi peut, en cas de besoin et dans le cadre des crédits totaux prévus pour l'année budgétaire 1989 au Titre II

du tableau de la présente loi, opérer des transferts entre crédits d'ordonnancement. Les projets d'arrêté royal y afférents sont soumis à l'accord du ministre du Budget.

Bijzondere bepaling betreffende de kapitaaluitgaven (Titel II)

Art. 23. De Koning mag, zo nodig, en in het kader van de totale kredieten ingeschreven voor het begrotingsjaar 1989 op de Titel II van de tabel van deze wet, overschrijvingen verrichten tussen ordonnanceringskredieten. De desbetreffende ontwerpen van koninklijk besluit worden voor akkoord aan de minister van Begroting overgelegd.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Art. 24. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au Titre IV du tableau joint à la présente loi sont évaluées à 8 532 400 000 francs pour les recettes et à 6 171 500 000 francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 24. De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 8 532 400 000 frank voor de ontvangsten en op 6 171 500 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 25. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au Titre IV du tableau joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article ou du littéra se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 25. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet wordt aangeduid naast het nummer van het artikel of van de littera die betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden overgelegd, zijn door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarover door tussenkomst van de minister van Financiën mag worden beschikt, worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarover rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 26. Le Trésor est autorisé à consentir des avances lorsque les opérations relatives au fonds de emploi inscrit à l'article 63.04.A « Cession d'immeubles militaires à charge de emploi » du Titre IV créent une position débitrice de ce fonds.

Art. 26. De Schatkist wordt ertoe gemachtigd voorschotten toe te kennen wanneer de verrichtingen in verband met het wederbeleggingsfonds ingeschreven op artikel 63.04.A « Afstand

van militaire onroerende goederen onder beding van wedergebruik » van de Titel IV een debetstand van dit fonds veroorzaken.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 27. Lorsque les opérations relatives au compte 82.04.01.68.B de la section « Opérations d'ordre de Trésorerie » — Comptes courants des cessions et prestations réciproques effectuées dans le cadre de traités ou accords internationaux — créent une position débitrice de celui-ci, le Trésor est autorisé à consentir des avances dans la mesure où la somme des soldes de ce compte et du fonds correspondant de la Section particulière — 66.03.A — n'est pas négative depuis plus de six mois.

Cette même disposition est également d'application au compte 82.04.02.69.B de la même section — Exploitation du réseau Centre-Europe des pipe-lines — et au fonds correspondant de la Section particulière — 66.04.A.

Art. 27. Indien de verrichtingen in verband met de rekening 82.04.01.68.B van de sectie « Thesaurieverrichtingen voor orde » — Lopende rekeningen der wederzijdse cessions en verstrekkingen verwezenlijkt in het kader van internationale verdragen of overeenkomsten — een debetstand van deze rekening veroorzaken, dan is de Schatkist gemachtigd voorschotten toe te staan voor zover de som van de saldi op deze rekening en op het overeenkomstig fonds van de Afzonderlijke Sectie — 66.03.A — niet negatief is gedurende meer dan zes maanden.

Dezelfde bepaling is eveneens van toepassing op rekening 82.04.02.69.B van genoemde sectie — Exploitatie van het Centraaleuropees pijpleidingennet — en op het overeenstemmende fonds van de Afzonderlijke Sectie — 66.04.A.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 28. Le Trésor est autorisé à consentir des avances lorsque les opérations relatives au compte 87.07.01.25.B de la section « Opérations d'ordre de Trésorerie » — Compte courant des opérations de paiement et de remboursement de rémunérations pour compte d'autres départements ou services, d'organismes étrangers ou internationaux, ou d'autres tiers — créent une position débitrice de ce compte.

Art. 28. De Schatkist is gemachtigd voorschotten toe te staan indien de verrichtingen in verband met de rekening 87.07.01.25.B van de sectie « Thesaurieverrichtingen voor orde » — Rekening-courant van de betalings- en terugbetalingsverrichtingen van bezoldigingen voor rekening van andere departementen of diensten, van buitenlandse of internationale organismen, of van andere derden — een debetstand van deze rekening veroorzaken.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 29. Pour les marchés faisant l'objet de liquidations pour compte de l'infrastructure OTAN, les soumissions ou les offres, suivant le type de marché, seront comparées sans tenir compte ni de la taxe sur la valeur ajoutée, ni des droits de douane appliqués dans les pays de la CEE.

Art. 29. Wat de overeenkomsten betreft die het voorwerp zijn van vereffeningen voor rekening van de NAVO-infrastructuur, dienen de inschrijvingen of offertes, al naargelang van het type van de overeenkomst, vergeleken te worden zonder rekening te houden met de belasting op de toegevoegde waarde en de douanerechten toegepast in de landen van de EEG.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 30. Le fonds désigné par l'article 60.02.A de la Section particulière ne peut être alimenté par des recettes. Le solde disponible ne peut être utilisé que pour l'apurement d'obligations antérieures au 1er janvier 1988.

Art. 30. Het fonds onder artikel 60.02.A van de Afzonderlijke Sectie mag niet meer gestijfd worden met ontvangsten. Het beschikbare saldo mag enkel aangewend worden voor de aanzuivering van verbintenissen ontstaan vóór 1 januari 1988.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 31. Les ordonnancements sur les dépenses qui, avant l'entrée en vigueur de la loi budgétaire 1988, ont été engagés aux fonds 63.02.A et 66.02.A, depuis lors supprimés, doivent être imputés à charge du fonds 63.03.A.

De même, les engagements effectués à charge du fonds 66.05.A, depuis lors supprimé, doivent être ordonnancés à charge du fonds 66.03.A.

Art. 31. De ordonnanceringen van de uitgaven die vóór het van kracht worden van de begrotingswet van 1988 werden vastgelegd ten laste van de sedertdien afgeschafte fondsen 63.02.A en 66.02.A, dienen aangerekend te worden ten laste van het fonds 63.03.A.

Op dezelfde wijze dienen de gedane vastleggingen op het sedertdien afgeschafte fonds 66.05.A geordonnanceerd te worden ten laste van het fonds 66.03.A.

— Adopté.

Aangenomen.

Organismes d'intérêt public (Titre VII)

Art. 32. Est approuvé le budget de l'Office de renseignements et d'aide aux familles des militaires (ORAF) pour l'année budgétaire 1989 annexé à la présente loi.

Ce budget s'élève à 195 870 000 francs pour les recettes et les dépenses.

Instellingen van openbaar nut (Titel VII)

Art. 32. Wordt goedgekeurd de bij deze wet gevoegde begroting van het Hulp- en Informatiebureau voor gezinnen van militairen (HIB) voor het begrotingsjaar 1989.

Deze begroting belooft 195 870 000 frank voor de ontvangsten en de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA DÉFENSE NATIONALE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1988

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère de la Défense nationale de 1988.

Wij gaan over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor 1988.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de bespreking van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis au voix et adoptés. (Voir documents nos 600-1 et 2, session 1988-1989, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 600-1 en 2, zitting 1988-1989, van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

I. Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits inscrits au Titre I, dépenses courantes, et au Titre II, dépenses de capital, du budget du ministère de la Défense nationale de l'année budgétaire 1988, sont ajustés suivant les données détaillées au tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes</i>			
Ajustements année courante	+ 64,0	— 14 579,6	+ 18,1
TITRE II			
<i>Dépenses de capital</i>			
Partie I			
Ajustements année courante	—	— 3,0	— 52,3
Partie II			
Ajustements année courante	— 7,0	— 417,4	— 25,0

I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten ingeschreven onder de Titel I, lopende uitgaven, en onder de Titel II, kapitaaluitgaven, van de begroting van het ministerie van Landsverdediging voor het begrotingsjaar 1988, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastleggingskredieten	Ordonnancingskredieten
TITEL I			
<i>Lopende uitgaven</i>			
Aanpassingen lopend jaar	+ 64,0	— 14 579,6	+ 18,1
TITEL II			
<i>Kapitaaluitgaven</i>			
Deel I			
Aanpassingen lopend jaar	—	— 3,0	— 52,3
Deel II			
Aanpassingen lopend jaar	— 7,0	— 417,4	— 25,0

— Adopté.
Aangenomen.

II. Dispositions diverses

Art. 2. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

II. Diverse bepalingen

Art. 2. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen van de Schatkist gedekt worden.

— Adopté.
Aangenomen.

Art. 3. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 3. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.
Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJETS DE LOI — ONTWERPEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le gouvernement a déposé les projets de loi suivants:

1° Complétant la loi du 3 juin 1964 modifiant l'arrêté royal n° 42 du 31 août 1939 réorganisant l'Office national du Ducroire et autorisant le ministre des Finances et le ministre qui a les relations commerciales extérieures dans ses attributions, à consentir des prêts à des Etats ou à des organismes étrangers;

De regering heeft ingediend de volgende ontwerpen van wet:

1° Tot aanvulling van de wet van 3 juni 1964, tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 42 van 31 augustus 1939, houdende reorganisatie van de Nationale Delcreditedienst, en tot machtiging van de minister van Financiën en de minister die de buitenlandse handelsbetrekkingen in zijn bevoegdheid heeft, leningen aan Staten of buitenlandse organismen toe te staan;

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il a été renvoyé à la commission des Finances.

Het werd verwezen naar de commissie voor de Financiën.

2° Contenant le budget du ministère de la Santé publique et de l'Environnement pour l'année budgétaire 1989.

2° Houdende de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en het Leefmilieu voor het begrotingsjaar 1989.

Ce projet de loi a été renvoyé à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Dit ontwerp van wet werd verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer Verhaegen heeft ingediend een voorstel van wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer met betrekking tot databanken.

M. Verhaegen a déposé une proposition de loi protégeant la vie privée de l'individu au niveau des banques de données.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

VOORSTEL — PROPOSITION

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer Pataer heeft ingediend een voorstel tot herziening van artikel 6, tweede lid, tweede zinsdeel, van de Grondwet.

M. Pataer a déposé une proposition de révision de l'article 6, alinéa 2, deuxième membre de phrase, de la Constitution.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

Elle est renvoyée à la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Retrait — Intrekking

M. le Président. — M. Monfils a fait savoir au bureau qu'il désire retirer son interpellation au secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture sur « les incidents récents qui ont opposé gendarmes et agriculteurs à propos d'un cheptel suspecté d'être atteint de brucellose et l'insuffisance de la politique gouvernementale en matière d'éradication de cette maladie ».

De heer Monfils heeft aan het bureau ter kennis gebracht dat hij zijn interpellatie tot de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw over « de recente botsingen tussen rijkswachters en landbouwers rond vee waarvan vermoed werd dat het met brucellose besmet was en over het gebrekkig beleid dat de regering voert om die ziekte uit te roeien » wenst in te trekken.

Par conséquent, cette interpellation est retirée de l'ordre du jour.

Dienvolgens wordt deze interpellatie van de agenda afgevoerd.

De Senaat vergadert opnieuw vanavond te 20 uur.

Le Sénat se réunira ce soir à 20 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten te 19 h 25 m.)

(La séance est levée à 19 h 25 m.)